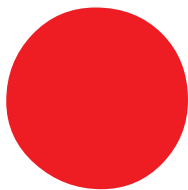

informator

Uniwersyteckiego Centrum
Badań Wolności Religijnej
UKSW w Warszawie

rok 2021

nformator

**Uniwersyteckiego Centrum
Badań Wolności Religijnej
UKSW w Warszawie**

nr 1

Rok 2021

Wydawnictwo
bernardinum

Pelplin 2021

© Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej, Warszawa 2021

Redakcja

ks. prof. ucz. dr hab. Waldemar Cisło (UKSW)

Redaktor prowadzący

dr Marlena Kałużyńska-Tyburska

Projekt graficzny, łamanie i projekt okładki

Grzegorz Sztandera

Korekta

Urszula Hańkiewicz

Materiał zdjęciowy i graficzny zamieszczony w *Informatorze*
pochodzi z zasobów Archiwum UCBWR

ISBN 978-83-8127-791-4

Wydawnictwo „Bernardinum” Sp. z o.o.

ul. Biskupa Dominika 11, 83-130 Pelplin

tel. 58 536 17 57, fax 58 536 17 26

bernardinum@bernardinum.com.pl

www.bernardinum.com.pl

Druk i oprawa:

Drukarnia Wydawnictwa „Bernardinum” Sp. z o.o., Pelplin

**Uniwersyteckie Centrum
Badań Wolności Religijnej**
UKSW w Warszawie

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej

ul. Dewajtis 5, 01-815 Warszawa
NIP: 5250012946; REGON: 000001956
e-mail: ucbwr@uksw.edu.pl
tel. 22 380 97 13

Zarząd:

Dyrektor Centrum: ks. prof. ucz. dr hab. Waldemar Cisko
Zastępca Dyrektora Centrum: ks. prof. dr hab. Jan Przybyłowski

Zespół:

dr Marlena Kałużyńska-Tyburska
ks. dr Andrzej Kwaśniewski
ks. dr Rafał Pokrywiński
ks. mgr lic. Paweł Antosiak

ZNAJDZIECIE NAS NA:

Web

<https://www.centrumwolnosci.uksw.edu.pl/>

Instagram

<https://www.instagram.com/centrumwolnosciucbwr/sw/?hl=pl>

Facebook

<https://www.facebook.com/Uniwersyteckie-Centrum-Bada%C5%84-Wolno%C5%9Bci-Religijnej-UKSW-112367847604.297>

Twitter

<https://twitter.com/Wolnoscicentrum>

Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej UKSW w Warszawie zostało powołane z inicjatywy Ministerstwa Edukacji i Nauki w 2021 roku, jako ośrodek prowadzący interdyscyplinarne badania naukowe i monitorujący przestrzeganie wolności religijnej w państwach, w których ten problem jest najbardziej widoczny. Celem badań jest poszukiwanie wskazań praktycznych dla przestrzegania wolności religijnej przede wszystkim w Polsce i w Europie. Badania naukowe dotyczące podstaw wolności religijnej są prowadzone w obszarze filozofii, teologii i prawa, socjologii, politologii, nauk pedagogicznych i psychologii.

Współpraca z Sekcją Polską Papieskiego Stowarzyszenia Pomoc Kościołowi w Potrzebie umożliwia powiązanie wyników badań z niesieniem konkretnej pomocy osobom prześladowanym z powodów religijnych, narodowościowych czy kulturowych.

SŁOWO WSTĘPNE

Na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w wyniku współpracy kilku podmiotów: Ministerstwa Edukacji i Nauki, Papieskiego Stowarzyszenia Pomoc Kościołowi w Potrzebie oraz osób zajmujących się problematyką pomocową i pastoralną narodziła się inicjatywa utworzenia ośrodka badań wolności religijnej i zjawiska chrystianofobii. Każdy z tych podmiotów dostrzegł większą szansę realizacji własnych celów w ramach powołania oddzielnej jednostki naukowej, wnosząc w nią posiadane możliwości i doświadczenia. W strukturach UKSW pracuje wielu naukowców o znaczącym dorobku wycinkowo wpisującym się w tę problematykę w ramach metody swoich dyscyplin. Te wysiłki należy wydobyć i jednoczyć w powiązaniu z innymi podobnymi ośrodkami w kraju i za granicą dla całościowego opracowania danych oraz dalszego rozwoju myśli na temat wolności religijnej. Misja uniwersytetu zakłada promocję i pogłębianie problematyki wolnościowej w synergii różnych środowisk akademickich i społecznych. Zachęca do tego również postać i dzieło patrona UKSW – bł. kard. Stefana Wyszyńskiego.

Idea powstałego centrum badań wolności religijnej uwzględnia zarówno zagrożenia wolności, jak i pozytywne aspekty korzystania z prawa do wolności. Pierwszy polega na obronie przed dyskryminacją i prześladowaniami ze względu na wyznawaną religię. Już nie tylko na Bliskim Wschodzie czy w Afryce występuje zjawisko chrystianofobii. Dotyczy ono w dużej mierze Europy, gdzie na razie głównie w sposób „miękki”, choć incydentalnie również i fizyczny, pojawiają się problemy z przestrzeganiem wolności wyznania. Dane statystyczne dotyczące Francji, Hiszpanii, a nawet Polski, wskazują na mnożące się w szybkim tempie akty wandalizmu, których celem są obiekty sakralne, a także akty przemocy wobec duchownych i osób zaangażowanych w kult religijny, prowokacje i ośmieszanie świętości czy rugowanie obecności religii z przestrzeni publicznej. Do tego dochodzi w niektórych krajach próba legalizacji bluźnierstwa oraz wykluczania na poziomie idei pewnych przekonań, zwłaszcza takich, które mają charakter tradycyjnie religijny. Odpowiedź na coraz to nowe zjawiska antyreligijne

zakłada konieczność bieżącego monitorowania sytuacji oraz wszechstronnego badania przyczyn.

Natomiast w pozytywnym aspekcie korzystania z prawa do wolności dowartościować należy każdego pojedynczego człowieka przez zapewnianie mu ochrony swobodnego wyrażania uczuć religijnych. Ważny ze względów praktycznych jest więc pozytywny aspekt podejmowanych badań. Chodzi o promocję idei wolności religijnej oraz ogólnie wolności we współczesnym wielokulturowym i wieloreligijnym społeczeństwie, które dodatkowo podlega dynamicznym przeobrażeniom narodowościowym i politycznym. Możliwość nieskrępowanego wyznawania swojej wiary jest znaczącym dobrem społecznym, które w interesie każdego państwa powinno być chronione. Dotyczy to relacji różnych wolności: sumienia, bezpieczeństwa, słowa i religii w ramach spójnego systemu prawnego, co w sposób oczywisty domaga się solidnej podstawy teoretycznej. Pokojowe współistnienie wielu religii we wzajemnym szacunku na dłuższą metę jest niemożliwe bez wypracowanego języka i pojęć podstawowych oraz głębszego filozoficznego i kulturowego namysłu.

Polska posiada bogate tradycje obrony wolności sumienia i wyznania. Również obecnie wiele polskich organizacji pomocowych działa dla obrony ofiar prześladowań religijnych oraz promocji idei tolerancji i pokojowego współistnienia wyznawców wielu religii w miejscach konfliktów. Procesy globalizacyjne i migracyjne stawiają coraz wyższe wymagania kompetentnego nawiązywania kontaktów międzykulturowych i międzyreligijnych oraz rozwiązywania sporów na drodze dialogu i merytorycznej wiedzy. Idea powstania Centrum obejmuje współpracę z różnymi polskimi ośrodkami przez pomoc na poziomie naukowym, edukacyjnym, dydaktycznym, publicystycznym. Jest to twórcza kontynuacja istniejących od kilku lat na UKSW studiów osób duchownych z krajów afrykańskich, gdzie dochodzi do prześladowań religijnych. Po powrocie do swoich krajów będą oni intelektualnie i duchowo kształtować świadomość swoich społeczeństw również pod kątem poszanowania prawa do wolności religijnej.

Ze wszech miar potrzebne jest więc istnienie i działanie Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej, które – mam nadzieję – wywiąże się ze stawianych przed nim celów, a systematycznie prowadzone badania doprowadzą do wypracowania wymiernych rezultatów naukowych, empirycznych i kompetencyjnych w zakresie promocji prawa do wolności religijnej i jego ochrony w życiu każdego człowieka.

Podkreślić jednak należy pierwszeństwo celów naukowych Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. W planowanych badaniach naukowych

nacisk zostanie położony na przygotowanie diagnozy aktualnej sytuacji poszanowania prawa do wolności religijnej w działalności państwowej i samorządowej we współpracy z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami badawczymi. W obszarze praktyki przygotowywane zostaną programy i materiały edukacyjne, informacyjne i popularyzatorskie na temat prawa do wolności religijnej w ujęciu interdyscyplinarnym. Podjęte również zostaną działania dydaktyczne w zakresie wolności religijnej dedykowane dziennikarzom, nauczycielom i wychowawcom, samorządowcom, przedsiębiorcom, pracownikom pomocy społecznej, politykom, służbom porządkowym, osobom duchownym, studentom i doktorantom, wolontariuszom, lokalnym działaczom społecznym. Będą organizowane konferencje naukowe, ale też warsztaty i szkolenia na temat korzystania z prawa wolności i udzielania pomocy osobom dyskryminowanym z powodu wyznawanej religii. W celu upowszechnienia wiedzy na temat wolności obywatelskiej będą przygotowywane publikacje naukowe i popularno-naukowe, a do popularyzacji i promocji wiedzy na ten temat będą wykorzystane media społecznościowe. Będzie również prowadzona systematyczna kwerenda literatury na temat wolności religijnej. Te szerokie plany działania centrum stanowią również zachętę do włączenia się w naszą działalność wszystkich osób zainteresowanych tą tematyką. Zapraszamy do współpracy.

Ks. prof. ucz. dr hab. Waldemar Cisko

Dyrektor Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej
UKSW w Warszawie

**Uniwersyteckie Centrum
Badań Wolności Religijnej
UKSW w Warszawie**

OWOŁANIE

**UNIWERSYTECKIEGO CENTRUM
BADAŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ
UKSW W WARSZAWIE**

ZADANIA I OBSZAR DZIAŁAŃ

UNIwersYTECKIEGO CENTRUM BADAŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ

na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Warszawa 2021

Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej UKSW w Warszawie zostało powołane z inicjatywy Ministerstwa Edukacji i Nauki w 2021 roku, jako ośrodek prowadzący interdyscyplinarne badania naukowe i monitorujący przestrzeganie wolności religijnej w Polsce i w państwach, w których ten problem jest najbardziej widoczny. Celem badań jest poszukiwanie wskazań teoretycznych i praktycznych dla przestrzegania wolności religijnej w poszczególnych krajach. Badania naukowe dotyczące podstaw wolności religijnej są prowadzone w obszarze filozofii, teologii, prawa, pedagogiki, socjologii, politologii, historii, nauk medialnych.

Współpraca z Sekcją Polską Papieskiego Stowarzyszenia Pomoc Kościołowi w Potrzebie umożliwia powiązanie wyników badań z niesieniem konkretnej pomocy osobom prześladowanym z powodów religijnych, narodowościowych czy kulturowych. W tej perspektywie bardzo ważnym zadaniem jest promowanie międzyreligijnej opieki pastoralnej, organizowanie poradnictwa prawnego, a także podjęcie działań edukacyjnych w zakresie poszanowania prawa do wolności religijnej w kontekście międzykulturowości.

CZĘŚĆ PIERWSZA

OPIS ZADANIA

Przedmiotem badań Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie jest stan wolności religijnej w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji w poszczególnych krajach Unii Europejskiej. Globalny charakter procesów społeczno-kulturowych, często zależnych od sytuacji politycznej i ekonomicznej, obliguje do podjęcia badań nad wolnością religijną również w kontekście

geopolitycznych uwarunkowań we wszystkich krajach świata. Każdy człowiek, bez względu na indywidualne i społeczne uwarunkowania, ma zagwarantowane prawo do wolności religijnej, która obejmuje wolność sumienia, wyznania, myśli, praktyk religijnych, wychowania potomstwa z poszanowaniem praw osób, które mają światopogląd areligijny czy nawet antyreligijny.

Potrzeba podjęcia kompleksowych i interdyscyplinarnych badań nad wolnością religijną wynika stąd, że choć jest to podstawowe prawo każdej osoby ludzkiej, to jednak szczegółowo określić należy wartość tego prawa, jego zastosowanie i granice wolności religijnej. Wolność religijna ma charakter dynamiczny i dlatego zmienia się jej definiowanie i postrzeganie w kontekście praw człowieka *in genere*, procesów socjologicznych zachodzących w danej społeczności, a także pod wpływem zmian aksjologicznych podstaw polityki poszczególnych krajów.

Podstawą operacjonalizacji pojęcia wolności religijnej, a także określenia jego funkcjonalności (zastosowanie prawa do wolności w praktyce) jest tradycyjna definicja religii oparta na konstytutywnej kategorii Boga (bogów), *sacrum*, transcendencji i nadprzyrodzoności, gdyż religia powinna odwoływać się do „Siły Wyższej”, która znajduje się poza ludzkim umysłem i zmysłowym poznaniem.

Ochrona prawa do wolności religijnej i przeciwdziałanie prześladowaniom z powodów religijnych wymaga podjęcia zintegrowanych działań ludzi pochodzących z różnych kultur i religii. Jest to zatem globalne wyzwanie, gdyż ze względu na powszechny ruch migracyjny zmienia się kontekst religijny i kulturalny poszczególnych krajów. Potrzebne jest zatem zaangażowanie w pracę na rzecz przeciwdziałania łamaniu prawa do wolności religijnej różnych instytucji międzykulturowych i międzyreligijnych, aby uszanować cenną różnorodność przy równoczesnym dowartościowaniu własnych tradycji. Dzięki systematycznej pracy naukowej Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej i organizowaniu forum wymiany doświadczeń w dziedzinie poszanowania prawa do wolności religijnej będzie wzrastać otwartość i szacunek dla różnic międzyreligijnych i międzykulturowych, co jest fundamentalnym warunkiem społecznego i międzykulturowego wzajemnego uczenia się nawiązywania relacji, co wymaga otwartości, wrażliwości i autentyczności. Dlatego niezbędne jest systematyczne prowadzenie badań, aby zdobywać i poszerzać wiedzę na temat innych kultur czy religii.

Badania prowadzone przez Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej mają również wymiar międzynarodowy, gdyż służą pokojowemu i humanitarnemu współistnieniu różnych narodów, kultur i religii. Prowadzenie takich badań wymaga dogłębnego poznania społecznych, ekonomicz-

nych, religijnych, prawnych, politycznych uwarunkowań, aby uczyć ludzi szacunku do ludzi wyznających inne religie albo mających światopogląd materialistyczny. Badania powinny być zawsze ukierunkowane praktycznie, aby można było reagować, a także nieść konkretną pomoc osobom przesładowanym ze względów religijnych.

1. Obszary badań

Wymiar „nadprzyrodzony” wolności religijnej wymaga podjęcia badań w zakresie nauk teologicznych, ale także religioznawstwa i kulturoznawstwa. W definiowaniu prawa do wolności religijnej dużą rolę spełniło chrześcijaństwo, dlatego należy podjąć badania nad nauczaniem Kościoła w tym zakresie, a także w kontekście szeroko rozumianego dialogu międzyreligijnego i ekumenicznego poszukiwać dzięki badaniom naukowym nad wolnością religijną nowych płaszczyzn współpracy i porozumienia.

Ponieważ prawo do wolności mają również osoby małoletnie, należy więc podjąć badania w dziedzinie nauk pedagogicznych. Korzystanie przez obywateli poszczególnych państw z prawa do wolności jest uwarunkowane politycznie, dlatego należy również prowadzić badania politologiczne, a także uwzględnić kontekst społeczno-kulturowy (socjologia).

W obecnych czasach globalnej komunikacji medialnej, zwłaszcza w obszarze korzystania z komunikatorów społecznych, trzeba również podjąć badania z nauk o komunikacji medialnej i społecznej.

Każdy kraj ma swoją historię i swoje tradycje, dlatego w badaniach nad wolnością religijną bardzo przydatne będą badania historyczne.

W analizach prawa do wolności religijnej podkreślić również należy konieczność podjęcia badań w zakresie nauk prawnych, gdyż zagwarantowanie korzystania z wolności religijnej jest możliwe w granicach dobrego prawa, które umożliwi również sprawiedliwe osądzenie wszelkich przejawów łamania prawa do wolności religijnej.

2. Zadania

Głównym zadaniem Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej na UKSW w Warszawie jest badanie teorii i praktyki dotyczącej wolności religijnej, opracowywanie nowych koncepcji w tym zakresie i ich rozpowszechnianie w publikacjach naukowych.

Ważnym zadaniem jest też promowanie prawa do wolności religijnej poprzez działania edukacyjne.

Działalność Centrum ma służyć rozwojowi teorii i praktyki w zakresie ochrony prawa do wolności religijnej poprzez interdyscyplinarne dyskusje, organizowanie konferencji, konsultacji, warsztatów i spotkań specjalistów z różnych rejonów świata, by umożliwić zapoznanie się z aktualną sytuacją w korzystaniu z tego prawa.

Jednym z zadań jest również wymiana doświadczeń i kooperacja w zakresie dokształcania ustawicznego osób zainteresowanych ochroną wolności religijnej.

Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej będzie też inicjatorem tworzenia nowych form działalności pastoralnej, aby „pobudzić” duszpasterzy do koncepcyjnego przemyślenia aktualnych potrzeb i wyzwań związanych z prawem do wolności religijnej opartego na zintensyfikowanej wymianie doświadczeń i koncepcji, przy uszanowaniu odmiennego kontekstu społeczno-kulturowego.

Działalność Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej na UKSW w Warszawie stworzy podstawę do reorganizacji i rozszerzenia prowadzonych już badań w zakresie ochrony prawa do wolności religijnej, a także usystematyzowania bogatego dorobku naukowego w tym temacie.

Oprócz systematycznie prowadzonych badań, cyklicznie organizowanych konferencji i seminariów i regularnie publikowanych wyników badań, będą również organizowane jedno- lub dwudniowe konsultacje, podczas których będą wypracowywane teoretyczne i praktyczne modele interkulturowej i interreligijnej współpracy, dotyczące najbardziej aktualnych wyzwań związanych z ochroną prawa do wolności religijnej i prześladowaniami religijnymi.

Bardzo ważnym zadaniem jest promowanie międzyreligijnej opieki pastoralnej, organizowanie poradnictwa prawnego, a także podjęcie działań edukacyjnych w zakresie poszanowania prawa do wolności religijnej w kontekście międzykulturowości.

Zadania edukacyjne Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej będą skupione wokół organizowania seminariów, spotkań, konferencji, wyjazdów studyjnych i zaawansowanych kursów szkoleniowych. Z praktycznej perspektywy spotkania są podstawą rozwiązywania problemów dotyczących prawa do wolności religijnej w różnych kontekstach międzykulturowych i międzyreligijnych, pomagają w uczeniu się odmienności oraz rozwijania umiejętności i kompetencji międzykulturowych i międzyreligijnych.

Realizacja zadań Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej wymaga podjęcia współpracy naukowej z instytucjami i organizacjami zajmującymi się badaniem stanu wolności religijnej. Istotna w tym kontek-

ście jest zarówno wiedza, jak praktyczne doświadczenie i konieczność ich stałego poszerzania. Współpraca taka umożliwi również Centrum dzielenie się własnym doświadczeniem i wiedzą z innymi instytucjami naukowymi. W realizacji zadań Centrum będzie akcentowana wymiana pomysłów i doświadczeń między instytucjami partnerskimi w dziedzinie obrony prawa do wolności religijnej, a także wspieranie integracji osób z mniejszości kulturowych i religijnych poprzez łączenie międzykulturowości z prawdami religijnymi i wiedzą psychospołeczną.

3. Metody i formy badań

Metody prowadzenia badań i realizacji wyznaczonych zadań Centrum wynikają z interdyscyplinarnego traktowania wolności religijnej w perspektywie międzykulturowej i międzyreligijnej. Zadania badawcze będą realizować profesjonalni teoretycy i praktycy z akademickimi kompetencjami.

W badaniach teoretyczno-empirycznych chodzi o modelowanie wolności religijnej w kontekście interdyscyplinarnym. Będą to najpierw badania heurystyczne polegające na gromadzeniu i opracowywaniu wiedzy na temat wolności religijnej. Dzięki badaniom własnym możliwe będzie pozyskiwanie nowej wiedzy o wolności religijnej (badania empiryczne). Natomiast poszukiwanie nowych metod badawczych wolności religijnej umożliwi prowadzenie badań hermeneutycznych. Będą one polegać na opisie, wyjaśnianiu i interpretacji fenomenu wolności religijnej, definiowaniu wolności religijnej w oparciu o najnowsze badania, a także na poszukiwaniu nowych obszarów badań podstawowych w różnych dziedzinach i dyscyplinach naukowych. Celem badań praktycznych będzie natomiast modelowanie wolności religijnej do zastosowania w praktyce. Dzięki badaniom o charakterze innowacyjnym będzie można formułować wskazania do wykorzystania najnowszej wiedzy naukowej do ochrony wolności religijnej. Badania o charakterze wdrożeniowym umożliwią wykorzystanie wyników badań do tworzenia nowych modeli wolności religijnej w praktyce.

W Centrum będą organizowane warsztaty, w trakcie których zostaną zaprezentowane przypadki łamania prawa do wolności religijnej, a także różnych sytuacji konfliktowych, wywodzących się z niejednorodnych kontekstów religijnych i niejednorodnych obszarów społeczno-kulturowych. W warsztatach będą uczestniczyć moderatorzy, których zadaniem będzie przygotowanie materiału szkoleniowego na podstawie przedstawionych przypadków nieprzestrzegania prawa do wolności religijnej. W trakcie seminariów, konferencji, konsultacji, a przede wszystkim warsztatów będą

również wykorzystywane metody integracyjne, które umożliwiają zaprezentowanie bogactwa międzykulturowego i międzyreligijnego. Prezentowane mogą być w takich działaniach tradycyjne stroje regionalne, organizowane koncerty muzyczne, scenki teatralne, wycieczki krajoznawcze i tematyczne, spotkania z zaproszonymi ciekawymi ludźmi, a także degustowanie bogactwa różnorodnych kulinarnych specjałów.

4. Zespoły

Do zaplanowania i wykonania każdego zadania Centrum będzie powoływany specjalny zespół, który będzie przygotowywał szczegółowy program. Do takiego zespołu będą zapraszani referenci, moderatorzy grup refleksyjnych, prowadzący warsztaty, a także praktycy, którzy odpowiedzialni będą za wymianę doświadczeń w zakresie poszanowania prawa do wolności religijnej. W opracowywanych dokumentach końcowych znajdą się syntezy przeprowadzonych badań, wnioski praktyczne zawierające proponowane drogi dalszego rozwoju badań, a także tematy następnych zadań w zakresie holistycznie, czyli interreligijnie i interkulturowo rozumianej wolności religijnej.

5. Specjaliści, eksperci, konsultanci, obserwatorzy

W badania prowadzone przez Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej przede wszystkim zostaną zaangażowani naukowcy reprezentujący wymienione powyżej dziedziny i dyscypliny naukowe (teologia, pedagogika, politologia, socjologia, historia, nauki prawne, nauki o mediach). Bardzo ważną rolę w badaniach spełniać będą specjaliści zajmujący się szczegółowymi zagadnieniami z zakresu wolności religijnej, powoływani na konsultantów, „zewnętrznych obserwatorów”, międzynarodowych ekspertów, którzy będą tworzyć naukowe forum wymiany doświadczeń i międzykulturowego, i międzyreligijnego dialogowania na ten temat.

CZĘŚĆ DRUGA

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁAŃ

Złożony charakter problematyki wolności religijnej oraz charakterystyka społeczna i religijna wyznacza poszczególne działania Centrum w planowanym okresie. Naczelne zadanie badawcze będzie realizowane w ramach działań wyrażających jego teoretyczne i praktyczne aspekty (pozytywne –

prewencji i edukacji oraz negatywne – ograniczanie wolności religijnej). Mają one w sposób operacyjny i planowy doprowadzić do rezultatów wpisujących się w cel nadrzędny prowadzonych badań oraz w cele szczegółowe działań Centrum wpisujących się w misję Uniwersytetu jako jednostki nadrzędnej oraz kierunków wyznaczanych przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Każdy rodzaj działalności został metodycznie opracowany oraz przedstawiony w uporządkowanej formie składającej się z: nazwy, krótkiego opisu (a), obszaru (b), grupy docelowej (c), celu (d), metod (e), rezultatów (f). W planowanym okresie Centrum będzie podejmowało działania badawczo-naukowe, konferencyjno-sympozjalne, wydawnicze, dydaktyczne, medialne i promocyjne. Poszczególne rodzaje działań łączą się ze sobą, pozwalając szerzej oddziaływać na społeczeństwo w jego aktualnej charakterystyce informacyjnej, dochodząc do kolejnych wyników badań i szeroko je upowszechniając i skutecznie promując ideę wolności religijnej.

1. Działania badawcze

a) Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej powołane z inicjatywy Ministerstwa Edukacji i Nauki prowadzi interdyscyplinarne badania nad problematyką wolności religijnej w społeczeństwach pluralistycznych, wielokulturowych i wieloreligijnych w ramach struktur i misji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Posiadają one aspekt praktyczny monitorowania przestrzegania tej wolności w Polsce i innych krajach oraz wypracowywanie praktycznych modeli działania naukowego i społecznego.

b) Główne obszary badań naukowych obejmują filozofię, teologię (zwłaszcza misjologię, teologię praktyczną i katolicką naukę społeczną), nauki prawne, socjologię, politologię, kulturoznawstwo, religioznawstwo, stosunki międzynarodowe, administrację, edukację, pomoc społeczną (także Caritas), cybernetykę społeczną, komunikację społeczną, współpracę międzyreligijną i międzykulturową oraz ekumenizm.

Obszar badań jest uwarunkowany przyjętą perspektywą geopolityczną i historyczną. Centrum będzie się zajmować przede wszystkim badaniem wolności religijnej w Europie, ze szczególnym uwzględnieniem Polski. Ważnym obszarem badań będzie badanie wolności religijnej w uwarunkowaniach historycznych (dziedzictwo tolerancji religijnej) i kulturowo-społecznych Europy Środkowej i Wschodniej. Istotnym elementem badań jest monitorowanie stanu wolności religijnej na świecie z wykorzystaniem istniejących raportów, zwłaszcza *Raportu o wolności religijnej* przygotowywanego co dwa lata przez Stowarzyszenie Pomoc Kościołowi w Potrzebie.

Naturalnym kontekstem religijnym badań jest katolicyzm i chrześcijaństwo zarówno ze względu na społeczną dominację w Polsce, funkcjonowanie Centrum w ramach Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego i jego misji, kierunki polityki oświatowej państwa (wprowadzanie w dziedzictwo cywilizacji europejskiej, poznawanie osiągnięć duchowych i materialnych kultury polskiej), jak i wewnętrzną treść teologiczną oraz historię. Chodzi szczególnie o badanie i promowanie polskiej tradycji tolerancji religijnej wraz z jej przedstawicielami jako unikalnego doświadczenia historycznego w skali międzynarodowej.

c) Prowadzenie badań w podanym zakresie materialnym będzie się odbywać we współpracy z licznymi ośrodkami naukowymi, religijnymi i społecznymi. Centrum będzie współdziałać ze Stowarzyszeniem Pomoc Kościołowi w Potrzebie zarówno w płaszczyźnie naukowej, jak i praktycznej. Badania empiryczne będą przeprowadzane w oparciu o metody empiryczne Instytutu Statystyki Kościoła Katolickiego. Projekty badawcze będą obejmowały współpracę z placówkami dyplomatycznymi innych krajów w Polsce, a także z agendami Unii Europejskiej i organizacjami zajmującymi się badaniem wolności religijnej w różnych krajach europejskich. Planowane jest nawiązanie stałej współpracy i podpisanie stosownych umów z organizacjami zajmującymi się badaniem wolności religijnej i jej ochroną w Polsce i za granicą (m.in.: Laboratorium Wolności Religijnej w Toruniu, *Ordo Iuris* – Instytut Na Rzecz Kultury Prawnej, Centre du Dialogue w Paryżu, Fundacja Obserwatorium Społeczne, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, współpraca z pełnomocnikiem Komisji Europejskiej ds. Wolności Religijnej, Klub Ronina, Papieski Wydział Teologiczny Świętego Bonawentury w Rzymie, Reduta Obrony Dobrego Imienia, Wschodnioeuropejski Uniwersytet Narodowy im. Łesi Ukrainki w Łucku, Katolicki Uniwersytet Pétera Pázmánya w Budapeszcie). Dla realizacji badań na polu kościelnym jest planowane nawiązanie współpracy naukowej z uniwersytetami papieskimi i uniwersytetami katolickimi w świecie. Pozwoli to upowszechniać wiedzę na temat działań organizacji państwowych, międzynarodowych, społecznych, pozarządowych charytatywnych i kościelnych w zakresie pomocy humanitarnej. Ponadto Centrum wejdzie w stałą współpracę z naukowcami, którzy zajmują się badaniem wolności religijnej i jej promocją w swoich macierzystych ośrodkach naukowych.

d) Nadrzędnym celem działalności badawczej Centrum jest kompleksowa i interdyscyplinarna analiza wolności religijnej w wymiarze teoretycznym i praktycznym. Zmieniający się kontekst społeczny wymusza stałe monitorowanie stanu tej podstawowej ludzkiej wolności oraz jej ochronę.

e) Złożona metodologia badań Centrum wynika z charakteru przedmiotu, który domaga się podejścia interdyscyplinarnego i wieloetapowego. W wyznaczonym okresie badań zostaną zastosowane metody teoretyczne i praktyczne. Pierwsze mają na celu tworzenie modeli wolności religijnej w różnych dyscyplinach naukowych. Obejmą one badania hermeneutyczne, czyli opis, wyjaśnianie i interpretację fenomenu wolności religijnej, definiowanie wolności religijnej, poszukiwanie nowych obszarów badań podstawowych w różnych dziedzinach i dyscyplinach naukowych oraz badania heurystyczne, czyli gromadzenie i opracowywanie wiedzy na temat wolności religijnej, pozyskiwanie nowej wiedzy o wolności religijnej dzięki badaniom własnym, poszukiwanie nowych metod badawczych wolności religijnej.

Metody praktyczne polegają na tworzeniu modeli wolności religijnej do zastosowania w życiu społecznym i religijnym. Składają się na nie badania innowacyjne – wykorzystanie najnowszej wiedzy naukowej do ochrony wolności religijnej oraz badania wdrożeniowe – wykorzystanie wyników badań do tworzenia nowych modeli wolności religijnej w praktyce. Jednostkowe badania naukowe będą przeprowadzane według zróżnicowanych metod praktycznych w postaci kwerend, spotkań z ekspertami, wywiadów, warsztatów, badań ankietowych.

f) Rezultaty podjętych badań w ramach Centrum obejmą wyjaśnienie pojęć podstawowych charakterystycznych dla wolności religijnej. Zostanie opracowana multidyscyplinarna baza źródeł i literatura przedmiotu w języku polskim i angielskim.

Powstanie sieć współpracujących badawczo z Centrum organizacji naukowych, religijnych i społecznych w ramach podpisanych umów. We współpracy z innymi podmiotami zostaną opracowane narzędzia dalszych badań empirycznych (kwestionariusze) i teoretycznych (określone przestrzenie badań szczegółowych). Współpraca naukowa z innymi ośrodkami będzie miała na celu także wzajemne udostępnianie wyników badań.

Współpraca badawcza oraz pogłębiona analiza przedmiotu będzie realizowana w ramach działalności sympozjalnej, dydaktycznej, wydawniczej, medialnej i promocyjnej w postaci: publikacji książkowych, raportów, artykułów, skróconych wyników na stronie internetowej Centrum i mediach społecznościowych, konferencji, webinarów, cykli wykładów multimedialnych.

2. Działania konferencyjno-sympozjalne

a) Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej podejmie działalność konferencyjno-sympozjalną, czyli organizację wydarzeń naukowych

we współpracy z jednostkami naukowymi Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego oraz polskimi i zagranicznymi ośrodkami naukowymi, religijnymi i kościelnymi, społecznymi. Centrum posiada doświadczenie w organizacji takich wydarzeń na podstawie dotychczasowego działania w 2021 roku oraz bogatego doświadczenia pracowników naukowych będących członkami Centrum. Planowana tematyka sympozjalna obejmuje przedstawienie i opis elementów składowych zagadnienia wolności religijnej, prezentację przypadków łamania wolności, chrystianofobię, prewencję i edukację religijną, systematyczną i multidyscyplinarną analizę zjawiska w ramach następujących dyscyplin: filozofia, teologia (zwłaszcza misjologia, teologia praktyczna i katolicka nauka społeczna), nauki prawne, socjologia, politologia, kulturoznawstwo, religioznawstwo, stosunki międzynarodowe, administracja, edukacja, pomoc społeczna (także Caritas), cybernetyka społeczna, komunikacja społeczna, współpraca międzyreligijna i międzykulturowa oraz ekumenizm. Na tematykę sympozjów wpływa również sytuacja społeczno-polityczna (cele i kierunki Ministerstwa Edukacji i Nauki) jako reakcja na bieżące wydarzenia i wyzwania, prezentacja opracowywanych aktualnie wyników badań Centrum oraz organizacji stowarzyszonych (np. raporty Instytutu Statystyki Kościoła Katolickiego i Stowarzyszenia Pomoc Kościołowi w Potrzebie).

b) Rocznie zostaną zorganizowane cztery jednodniowe sympozja o charakterze naukowym oraz naukowo-warsztatowym (raz na kwartał) wokół tematyki wolności religijnej. Dokonają się one we współpracy z określonymi podmiotami i na podstawie wcześniej przygotowanych materiałów do analizy. Wspólna organizacja w ramach powstających interdyscyplinarnych zespołów doprowadzi do cyklicznych wydarzeń wokół kluczowych obszarów zainteresowań. Raz w roku odbędzie się konferencja we współpracy z Laboratorium Wolności Religijnej z Torunia, Fundacją Obserwatorium Społeczne z Wrocławia oraz Instytutem Statystyki Kościoła Katolickiego. Dwa razy w roku we współpracy ze Stowarzyszeniem Pomoc Kościołowi w Potrzebie na podstawie raportów o wolności religijnej i prześladowaniach chrześcijan. Jedno cykliczne sympozjum będzie dotyczyć sytuacji w Afryce we współpracy z Instytutem Dialogu Kultury i Religii UKSW. Dodatkowo Centrum będzie współorganizować konferencje lokalne i o szerszym zasięgu (wystąpienia eksperckie), w których poruszany będzie element wolności religijnej lub osób działających na rzecz wolności i religii.

c) Każde wydarzenie obejmie zasięgiem oprócz samych prelegentów i członków Centrum, osób ze stowarzyszeń, z którymi Centrum weszło w ścisłą współpracę, środowisko naukowe UKSW: studentów, doktorantów

i pracowników naukowych, zaproszonych gości ze świata polityki (Ministerstwo Edukacji i Nauki), Kościoła i innych organizacji religijnych (duszpasterstwa grup narodowościowych i wyznaniowych), prawa, gospodarki, szkoły i jednostki edukacyjne, przedstawiciele państw (we współpracy z ambasadami), których dana kwestia może bardziej dotyczyć oraz otwarty dostęp dla słuchaczy zainteresowanych tematem. W ramach grupy docelowej jest przewidziany udział osób z niepełnosprawnościami lub zagrożonych wykluczeniem, zwłaszcza religijnym. Publiczna dostępność informacji medialnej będzie zapewniona dzięki działalności medialnej Centrum we współpracy z konkretnymi mediami. Na podstawie zdobytych doświadczeń każdorazową liczbę uczestników szacuje się na 100 osób.

d) Głównym celem działalności sympozjalno-konferencyjnej jest upowszechnianie wyników badań i dotychczasowej wiedzy, wymiana poglądów i prowadzenie merytorycznej dyskusji, upowszechnianie stanu przestrzegania wolności religijnej i przypadków jej łamania, zwłaszcza w formie chrystianofobii. Ponadto chodzi o nawiązywanie międzyuczelnianej oraz społecznej współpracy naukowej między danymi ośrodkami. Zdobyte kontakty międzyuczelniane i inne będą podtrzymywane w ramach dalszej sformalizowanej współpracy, wymiany naukowej idei oraz osób. Zostanie wypracowana stabilna sieć powiązań między różnymi ośrodkami dla realizacji ogólnych celów Centrum, która będzie się aktualizowała w ramach cyklicznych naukowych spotkań. Upowszechnienie tematu wolności religijnej zaowocuje zainteresowaniem studentów i innych osób za pomocą formuły teoretyczno-praktycznej, jaką jest sympozjum i warsztat, aby umożliwić później systematyczną naukę w ramach działalności dydaktycznej Centrum.

e) Główną metodą upowszechniania wyników badań Centrum będzie organizacja i prowadzenie spotkań naukowych w formie konferencji krajowych i międzynarodowych. Konkretna forma ich przebiegu będzie zależęć w dużej mierze od panującej sytuacji epidemiologicznej, charakterystyki tematu i zgromadzonych prelegentów. Przewiduje się organizację sympozjów *online*, hybrydowych oraz stacjonarnych. W ramach sympozjum przewiduje się następujące formy pracy: dłuższy wykład z pytaniami, prezentacja multimedialna z omówieniem, odczyt, dyskusja, panel dyskusyjny, warsztat. Sympozjom będą towarzyszyć wywiady medialne, konferencje prasowe, krótkie transmisje w mediach ogólnopolskich i regionalnych. Kwestie techniczne zostaną rozwiązane w ramach istniejącej infrastruktury UKSW (sale wykładowe, aule, sprzęt audiowizualny), współpracy z różnymi mediami, opłaconych usług towarzyszących, zwłaszcza tłumaczeń symultanicznych, otwartości na uczestników *online* w postaci kanału na Youtube, wykładów

online w Microsoft Teams CiscoWebex i innych narzędzi wirtualnych. Prelegenci otrzymają za wystąpienie honorarium i jeśli konieczne – zakwaterowanie. Sympozjom będą towarzyszyły okolicznościowe wystąpienia artystyczne, wystawy itp. Uczestnicy otrzymają pakiety promocyjne Centrum zawierające foldery informacyjne o Centrum i inne użyteczne informacje.

f) Przygotowanie sympozjów naukowych obejmuje wcześniejsze zebranie materiałów nadesłanych przez prelegentów oraz ich druk. Po każdym sympozjum jest planowane wydanie tomu pokonferencyjnego ubogacone o materiały zamówione, poszerzające kontekst zagadnienia, artykuły pracowników naukowych powiązanych z Centrum i artykuły recenzyjne. Przedstawione w czasie sympozjów analizy i wyniki będą publikowane według kryteriów naukowych (artykuł naukowy w recenzowanym zbiorze) w ramach działalności wydawniczej Centrum. Na kolejnych sympozjach będą prezentowane dotychczasowe wyniki badawcze Centrum w postaci opublikowanych książek, raportów, folderów informacyjnych. Sympozja będą wydarzeniami odnotowanymi medialnie, których przebieg będzie rejestrowany audiowizualnie i umieszczany w Internecie oraz na stronie internetowej i mediach społecznościowych Centrum.

3. Działania wydawnicze

a) Działalność wydawnicza Centrum jest związana z działalnością badawczą oraz konferencyjną. Służy prezentacji wyników badań oraz umożliwia publikację zamówionych materiałów eksperckich, a także prac naukowych poświęconych tej tematyce. Będzie ona polegać na przygotowaniu do publikacji monografii jedno- i wieloautorskich, raportów, pozycji popularnonaukowych i albumowych. Centrum wejdzie we współpracę z wydawnictwami naukowymi znajdującymi się na liście ministerialnej, począwszy od Wydawnictwa UKSW, Bernardinum i innych. Dotychczasowe doświadczenia wydawnicze stanowią dobrą bazę merytoryczną, metodologiczną i techniczną dla kolejnych publikacji (*Catholic Church in selected African countries. Historical-pastoral perspective*, Bernardinum 2021; *Działalność charytatywna jako przejaw wolności religijnej*, Bernardinum 2021; *Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie*, Bernardinum 2021; *Wolność religijna na świecie. Raport 2021. Podsumowanie*, ACN International 2021).

Centrum zamierza powołać czasopismo naukowe – rocznik „Libertas Religiosa”, który będzie spełniał wymogi ministerialne dla czasopism punktowanych. Będzie istniało w wersji internetowej, która pozwoli na dostęp online do artykułów naukowych.

b) Obszar problemowy wydawanych pozycji pokrywa się z opisanym w innych typach działalności Centrum, zwłaszcza badawczej. W publikacjach znajdują się przyczynki naukowe, artykuły, prezentacje przypadków prześladowań ze względów religijnych, materiały dotyczące aktualnych tematów z zakresu pomocy osobom prześladowanym, publikacje oparte na naukowych projektach badawczych.

c) Docelowo działalność wydawnicza ma objąć grupę naukowców zajmujących się zagadnieniem wolności religijnej w różnych kontekstach naukowych, dając im możliwość docierania do kolejnych źródeł oraz publikowania swoich wyników badań. W publikacjach naukowych będą również przygotowywane różne materiały służące pracy pastoralnej Kościoła, zwłaszcza poruszające temat poszanowania wolności religijnej w kontekście różnych kultur i tradycji. Materiały praktyczne będą mogły zostać wykorzystane w działalności edukacyjnej, a także jako wsparcie w duszpasterskiej posłudze w szpitalach, szkołach, poradnictwie małżeńskim, pracy z dziećmi i z młodzieżą, wśród uchodźców. W materiałach tych będą wykorzystane doświadczenia konkretnych osób w tym zakresie, przy uwzględnieniu specyfiki międzyreligijnej i międzykulturowej, a także materiały do edukacji osób zaangażowanych w pomoc ludziom z innych religii i kultur.

d) Rocznie planuje się wydanie ok. 9 publikacji, w tym 4 publikacje konferencyjne, 2 monografie autorskie i jedną wieloautorską z zamówionymi artykułami. Centrum będzie również wydawać raporty we współpracy z innymi instytucjami (Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego, Stowarzyszenie Pomoc Kościołowi w Potrzebie) co najmniej raz w roku. Celem jest również powstanie czasopisma naukowego „Libertas Religiosa”.

e) Proces wydawniczy obejmuje utworzenie zespołu redakcyjnego składającego się z członków Centrum oraz osób zaproszonych do współpracy z UKSW bądź spoza uniwersytetu. Zostanie wyznaczony redaktor naczelny i merytoryczny oraz skład redakcji. Wyodrębnione zostaną kolejne etapy powstawania publikacji w zależności od jej rodzaju. Określone będą wstępne parametry publikacji: dobór autorów poszczególnych rozdziałów, wstępna redakcja i uwagi merytoryczno-metodologiczne ze strony naukowej, grono recenzentów i ewentualne poprawki. Następuje redakcja techniczna, korekta stylistyczna i graficzna. Te działania będą zlecone podmiotom zewnętrznym, czyli odpowiednim wydawnictwom naukowym.

Kwestie formalne założenia rocznika naukowego „Libertas Religiosa” zostaną załatwione we współpracy z Wydawnictwem Naukowym UKSW. Zostanie powołany redaktor naczelny, skład redakcji i sekretarz, grono recenzentów krajowych i zagranicznych, rada naukowa. Zostanie stworzony

specjalny formularz do zgłaszania artykułów oraz przeprowadzenia procesu recenzyjnego.

f) Powstanie Biblioteka Centrum składająca się z opublikowanych pozycji książkowych oraz kolejnych numerów czasopisma. Od strony jakościowej wzrośnie doświadczenie naukowe i merytoryczne procesu wydawniczego oraz umiejętność współpracy między różnymi podmiotami w tym procesie.

4. Działania dydaktyczne

a) Centrum będzie prowadzić działalność dydaktyczną propagującą tematykę wolności religijnej. Współczesne trendy związane z globalizacją, przepływem pracowników pomiędzy krajami i kontynentami oraz procesami migracyjnymi w skali światowej stawiają coraz wyższe wymagania wszystkim osobom na rynku pracy, nie tylko w wymiarze przygotowania zawodowego, ale też kompetentnego nawiązywania i pielęgnowania kontaktów międzyludzkich, w tym umiejętności współpracy z osobami innych religii i kultur. Dochodzi do zderzenia wolności religijnej – podstawowego prawa osoby ludzkiej – z uwarunkowaniami i procesami społeczeństwa wielokulturowego i wieloreligijnego.

b) Obszar działań w zakresie kształcenia obejmie szereg opracowanych tematów związanych z wolnością religijną. Będą one łączyć wymiar teoretyczny i praktyczny wolności religijnej na płaszczyźnie dialogu i komunikacji międzykulturowej i międzyreligijnej. Zostaną opracowane następujące zagadnienia: wolność religijna jako prawo osoby ludzkiej; wolność religijna w chrześcijaństwie; wolność w judaizmie; szariat a wolność religijna; wolność a dialog międzyreligijny; wolność religijna w świecie wirtualnym; wolność religijna w społeczeństwie wielokulturowym; zagrożenia wolności religijnej w Europie; przyczyny i skutki prześladowań chrześcijaństwa; wolność religijna a działalność Papieskiego Stowarzyszenia Pomoc Kościoł w Potrzebie; wolność religijna w prawodawstwie polskim; wolność religijna w wychowaniu; wolność religijna w dydaktyce uniwersyteckiej; wolność religijna w badaniach naukowych; wolność religijna a bezpieczeństwo wewnętrzne; wolność religijna w polityce i dyplomacji; wolność religijna w katolickiej nauce społecznej; wolność religijna w komunikacji społecznej i medialnej.

c) Działalność dydaktyczna Centrum będzie skierowana do kilku grup docelowych. Z racji funkcjonowania w ramach UKSW propozycja zostanie skierowana do społeczności uniwersyteckiej UKSW: studentów, doktorantów w postaci wykładu ogólnouniversyteckiego. Pracownicy naukowcy będą mogli wziąć udział w szkoleniach i kursach prowadzonych przez Centrum, także

w formie *online*. Zostanie powołane studium podyplomowe kształcące w danym zakresie i dopasowane do konkretnych potrzeb społecznych dedykowane dziennikarzom, nauczycielom i wychowawcom, samorządowcom, pracownikom pomocy społecznej, politykom, służbom porządkowym. Centrum będzie również współpracować i doskonalić osoby pochodzące z krajów objętych zagrożeniami wolności religijnej, zwłaszcza z krajów afrykańskich, a także migrantów i osoby wykluczone społecznie. Przewidziana jest współpraca z ośrodkami dla osób niepełnosprawnych w celu umożliwienia im uczestnictwa i współpracy w ofercie dydaktycznej Centrum.

d) Celem działalności dydaktycznej będzie przekaz uporządkowanej wiedzy na temat wolności religijnej w różnych formach kształcenia. Chodzi o upowszechnianie w ramach instytucji naukowych i edukacyjnych świadomości konieczności obrony tej podstawowej wolności ludzkiej oraz współpracy w jej realizacji. Uwzględnia się wielorakie wymiary kształcenia, a więc przekaz wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, dlatego podkreślana będzie płaszczyzna dialogu i komunikacji międzykulturowej i międzyreligijnej. Studium ma przygotowywać do świadomego i dojrzałego, a zarazem odpowiedzialnego i rozważnego uczestniczenia w zachodzących procesach społeczno-kulturowych i religijno-obyczajowych.

e) Centrum przygotowuje konkretne materiały dydaktyczne dopasowane do charakteru odbiorców w ramach określonej formy edukacyjnej: warsztatów, szkoleń, wykładu ogólnouczonego oraz studium podyplomowego. Założenia programowe znajdują swoje odbicie w koncepcji bloków tematycznych. Zostaną określone założenia metodyczne i przygotowane pomoce wykorzystywane w procesie dydaktycznym. Materiały zostaną udostępnione *online* jako narzędzia interaktywne.

f) Szkolenia w zależności od formy mają przynieść skutek w postaci zwiększenia świadomości i wiedzy na temat wolności religijnej. Absolwenci studium zostaną teoretycznie i praktycznie przygotowani do prezentowania wolności religijnej w zglobalizowanym, międzykulturowym skomunikowanym medialnie społeczeństwie. Zostanie przygotowany wykład ogólnoakademicki na UKSW i powstaną konkretne materiały i programy szkoleniowe oraz całościowa koncepcja studium podyplomowego na temat wolności religijnej.

5. Działania medialne i promocyjne

a) Realizacja działań podstawowych Centrum w świecie współczesnym zakłada sprawne poruszanie się w rzeczywistości wirtualnej oraz umiejętność

docierania z przekazem do szerszej publiczności za pomocą mediów. Nie chodzi tylko o same narzędzia przekazu treści, ale również o dostrzeżenie rangi świata wirtualnego oraz głębszych związków komunikacji społecznej z zagadnieniem wolności religijnej i jej ochroną. UKSW jako jednostka macierzysta posiada znaczny dorobek naukowy i społeczno-kulturowy oraz licznych fachowców w zakresie dziennikarstwa i mediów, który należy wykorzystać w działalności Centrum. W związku z tym koncepcyjnie została wyodrębniona działalność medialna i promocyjna Centrum.

b) Obszar tej działalności dotyczy przede wszystkim istnienia Centrum w świecie medialnym poprzez prowadzenie strony internetowej i kont na mediach społecznościowych, a także współpracę z już istniejącymi mediami ogólnopolskimi, lokalnymi i uniwersyteckimi w zakresie popularyzacji wiedzy na temat wolności religijnej. Działania będą dotyczyły także udziału w cyklicznych wydarzeniach: targach (Targi Wydawców Katolickich), festiwalach (Festiwal Nauki), akcjach (Akcja św. Krzysztof), dniach upamiętniających (Międzynarodowy Dzień Upamiętniający Ofiary Aktów Przemocy ze względu na Religię lub Wyznanie – 22 sierpnia), organizację i udział w wydarzeniach medialnych i promocyjnych, występowanie o patronaty dla organizowanych wydarzeń (prezydenta, ministerialne, kościelne i medialne), pakiety promocyjne.

c) Grupa docelowa działalności medialnej i promocyjnej obejmuje uczestników organizowanych konferencji, zwłaszcza przez Internet. Przewidywana jest bliska współpraca z Internetową Telewizją Akademicką PandaTV.pl oraz mediami UKSW w obsłudze wydarzeń i informacyjna z Fundacją Obserwatorium Społeczne i Laboratorium Wolności Religijnej. Działalność medialna będzie uwzględniała potrzeby osób niepełnosprawnych, chociażby w wyglądzie strony internetowej czy popularyzacji idei likwidacji barier dla niepełnosprawnych na uczelni i w innych miejscach. Osobną formą działalności medialnej jest raportowanie działalności Centrum wobec jednostek nadrzędnych: Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz UKSW.

d) Celem działalności medialnej i promocyjnej jest popularyzacja wiedzy na temat wolności religijnej oraz prac Centrum za pomocą środków medialnych. Centrum będzie aktywnie istnieć w świecie wirtualnym ze swoim przekazem i promocją najważniejszych idei, docierając do szerokiego grona odbiorców oraz wybranych, określonych grup osób zainteresowanych ideą wolności religijnej.

e) Metody działań medialnych zależą w dużej mierze od innych działań Centrum. Polegać będą zwłaszcza na obsłudze medialnej konferencji, promocji publikacji, informacji medialnej o wydarzeniach. Powstanie kilka

informujących list mailingowych w zależności od konkretnych zapotrzebowań oraz podmiotów zaangażowanych w dane dzieło. Obejmą one społeczność akademicką UKSW, ośrodki społeczne współpracujące z Centrum, szkoły i centra edukacyjne, ambasady i placówki zagraniczne. Zostaną stworzone i rozwinięte projekty graficzne zwiększające rozpoznawalność samego Centrum, a także możliwości popularyzowania wyników jego badań i poszczególnych wydarzeń w przestrzeni medialnej.

f) Jako rezultat należy uznać powstanie i funkcjonowanie strony internetowej Centrum oraz kont na mediach społecznościowych (Instagram, Facebook, Twitter). Będą one na bieżąco informować o działaniach Centrum i partnerów wokół tematyki wolności religijnej, a także przedstawiać postępy w prowadzonych projektach. Zostanie opracowana strategia publikowania informacji, grafik, zdjęć, relacji w poszczególnych mediach. Będą tworzone materiały audiowizualne: relacje, skróty, wywiady. Organizowane konferencje będą archiwizowane w postaci formatu wideo mp4. Każdemu wydarzeniu będą towarzyszyły materiały promocyjne w postaci ulotek, folderów, plakatów, programów oraz pakiety gadżetów z logo Centrum: długopisy, smycze, teczki, notesy i torby.

Ks. prof. dr hab. Jan Kazimierz Przybyłowski
Ks. dr Rafał Pokrywiński

DOKUMENTACJA ZAŁOŻYCIELSKA UNIWERSYTECKIEGO CENTRUM BADAŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ

UNIWERSYTET KARDYNAŁA
STEFANA WYSZYŃSKIEGO
W WARSZAWIE

Rektor

Warszawa, dnia 10 grudnia 2020 roku

BR.080.42.2020

Minister Nauk i Edukacji
ul. Wspólna 1/3
00 – 529 Warszawa

WNIOSEK O ZWIĘKSZENIE SUBWENCJI

Na podstawie artykułu 368 ust. 8 Ustawy - prawo o szkolnictwie wyższym i nauce zwracam się do Pana Ministra z wnioskiem o zwiększenie subwencji przyznanej na 2020 rok Uniwersytetowi Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie o kwotę 1 500 000,00 złotych w związku realizacją zadania szczególnie istotnego dla polityki naukowej państwa tj. powołania i funkcjonowania Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej.

Z wyrazami szacunku
REKTOR

ks. prof. dr hab. Ryszard Czapalski

Załączniki:

1. Koncepcja programowo-organizacyjna Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej;
2. Budżet na rok 2021;

ul. Dewajtis 5, 01-815 Warszawa
tel. centrala: +48 22 561 88 52

NIP: 525-00-12-946
REGON: 000001956

Santander Bank Polska
87 1090 2851 0000 0001 2031 4029

www.uksw.edu.pl
rektorat@uksw.edu.pl

DOKUMENTACJA ZAŁOŻYCIELSKA UNIWERSYTECKIEGO CENTRUM BADAŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ

MINISTER EDUKACJI I NAUKI

DBF.WFSN.6701.95.2020.HZ.1

Warszawa, 22 grudnia 2020 r.

Uniwersytet Kardynała Stefana
Wyszyńskiego w Warszawie

DECYZJA NR 104/WFSN/2020

Na podstawie art. 368 ust. 8 w zw. z art. 369 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.) oraz art. 104 § 1 i 2 w zw. z art. 61 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2020 r. poz. 256, z późn. zm.) po rozpatrzeniu wniosku Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 10 grudnia 2020 r. znak BR.080.42.2020

zwiększam jednorazowo wysokość subwencji na 2020 rok

o kwotę 1 500 000 zł – słownie: jeden milion pięćset tysięcy złotych

UZASADNIENIE

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (zwany dalej: *Uczelnia*) wystąpił do Ministra Edukacji i Nauki z wnioskiem o zwiększenie wysokości subwencji z przeznaczeniem na powołanie i funkcjonowanie Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej.

Jak wskazano w załączniku do wniosku, ww. Centrum będzie ośrodkiem badań wolności religijnej oraz chrystianofobii. Wnioskodawca podkreśla, że gromadzona i upowszechniona dokumentacja oraz publikacje naukowe umożliwiają zorganizowanie instytucji, a wypracowane kontakty międzynarodowe z instytucjami i organizacjami w poszczególnych krajach stanowią pomoc w dalszym rozwoju zbiorów oraz weryfikacji danych. Ponadto powołanie centrum na uniwersytecie pozwoli na wzmacnianie współpracy z zagranicznymi ośrodkami naukowymi.

Do zadań Centrum, zgodnie z załączoną koncepcją programowo-organizacyjną należeć będą m.in. prowadzenie badań naukowych w zakresie wolności religijnej i zjawiska chrystianofobii, upowszechnianie wiedzy na temat działań organizacji związanych z pomocą humanitarną oraz

ul. Hoża 20, 00-529 Warszawa
tel. (22) 52 92 623, faks: (22) 529 26 21, e-mail: sekretariat.minister@nauka.gov.pl, www.gov.pl/nauka

DOKUMENTACJA ZAŁOŻYCIELSKA UNIWERSYTECKIEGO CENTRUM BADAŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ

o prześladowaniu chrześcijan i idei męczeństwa za wiarę, świadczenie usług badawczych, działalność wydawnicza, organizacja konferencji, kursów i sympozjów.

W opinii wnioskodawcy przedmiotowe zadanie spełnia przesłankę realizacji zadania szczególnie istotnego dla polityki naukowej państwa.

Należy zauważyć, że zgodnie z art. 368 ust. 8 ustawy, w uzasadnionych przypadkach minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego i nauki, zwany dalej *Ministrem* – na wniosek podmiotu szkolnictwa wyższego i nauki - może dokonać zwiększenia wysokości subwencji. Podejmując decyzję o zwiększeniu wysokości subwencji Minister uwzględni potrzeby związane z kształceniem lub działalnością naukową. Decyzja o przyznaniu oraz wysokości kwoty zwiększenia subwencji ma charakter uznaniowy, co oznacza, że Minister jest uprawniony do podjęcia w tym zakresie swobodnej decyzji. Wykładnia przytoczonego przepisu prowadzi również do wniosków, że ewentualna możliwość zwiększenia kwoty subwencji w każdym rozpatrywanym przypadku oceniana jest z uwzględnieniem szczególnie uzasadnionych okoliczności konkretnej sprawy.

Po rozpatrzeniu sprawy Minister Stwierdził co następuje.

Realizacja przedstawionego przez Uczelnię celu wnioskowanego zwiększenia wysokości subwencji, tj. powołanie Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej w opinii Ministra Edukacji i Nauki przyczyni się do rozwoju badań naukowych dotyczących podstaw wolności religijnej na gruncie filozofii, teologii i prawa. Ponadto pozwoli na rozszerzenie współpracy międzyreligijnej i międzykulturowej w duchu tolerancji i dialogu ekumenicznego.

Mając na uwadze powyższe, Minister Edukacji i Nauki uznał za zasadne przyznanie Uczelni wnioskowanej kwoty zwiększenia wysokości subwencji.

Wobec powyższego należało orzec jak w sentencji.

Pouczenie:

Na podstawie art. 369 ust. 2 ustawy - *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, w przypadku naruszenia procedury dokonywania zwiększeń, o których mowa w art. 368 ust. 8, stronie przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Strona może zwrócić się do Ministra Edukacji i Nauki z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji.

Na podstawie art. 127a ustawy - *Kodeks postępowania administracyjnego*, w trakcie biegu terminu do wniesienia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, strona może zrzec się prawa do wniesienia tego wniosku. Z dniem doręczenia Ministrowi Edukacji i Nauki oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna.

Na podstawie art. 52 § 3 i art. 53 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. *Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi* (Dz. U. z 2019 r. poz. 2325, z późn. zm.), strona może wnieść, za pośrednictwem Ministra Edukacji i Nauki, w terminie 30 dni od dnia doręczenia niniejszej decyzji skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, bez skorzystania z prawa do wniesienia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy.

DOKUMENTACJA ZAŁOŻYCIELSKA UNIWERSYTECKIEGO CENTRUM BADAŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ

W niniejszej sprawie wpis stosunkowy oblicza się zgodnie z § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2003 r. w sprawie wysokości oraz szczegółowych zasad pobierania wpisu w postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. nr 221, poz. 2193 z późn. zm.). Zgodnie z art. 220 § 1 ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, Sąd nie podejmie żadnej czynności na skutek pisma, od którego nie zostanie uiszczona należna opłata. W tym przypadku, przewodniczący wzywa wnoszącego pismo, aby pod rygorem pozostawienia pisma bez rozpoznania uiścił opłatę w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia wezwania.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 243 § 1 i art. 244 § 1 ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi prawo pomocy może być przyznane stronie na jej wniosek złożony przed wszczęciem postępowania lub w toku postępowania. Wniosek ten wolny jest od opłat sądowych. Prawo pomocy obejmuje zwolnienie od kosztów sądowych oraz ustanowienie adwokata, radcy prawnego. Szczegółowe zasady prawa pomocy regulują przepisy zawarte w art. 243–262 ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

z up. Ministra Edukacji i Nauki

Wojciech Murdzek

Sekretarz Stanu

w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego

/ - podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym /

1. adresat,
2. a/a,
3. DBF.

DOKUMENTACJA ZAŁOŻYCIELSKA UNIWERSYTECKIEGO
CENTRUM BADAŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ

Dokument elektroniczny

<https://cpuap.gov.pl/warehouse/fcDocContent?id=136597316&typ>

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
00-529 Warszawa
Wspólna 1/3

Warszawa, 2020-12-22

DBF.WFSN.6701.95.2020.HZ

UNIWERSYTET KARDYNAŁA STEFANA
WYSZYŃSKIEGO W WARSZAWIE

INFORMACJA

Korespondencja wysłana z systemu EZD PUW

Szanowni Państwo,

w nawiązaniu do złożonego wniosku o zwiększenie wysokości subwencji na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego oraz badawczego, w załączeniu przesyłam decyzję Ministra Edukacji i Nauki nr 104/WFSN/2020 stanowiącą rozstrzygnięcie w przedmiotowej sprawie.

Z wyrazami szacunku
Katarzyna Kowalska
Naczelnik Wydziału
Finansowania Szkolnictwa Wyższego i Nauki

Załączniki:

1. Decyzja 104_WFSN_2020 UKSW.docx
2. Decyzja 104_WFSN_2020 UKSW.docx.xades

Dokument został podpisany, aby go zweryfikować należy użyć oprogramowania do weryfikacji podpisu

Data zbżenia podpisu: 2020-12-22T12:40:36.596Z

Podpis elektroniczny

DOKUMENTACJA ZAŁOŻYCIELSKA UNIWERSYTECKIEGO CENTRUM BADAŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ

UCHWAŁA Nr 1/2021
Senatu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
z dnia 28 stycznia 2021 r.

w sprawie wyrażenia opinii o utworzeniu ogólnouczelnianej jednostki badawczej
o nazwie
Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej

Na podstawie § 15 ust. 1 oraz § 29 ust. 1 pkt 5 lit. b Statutu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie – uchwała się, co następuje:

§ 1

1. Senat wyraża pozytywną opinię o utworzeniu ogólnouczelnianej jednostki badawczej o nazwie Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej.
2. Jednostka, o której mowa w ust. 1, będzie wykonywać zadania w zakresie badań nad wolnością religijną oraz chrystianofobią.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Rektorowi.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

REKTOR

ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski

DOKUMENTACJA ZAŁOŻYCIELSKA UNIWERSYTECKIEGO CENTRUM BADAŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ

ZARZĄDZENIE Nr 13/2021
Rektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
z dnia 2 lutego 2021 r.

w sprawie utworzenia
Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej

Na podstawie § 25 ust. 2 pkt 1 lit b oraz § 15 ust. 1 Statutu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, zarządza się, co następuje:

§ 1.

1. Tworzy się Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej, zwane dalej „Centrum”.
2. Centrum jest ogólnouczelnianą jednostką badawczą, powołaną w celu prowadzenia badań naukowych w zakresie wolności religijnej i zjawiska chrystianofobii. Szczegółowe zadania określone są w Regulaminie Organizacyjnym.

§ 2.

Centrum podlega prorektorowi właściwemu ds. naukowych.

§ 3.

Centrum kieruje Dyrektor.

§ 4.

Wprowadza się dla Centrum do stosowania kancelaryjne oznaczenie literowe: „UCBWR”.

§ 5.

Zarządzenie wchodzi w życie z podpisania.

REKTOR UKSW

Ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski

OTWARCIE UNIWERSYTECKIEGO CENTRUM BADANIA WOLNOŚCI RELIGIJNEJ

Musimy przestrzegać podstawowej wolności osobistej człowieka, jaką jest wolność sumienia i religii – powiedział minister edukacji i nauki prof. Przemysław Czarnek podczas wizyty na UKSW.

Powodem wizyty było otwarcie Uniwersyteckiego Centrum Badania Wolności Religijnej, które powołał specjalnym zarządzeniem rektor UKSW ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski.

– Obserwujemy, co dzieje się w świecie. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom świata i Kościoła, nasz Uniwersytet podjął działania edukacyjne na rzecz osób prześladowanych za wiarę. Prowadzimy kierunek kształcący

Ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, prof. dr hab. Przemysław Czarnek,
ks. prof. dr hab. Waldemar Cisło podczas otwarcia Centrum

duchownych z krajów afrykańskich, w których istnieją prześladowania religijne – powiedział Rektor UKSW w czasie briefingu, towarzyszącemu spotkaniu.

Podkreślił, że badania nad wolnością religijną wielu naukowców UKSW prowadzi od lat. Nowo powstałe Centrum jest więc niejako rozszerzeniem i pogłębieniem tych badań. – Chcemy patrzeć nie tylko historycznie na wielki problem, jakim są prześladowania ze względu na wyznawaną religię, ale także zgłębiać go tu i teraz – zaznaczył.

Minister edukacji i nauki prof. Przemysław Czarnek mówił o nasilającym się zjawisku chrystianofobii. – W świecie dochodzi do brutalnych ataków na chrześcijan, wcale nie mniejszych niż przed wiekami. Zjawisko to dotarło już do Europy. Dlatego z tym większą radością przyjąłem informację o otwarciu Centrum Badań Wolności Religijnej na UKSW – powiedział minister.

Podkreślił ważną w tej kwestii rolę badań naukowych.

– Badania naukowe są kluczowe, aby mieć przegląd sytuacji na świecie, w Europie i w Polsce. Abyśmy mogli zabezpieczyć nasz region przed atakami na wolność religijną i ludzi wierzących każdego wyznania. W szczególności chrześcijan, których w Polsce jest najwięcej – dodał min. Czarnek.

Prof. dr hab. Przemysław Czarnek, minister edukacji i nauki

Ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, rektor UKSW

Ministerstwo Edukacji i Nauki wsparło działanie Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej dotacją w wysokości 1,5 mln złotych.

O tym, że wolność religijna jest ważna w każdym miejscu na świecie, nie tylko na Bliskim Wschodzie czy w Afryce, mówił podczas briefingu dyrektor Uniwersyteckiego Centrum Badania Wolności Religijnej ks. prof. Waldemar Cisko. Jak podkreślił, z raportu stałego przedstawiciela Stolicy Apostolskiej przy ONZ wynika, że rocznie ginie z powodu wyznawanej wiary 105 tys. chrześcijan.

– Wszystkie organizacje monitorujące wolność religijną mówią, że chrześcijaństwo jest religią najbardziej prześladowaną na świecie. We Francji ataki na miejsca kultu judaizmu czy islamu spadły w ciągu roku o 58 proc., natomiast ataki na miejsca kultu chrześcijan wzrosły o 90 proc. – mówił ks. prof. Cisko, podkreślając wielką potrzebę zajęcia się tematem wolności religijnej naukowo. Jak zaznaczył podobne ośrodki akademickie jak UCBCWR istnieją w wielu innych krajach, choćby w Stanach Zjednoczonych czy na Węgrzech.

Ksiądz prof. Cisko naświetlił szeroki zakres działań nowej jednostki uniwersyteckiej, której początki na UKSW sięgają kształcenia księży z najbardziej prześladowanych religijnie krajów Afryki. W tej chwili na UKSW studiuje

Ks. prof. ucz. dr hab. Waldemar Ciśło, dyrektor UCBWR

17 osób z ośmiu krajów afrykańskich. Kilkanaście z nich było obecnych na spotkaniu z min. Przemysławem Czarneckim.

– Studenci, którzy nam dziś towarzyszą, wrócą do swoich krajów ze zdobytą na UKSW wiedzą i będą kształtować świadomość intelektualną swoich społeczeństw – podkreślił ks. prof. Ryszard Czekalski.

Do głównych zadań Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej należą m.in. prowadzenie interdyscyplinarnych badań naukowych na temat wolności religijnej, rozpoznawanie potrzeb i formowanie postulatów z zakresu pomocy humanitarnej i chrystianofobii oraz upowszechnianie wiedzy na temat organizacji państwowych, międzynarodowych, społecznych, charytatywnych i kościelnych działających w tej dziedzinie.

<https://www.youtube.com/watch?v=ul5EzkA1DI>

**Uniwersyteckie Centrum
Badań Wolności Religijnej**
UKSW w Warszawie

O nas

Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej UKSW w Warszawie zostało powołane z inicjatywy Ministerstwa Edukacji i Nauki w 2021 roku, jako ośrodek prowadzący interdyscyplinarne badania naukowe i monitorujący przestrzeganie wolności religijnej w państwach, w których ten problem jest najbardziej widoczny.

Celem badań jest poszukiwanie wskazań praktycznych dla przestrzegania wolności religijnej przede wszystkim w Polsce i w Europie. Badania naukowe dotyczące podstaw wolności religijnej są prowadzone w obszarze filozofii, teologii i prawa, socjologii, politologii, nauk pedagogicznych i psychologii.

Współpraca z Sekcją Polską Papieskiego Stowarzyszenia Pomoc Kościołowi w Potrzebie umożliwia powiązanie wyników badań z niesieniem konkretnej pomocy osobom prześladowanym z powodów religijnych, narodowościowych czy kulturowych.

Znajdziecie nas na:

Dyrekcja:

Dyrektor Centrum:
ks. prof. ucz. dr hab. Waldemar Cisło

Zastępca Dyrektora Centrum:
ks. dr Rafał Pokrywiński

Zespół:

ks. mgr lic. Paweł Antosiak
ks. dr Andrzej Kwaśniewski
ks. dr Rafał Pokrywiński
dr Marlena Kałużyńska-Tyburka

Dane teleadresowe:

Uniwersytet Kardynała Stefana
Wyszyńskiego w Warszawie

Uniwersyteckie Centrum Badań
Wolności Religijnej

ul. Dewajtis 5, 01-815 Warszawa

NIP: 5250012946

REGON: 000001956

Kontakt do Centrum:

mail: ucbwr@uksw.edu.pl
kom.: 794692468

centrumwolnosci.uksw.edu.pl

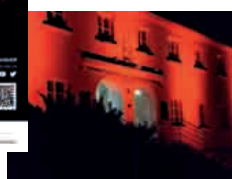
PUBLIKACJE 2021 UNIWERSYTECKIEGO CENTRUM BADAŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ

Nasza działalność w 2021 roku

Organizowaliśmy:

1. Ogólnopolska Konferencja „Działalność Charytatywna jako przejaw wolności religijnej”, UKSW w Warszawie 16 marca 2021.
2. Międzynarodowa Konferencja „Jan Paweł II – Pamięć i tożsamość”, on-line 17 marca 2021.
3. Ogólnopolska Konferencja „Wolność religijna na świecie. Raport 2021”, UKSW w Warszawie 23 kwietnia 2021.
4. Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Encyklika Laudato si – pastoralne wyzwania dla parafii”, Gietrzwałd 21 maja 2021.
5. Międzynarodowa Konferencja „Kardynał Stefan Wyszyński a wolność religijna w Europie”, UKSW w Warszawie 11 września 2021.
6. Debata naukowa „Czy wszystko musi być narodowe? Naród jako kategoria aksjologiczna”, Camino 2021 Leba 18 września 2021.
7. Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Wolność Religijna w kontekście uwarunkowań geopolitycznych. Analiza raportu”, UKSW w Warszawie, 23 listopada 2021.

**Uniwersyteckie Centrum
Badań Wolności Religijnej**
UKSW w Warszawie

UBLIKACJE

**UNIWERSYTECKIEGO CENTRUM
BADAŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ
UKSW W WARSZAWIE**

*Catholic Church in Selected African Countries
Historical-pastoral perspective*

Religie Świata

7

EDITED BY
MARIUSZ BOGUSZEWSKI, RAFAŁ POKRYWIŃSKI

Catholic Church
in selected African
countries
Historical-pastoral
perspective

I
N
F
O
R
M
A
T
O
R

U
C
B
W
R

**CATHOLIC CHURCH
IN SELECTED AFRICAN COUNTRIES**
Historical-pastoral perspective

edited by
Mariusz Boguszewski, Rafał Pokrywiński

bernardinum
2021

Spis treści

Introduction	9
Rafał Pokrywiński THE CATHOLIC CHURCH IN AFRICA. A HISTORICAL AND PASTORAL OUTLINE	15
Alexander Dung THE ARCHDIOCESE OF JOS, NIGERIA: THE HISTORICAL, ADMINISTRATIVE AND PASTORAL DEVELOPMENTS	41
Bruno Naanlong Yenkwó A BRIEF HISTORY OF THE CATHOLIC MISSIONARY AND PASTORAL ACTIVITIES IN THE DIOCESE OF SHENDAM – NIGERIA	63
Louis Mbuyeh THE CATHOLIC CHURCH: STRIDES AND PATHWAYS FOR EVANGELIZATION IN CAMEROON.....	83
Marcel Kpudzeka PASTORAL SITUATION OF THE CHURCH IN CAMEROON WITH PARTICULAR REFERENCE TO THE ECCLESIASTICAL PROVINCE OF BAMENDA.....	101

Tesfay Haileselassie Hailemariam THE SITUATION OF THE CATHOLIC CHURCH IN ETHIOPIA AND IN ADIGRAT DIOCESE	115
Leonard Sanyu CONSECUTIVE APOSTOLIC JOURNEYS TO UGANDA.....	139
Constantine Rupiny THE CATHOLIC CHURCH IN GULU AND TORORO, ECCLESIASTICAL PROVINCES IN UGANDA	157
Opio Polycarp SITUATIONAL ANALYSIS OF THE CATHOLIC CHURCH IN UGANDA	171
Kyeyune Vianney THE SITUATION OF THE CATHOLIC CHURCH IN THE CENTRAL REGION OF UGANDA	193
Samuel Mugisa A HISTORY AND CURRENT SITUATION OF THE CATHOLIC CHURCH IN UGANDA (EAST-AFRICA)	211
Paul Makundi THE ACTUAL SITUATION OF THE CATHOLIC CHURCH IN KENYA.....	233

INTRODUCTION

The Catholic Church in Africa is the part of the universal Church that is developing very dynamically. The remarkable historical heritage, the proximity of the missionary period and the present situation overlap to form an interesting subject for pastoral research. The book contains a series of articles on the Catholic Church in Africa, presenting the ecclesial situation in selected countries from a historical-pastoral perspective, allowing one to become acquainted with places and data that would otherwise be difficult to access for the European and Polish reader. The articles have a similar structure: they begin with a historical introduction, usually concerning the history of the missions in a given country, and then proceed downward, presenting a more detailed history of the diocese or ecclesiastical province in question. This is not only a starting point, but also a reference to the patrimony of faith, which, even when the conditions of the Church have changed, remains a foundation and a constantly valid point of reference. This is followed by a description, often including statistical data from a particular ecclesiastical province or diocese, together with the pastoral structure: the various commissions and the implemented pastoral strategies. An overview of the pastoral commissions in operation, sometimes numbering more than a dozen different bodies, convinces of an in-depth analysis of the situation and work, not only intra-ecclesial, but also social (e.g. the Diocese of Mamfe in Malawi has 19 commissions: Biblical Apostolate, Liturgy, Family Life Apostolate, Finance, Men's Affairs, Women's Affairs, Education, Health Apostolate, Catholic Action and Prayer Group, Ecclesial Movements and New Communities,

Catechetical, Vocation, Social Welfare, Youth Apostolate, Justice and Peace, Inculturation, Dialogue, Social Communication, and Small Christian Community commission). Usually, the last part of the article is a presentation of contemporary threats and challenges facing a local Church, arising typically from religious, social, and political contexts. Those common repeated are: insufficient number of clergy, poverty, multi-ethnicity, corruption, persecution, religious syncretism.

This collection has a peculiar context of origin, which consists of the educational project of Cardinal Stefan Wyszyński University (UKSW) of Doctoral Studies in English for priests from various African countries implemented since 2016. The idea of the presence of students from Africa at UKSW is a response to numerous requests from representatives of African bishops and higher superiors to offer the possibility of studying theology in Poland. In addition to UKSW, the John Paul II Catholic University of Lublin, where African students are also present, has responded positively. The argument for opening these two universities to students from Africa was also based on the need to improve the administration and the professorial staff in English and to adapt to the presence of new non-Polish students. An important point of reference is the countries of origin of the Africans. Most of these countries have suffered persecution or discrimination because of their faith or ethnicity.

Their presence and study is not only an opportunity for them to become acquainted with the theological heritage of Poland and the University itself, including that of Africa studies, but it is also an opportunity to exchange experiences and knowledge about their own Churches, which this book is a testimony to. Most of the authors have served for several or more years in pastoral work as vicars, pastors or in various diocesan positions (e.g. Fr. Louis Mbuyeh - working in the curia, referent for vocations and schools, Fr. Polycarp Opio - diocesan youth chaplain). Some have already done their ecclesiastical studies in Italy (Fr. Alexander Dung, Fr. Constantine Rupiny). They are

currently studying various theological disciplines at UKSW, which also contributes to pastoral enrichment and formation.

In total, there are 16 articles on 8 African countries arranged according to a specific geographical key (Nigeria, Cameroon, Ethiopia, Uganda, Kenya, Tanzania, Malawi and Zimbabwe) and one article on the Church in Africa in general. The largest number of articles concerns Uganda, namely five. This is due to the large number of priests from this country. The collection opens with an article by Fr. Rafał Pokrywiński presenting the general situation of the Church in Africa, which is a kind of introduction to the subsequent studies. It presents, among others, the biblical perspective on Africa and the history of stages of evangelization. Fr. Alexander Dung describes the development of the Nigerian Archdiocese of Jos in historical, administrative and pastoral terms. Among other things, there is a list of successive diocesan bishops (since 1907) with brief descriptions of their pastoral activities. Fr. Bruno Naanlong Yenkwu, also from Nigeria, presented the situation of the Diocese of Shendam along with an interesting missionary and pastoral history of the entire region from which it was created in 2007. Fr. Louis Mbuyeh wrote about the Catholic Church in Cameroon. He particularly emphasized the evangelization breakthrough between the strictly missionary stage of development and the present regular pastoral work. It does not break with the past, but seeks appropriate methods of work corresponding to the contemporary situation, especially in the face of socio-political threats. Another article on Cameroon is by Fr. Marcel Kpudzeka. He undertook the task of presenting the ecclesiastical metropolis of Bamenda against the background of the whole country. There is a lot of historical and statistical data about the country and the province itself: the origins of the Catholic missions and a detailed presentation of the ecclesiastical structure with the numbers of priests and religious in each diocese of the metropolis. Fr. Tesfay Haileselassie Hailemariam described the situation of the Catholic Church in Ethiopia and his home diocese of Adigrat. Ethiopia has

a history of Christianity going back to the beginning and there are two liturgical rites (Ge'ez and Latin). The presentation of the inter-religious (Muslim-Orthodox-Catholic) charity OMCUCA, which takes care of orphans, is interesting. The list of articles on Uganda opens with Fr. Leonard Sanyu's text, which focuses on the apostolic journeys of the popes (Paul VI, John Paul II and Francis) to Uganda, which has always been linked to the commemoration of the first African martyrs canonized in the modern era. Fr. Constantine Rupiny presented the ecclesiastical metropolises of Gulu and Tororo. He emphasized the role of religious congregations (Combonian Fathers and Mill Hill Missionaries) in the evangelization of those regions. He also summarized the various dioceses and their pastoral challenges. Fr. Polycarp Opió focused on pastoral work in Uganda according to the criterion of action agents: bishops, priests and laity, as well as various commissions and pastoral groups. Fr. Kyeyune Vianney who comes from the capital describes the ecclesiastical metropolis of Kampala and its suffragans. Fr. Samuel Mugisa approaches the whole Church in Uganda in terms of pastoral factors that ensured the effectiveness of evangelization: good leadership, language activities, inclusion of indigenous people: tribal chiefs and catechists, founding local religious orders. He also analyzes contemporary threats. Another article that deals with the Church in Kenya is by Fr. Paul Makundi. It is devoted to the struggle of Church leaders (at the level of the episcopal conference) against the prevailing corruption in the country and the activities of the *Iustitia et pax* commission. Fr. Charles Michael Chipondo described the challenges facing the Church in Tanzania. He highlighted the Church's commitment to social issues as well as the challenges calling for a pastoral response in this field. Fr. Stephen Piyo dedicated his text to the situation of the Church in Malawi, particularly in the Diocese of Zomba. He pointed out many difficulties in the social functioning of the Church. Fr. Michael Chimwala, a compatriot of his, has taken up a similar issue and has extended it to the history of Christianization of his country. In the last article,

Fr. Aeron Kumusekere described the situation of the Church in Zimbabwe. He reflected on the need for inculturation in pastoral ministry.

Reading the above-mentioned articles should contribute to a Church-wide awareness. The universal Church has taken root in Africa and has already borne some fruits, not counting the enormous contribution at the very beginning of the growth of Christianity. We can get to know these fruits at the level of individual dioceses and metropolises. In fact, the Churches there carry out a thoughtful and intensified analysis of the pastoral situation by both referring to the historical heritage and meeting the challenges of modern times. This is done in a very distinctive African context. These studies are therefore of value because of the first-hand presentation of the situation of individual African countries and dioceses. They can also serve as a contribution to further theological and sociological analyses of the ecclesial situation of the Catholic Church in Africa and to propose solutions that can be used in other local Churches, including Poland.

Fr. Rafał Pokrywiński, Fr. Mariusz Boguszewski

Wolność i ekologia
Wyzwania pastoralne w naukach stosowanych

BIBLIOTEKA TEOLOGII PASTORALNEJ 20

WOLNOŚĆ I EKOLOGIA

Wyzwania
pastoralne
w naukach
stosowanych

Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej UKSW w Warszawie

WOLNOŚĆ I EKOLOGIA

Wyzwania pastoralne w naukach stosowanych

Wydawnictwo
bernardinum

Pelplin 2021

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE – ks. Jan Kazimierz Przybyłowski	9
Introduction	

PRAWO DO POSZANOWANIA GODNOŚCI I WOLNOŚCI CZŁOWIEKA

ANNA MONIKA CHCIAŁOWSKA

Oreddie Ewangeliczne jako źródło i treść katechezy zgodnie z normami prawnymi i dokumentami Kościoła katolickiego ...	15
The Gospel message as a source and content of catechesis in accordance with the legal norms and documents of the Catholic Church	

MAŁGORZATA KLICZKA-BIELEND

Przestępstwa i kary w Kościele katolickim. Wybrane zagadnienia	25
Crimes and punishments in the Catholic Church. Selected Issues	

KS. PIOTR WASILEWSKI

Wpływ prawodawstwa państwowego na funkcjonowanie Kościoła w Polsce podczas pandemii Covid-19	37
The influence of state legislation on the functioning of the Church in Poland during the Covid-19 pandemic	

KS. RAFAŁ WORONOWSKI

Walor prawny decyzji Konferencji Episkopatu Polski w przedmiocie pandemii COVID-19 w okresie od lutego do czerwca 2020 roku	53
The legal value of the decisions of the Polish Bishops' Conference on the COVID-19 pandemic in the period from February to June 2020	

NELIA TITOVA

Znaczenie podejścia Fichtego do prawa rodzinnego	67
Relevance of Fichte's Approach to Family Law	

PATRYCJA STANISZEWSKA-POBIKROWSKA

Ochrona nauczyciela wynikająca z art. 63 Karty Nauczyciela	83
Teacher's protection resulting from art. 63 Teacher Cards	

KSZTAŁTOWANIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ

KS. JAN KAZIMIERZ PRZYBYŁOWSKI „Nieczystość” i „czystość” w kontekście ekologicznym 95 „Impurity” and „purity” in an ecological context	95
PAWEŁ ZDZIARSKI Apologia dzieła stworzenia na podstawie <i>Laudato si'</i> 115 The apology of the work of creation on the basis of <i>Laudato si'</i>	115
MONIKA LENDER-GOŁĘBIOWSKA Cisza jako przekaz medialny w dziele głoszenia Ewangelii 127 Silence as media coverage in the preaching of the gospel	127
MARLENA KAŁUŻYŃSKA-TYBURSKA Ekologia mediów – współczesne wyzwania do wolności 139 Media ecology – contemporary challenges to freedom	139
DAMIAN ZAKRZEWSKI Rola mediów w rozwoju kulturalnym ludzkości 151 The role of the media in the cultural development of mankind	151
ERNEST CEZARY BODURA Krytyka dyktatu technokracji i jej paradygmatów jako element proponowanej przez papieża Franciszka w encyklice <i>Laudato si'</i> nowej polityki gospodarczej 163 Criticism of the dictates of technocracy and its paradigms as part of the new economic policy proposed by Pope Francis in his Encyclical <i>Laudato si'</i>	163
KS. ADAM KŁONOWSKI Zaangażowanie parafii w działalność na rzecz dobra wspólnego rozumianego w świetle encykliki <i>Laudato si'</i> 175 Parish commitment to the common good perceived in the light of Encyclical <i>Laudato si'</i>	175
KS. RYSZARD SAWICKI Wybrane inicjatywy Caritas Diecezji Ełckiej inspirowane encykliką <i>Laudato si'</i> 189 Selected Caritas initiatives of the Ełk Diocese inspired by the encyclical <i>Laudato si'</i>	189
ANNA KOŁODZIEJSKA Analiza problemów wskazanych w encyklice <i>Laudato si'</i> i troska o wspólny dom w kontekście turystyki pieszej wzdłuż szlaku wiślanego i żeglugi drewnianymi łodziami 203 Analysis of the problems identified in the encyclical <i>Laudato si'</i> and care for a common home in the context of hiking along the Vistula route and sailing by wooden boats	203

WOKÓŁ CZŁOWIEKA – TEOLOGIA STOSOWANA

- MIRA JANKOWSKA**
 Kobieta XXI wieku, czyli powrót do źródeł 221
 A woman of the 21st century, or a return to the sources
- KLAUDIA KARPIEL, DOROTA KUMOREK**
 Rola mężczyzny w rodzinie współczesnej.
 Perspektywa socjologiczno-moralna 249
 The role of the man in the modern family. Sociological and moral perspective
- AGNIESZKA KOZIANA**
 Wychowanie do zadziwienia jako element kształtowania
 duchowości dziecka według koncepcji Sofii Cavalletti 263
 Education to amaze as an element of shaping a child's spirituality according
 to Sofia Cavalletti's concept
- JOANNA MATYJA-DUDEK, DOROTA KUMOREK**
 Między stygmatyzacją a miłosierdziem.
 Problemy na drodze ku trzeźwości oraz wartość osób uzależnionych
 od alkoholu 273
 Between stigmatization and mercy. Problems on the road to sobriety
 and the human value of alcohol addicts
- ARTUR GÓRSKI**
 Obecność parafii w Internecie jako nowy sposób ewangelizacji 287
 The presence of the parish on the Internet as a new way of evangelization
- NATALIYA PETRESHAK**
 Possible ways of development of the Traditionalist School 305
 Możliwe drogi rozwoju Szkoły Tradycjonalistów

WPROWADZENIE

Być bliżej natury, aby odczuwać obecność Boga

„Ziemia, ojczyzna ludzi”, jak twierdzi Antoine de Saint-Exupéry, jest wspólnym domem, który Papież Franciszek nazywa siostrą, z którą dzielimy istnienie, i piękną matką, biorącą nas w ramiona (*Laudato si'*, n. 1). Nauka o tym domu ludzi nazywa się ekologią (gr. *oikos* „dom” + *lógos* „słowo, nauka”). W języku potocznym ekologią nazywa się wszystko, co ma związek z ochroną środowiska naturalnego¹, a szczególnie z zapobieganiem negatywnemu wpływowi człowieka na otaczający go świat. Ten aspekt uwzględnia inna wiedza – sozologia (gr. *sódzein* „ochraniać” + *lógos* „nauka”), czyli nauka o czynnej ochronie środowiska naturalnego, która zajmuje się problemami ochrony środowiska, przyczynami i następstwami niekorzystnych zmian w strukturze i funkcjonowaniu układów przyrodniczych, zmian wynikających z rozwoju cywilizacji, a także sposobami zapobiegania i łagodzenia ich negatywnych skutków.

Przysłowie polskie: „Nie było nas, był las, nie będzie nas, będzie las” w pewien sposób nawiązuje do słów Leonarda da Vinci, że „natura pełna jest nieskończonych rzeczy, niedostępnych doświadczeniu”. Świat jest dziełem stwórczym; trzeba go kontemplować, aby dotknąć doskonałości Boga, ale jednocześnie trzeba wielkiej pokory, aby zaakceptować jego niedoskonałość. Właśnie z tej racji człowiek, który ma panować nad światem, powinien troszczyć się o niego tak samo, jak o swój stan zdrowia.

Jan Paweł II podkreślał, że „źródłem kryzysu ekologicznego, który wiąże się zawsze z pewnym antywspólnotowym egoizmem, jest arbitralne – i w rezultacie szkodliwe – używanie stworzeń, przy naruszeniu ich praw i naturalnego porządku, bez uszanowania immanentnej celowości dzieła

¹ Środowisko naturalne to „ogół elementów przyrodniczych, również przekształconych w wyniku działalności człowieka, a zwłaszcza powierzchnię ziemi, kopaliny, wody, powietrze, krajobraz, klimat oraz pozostałe elementy różnorodności biologicznej, jak również wzajemne oddziaływania pomiędzy tymi elementami”. *Prawo ochrony środowiska* 2001, art. 3 nr 39.

stworzenia. Taki sposób postępowania jest również skutkiem fałszywie pojętej autonomii rzeczy doczesnych. Kiedy człowiek używa tych rzeczy „bez odnośnienia ich do Boga” [...] wówczas także i sobie samemu wyrządza szkody nieobliczalne. Rozwiązanie zagrożenia ekologicznego pozostaje w ścisłym związku z zasadami „słusznej autonomii rzeczy doczesnych”, czyli ostatecznie z prawdą o stworzeniu i Stworzycielu świata (Jan Paweł II, *Katecheza Stworzenie a słuszna autonomia rzeczy stworzonych*, 2 IV 1986, n. 4).

Człowiek nie może więc przypisywać sobie roli „stworzyciela natury”. Natomiast źródłem kreatywności wobec natury powinno być poznanie praw, które ją porządkują. Twórczość człowieka bowiem to bardzo często jedynie owoc zaciekawienia i wynik poznania natury, której istnienie i prawa pochodzą od Stworzyciela. Dlatego jeśli człowiek nie uszanuje bogactwa natury, to ona może również być jego „oskarżycielem” przed Bogiem.

Przytoczyć jeszcze należy inne słowa Jana Pawła II: „Oprócz irracjonalnego niszczenia środowiska naturalnego należy tu przypomnieć bardziej jeszcze niebezpieczne niszczenie środowiska ludzkiego, czemu zresztą bynajmniej nie poświęca się koniecznej uwagi. Podczas gdy słusznie, choć jeszcze nie w dostatecznej mierze okazuje się troskę o zachowanie naturalnego *habitat* różnych gatunków zwierząt zagrożonych wymarciem, wiedząc, że każdy z nich wnosi swój wkład w ogólną równowagę ziemi, to zbyt mało wagi przywiązuje się do ochrony warunków moralnych prawdziwej ekologii ludzkiej. Nie tylko ziemia została dana człowiekowi przez Boga, aby używał jej z poszanowaniem pierwotnie zamierzonego dobra, dla którego została mu ona dana, ale również człowiek jest dla siebie samego darem otrzymanym od Boga i dlatego musi respektować naturalną i moralną strukturę, w jaką został wyposażony. W tym kontekście należy wspomnieć o poważnych problemach współczesnej urbanizacji, konieczności urbanistyki troszczącej się o życie osoby, jak również o należyтым zwracaniu uwagi na społeczną ekologię pracy” (Jan Paweł II, Encyklika *Centesimus annus*, n. 38). Ekologia ma zatem sens, jeśli zostanie uszanowana godność człowieka, jego prawa, a on sam nie zejdzie z drogi, która prowadzi do spotkania z Bogiem na koniec ziemskiej pielgrzymki.

W tej książce na temat ekologii zostały poruszone zagadnienia z różnych dyscyplin, dlatego zamieszczone w niej materiały domagają się uważnej lektury. Autorzy zadbali jednak o to, aby prostym językiem opisywać meandry prawne ekologii, dzielić się teorią i praktyką na temat kształtowania świadomości ekologicznej, a także dowartościować antropologiczne aspekty ekologii, z uwzględnieniem wolności człowieka.

Człowiek, po grzechu pierworodnym, musiał opuścić „Raj”, aby zamieszkać na „Ziemi”. W jego sercu jest jednak nadal doświadczenie spotkania z Bogiem w przyjaźni rajskiej. Jeśli zatem potrzebna jest człowiekowi zachęta, aby szanował naturę, podziwiał piękno, poznawał jej prawa to płynnie ona z jego serca. „Jak można przechodzić koło drzewa i nie być szczęśliwym, że się je widzi? Rozmawiać z człowiekiem i nie być szczęśliwym, że się go kocha?”. Te słowa Fiodora Dostojewskiego budzą ekologiczny optymizm i pozwalają wierzyć, że człowiek usłyszy ten głos serca i nie uczyni z natury swojego „grobowca”, ale będzie szukał w niej obecności Boga.

Ks. prof. zw. dr hab. Jan Kazimierz Przybyłowski
Kierownik Katedry Teologii Pastoralnej i Nauk Pomocniczych
na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu
Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

*Działalność charytatywna
jako przejaw wolności religijnej*

**DZIAŁALNOŚĆ
CHARYTATYWNA
JAKO PRZEJAW
WOLNOŚCI
RELIGIJNEJ**

DZIAŁALNOŚĆ CHARYTATYWNA JAKO PRZEJAW WOLNOŚCI RELIGIJNEJ

Wydawnictwo
bernardinum

Pelplin 2021

SPIS TREŚCI

WSTĘP – ks. Jan Kazimierz Przybyłowski	9
--	---

* * *

Encyklika <i>Deus caritas est</i> , cz. 2 – Benedykt XVI	13
--	----

* * *

CARITAS ET LIBERTAS

PRZEMYSŁAW CZARNEK

Lubelszczyzna dla Syrii oraz HAART Kenya	37
Lublin Region for Syria and HAART Kenya	

WALDEMAR CISŁO

Dziesięciolecie wojny w Syrii a los chrześcijan (2011–2021). Działania Papieskiego Stowarzyszenia Pomoc Kościołowi w Potrzebie	51
Ten years of war in Syria and the fate of Christians (2011–2021). Activities of the Pontifical Foundation of Church Aid in Need	

MARIUSZ BOGUSZEWSKI

Działalność Papieskiego Stowarzyszenia Pomoc Kościołowi w Potrzebie w 2020 roku	71
Activities of the Pontifical Foundation of Aid to the Church in Need in 2020	

TADEUSZ KAMIŃSKI

Wolność działalności charytatywnej Kościoła i jej uwarunkowania polityczno-prawne	83
Freedom of church charitable activity and its political and legal conditions	

RAFAŁ POKRYWIŃSKI

Charytatywny znak wiarygodności Kościoła w Polsce	101
The charity sign of credibility of the Church in Poland	

| 5 |

SPIS TREŚCI

WOJCIECH SADŁOŃ

Katolickie organizacje charytatywne.

Raport z badań katolickich organizacji charytatywnych
oraz przyparafialnej aktywności charytatywnej 123

Catholic charitable organizations. Report on the survey
of Catholic Charitable Organizations and parish charitable activities

WOJCIECH MISZTAŁ, MACIEJ RADEJ

Zainteresowanie w Internecie kościelną działalnością
charytatywną 143

Online interest in Church charitable activities

MARLENA KAŁUŻYŃSKA-TYBURSKA

Jak dziś pomagać? Nowe media – nowe metody w działalności
charytatywnej Kościoła 161

How to help today? New media - new methods in the Church's charitable activities

ANNA KOŁODZIEJSKA

Budowa jachtu „Ojciec Bogusław” jako alternatywna metoda pracy
z osobami w kryzysie bezdomności – Kamiliańska Misja Pomocy
Społecznej i Fundacja Palecznego 175

Building of the yacht “Ojciec Boguslaw” (“Father Boguslaw”) as an
alternative method of working with people facing the crisis of homelessness
– Camillian Mission for the Homeless and Paleczny Foundation

JAROSŁAW RÓŻAŃSKI

Misje wobec integralnego rozwoju człowieka 189

Missions towards Integral Human Development

JAN PRZYBYŁOWSKI

Fenomen „dzieci trzeciej kultury”. Zagrożenie i szansa
dla tradycyjnej kultury i prawdziwej wolności 215

The phenomenon of „Third Culture Children”.
Threat and opportunity to traditional culture and true freedom

ORGANIZACJE CHARYTATYWNE W KRAJACH AFRYKAŃSKICH

KYEYUNE VIANNEY

Charity activities in Lugazi Diocese in Uganda 237

[6]

CONSTANTINE RUPINY Socio-pastoral services in Nebbi Catholic diocese, Uganda	245
LEONARD SANYU Hoima Caritas Development Organization (HOCADAO)	249
SAMUEL MUGISA How the Catholic Church and Church-affiliated aid Organisations are helping the poor in the Diocese of Fort Portal, Uganda	257
LOUIS MBUYEH Charitable works in Cameroon	267
MARCEL KPUDZEKA A presentation of “Caritas Kumbo”	275
ALEXANDER NYAM DUNG Pastoral Charity: Social Dimension of the Church’s Mission	281
BRUNO NAANLONG YENKWO The activities of Caritas/JDPC in the Catholic diocese of Shendam	289
MICHAEL CHIMWALA Charitable Activities in the Catholic Archdiocese of Blantyre-Malawi	299
AERON KUMUSEKERE Charity organisations in the Archdiocese of Harare	305
TESFAYE AGO A presentation on the charity activities in the Apostolic Vicariate of Awassa – Ethiopia	311
* * *	
ZAKOŃCZENIE – ks. Rafał Pokrywiński	321

WSTĘP

„I to wszystko psu na budę bez miłości”.
(ks. Jan Twardowski, *Miłość*)

Każdy człowiek ma prawo do miłości, do wolności, do szczęścia, do prawdy. Lista praw osoby ludzkiej jest bardzo długa, dlatego być może nie wszyscy ją znają w całości. Są jednak prawa, które są tak potrzebne człowiekowi jak powietrze, którym oddycha, jak pokarm, dzięki któremu żyje, jak woda, która gasi pragnienie. Takim prawem jest miłość. Miłości nie można skorumpować, bo to by znaczyło, że można przekupić Boga, który jest Miłością. Jest jednak niezawodny sposób, aby poznać miłość i jej doświadczyć: „trzeba nam chwycić Pana Boga za serce, bo to jest Jego słaba strona” (św. Teresa Wielka). I jest jeszcze wiara. „Światłu wiary, ze względu na to, że jest ono związane z prawdą miłości, nie jest obcy świat materialny, ponieważ miłość przeżywa się zawsze w ciele i duszy; światło wiary jest światłem wcielonym, mającym źródło w świetlanym życiu Jezusa. Oświeca ono również materię, ufa w jej ład, wie, że w niej otwiera się coraz szersza droga harmonii i zrozumienia. Tym samym wiara wywiera dobroczynny wpływ na spojrzenie nauki: zaprasza ona uczonego, by pozostał otwarty na rzeczywistość z całym jej niewyczerpanym bogactwem. Wiara pobudza zmysł krytyczny, ponieważ nie pozwala, by badania zadowalały się swymi formułami, i pomaga im zrozumieć, że natura jest zawsze większa. Zachęcając do zdumienia wobec tajemnicy stworzenia, wiara poszerza horyzonty rozumu, by lepiej oświecić świat odsłaniający się przed badaniami naukowymi” (Franciszek, Encyklika *Lumen fidei*, n. 577).

Poszukiwaniom miłości i wolności na drodze wiary poświęcona była konferencja zorganizowana w dniu 16 marca 2021 roku przez

|9|

KS. JAN KAZIMIERZ PRZYBYŁOWSKI

Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej, które działa na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. To prężnie rozwijające się Centrum powstało dzięki Ministerstwu Edukacji i Nauki, przy osobistym wsparciu Pana Ministra prof. Przemysława Czarnka.

I główny temat: wolność, i miejsce, i wydarzenia organizowane przez Centrum łączy cel naukowy i praktyczny – i tak dzięki konferencji naukowej przygotowanej przez Centrum na temat *Caritas i wolności* powstała książka zawierająca materiały naukowe, które mogą posłużyć do realizacji projektów wdrożeniowych. Chodzi bowiem o to, aby miłości nadać kształt wolności i szczęścia ludzi najbardziej opuszczonych i oczekujących realnej pomocy. Bieda nie pozwala bowiem człowiekowi ani być wolnym, ani szczęśliwym, a tym bardziej czuć się kochanym.

Abp Fulton John Sheen pisał, że wolność jest tam, gdzie jest sprawiedliwość. Często promowana jest jednak wolność bez sprawiedliwości, a to jest podstawowa przyczyna wojen w dzisiejszym świecie. Jezus nauczał, że „błogosławieni są ci, którzy łakną i pragną sprawiedliwości” oraz „błogosławieni są ci, którzy cierpią prześladowania dla sprawiedliwości, albowiem do nich należy królestwo niebieskie”. To zatem chrześcijanie są wezwani do tego, aby w świecie, który szaleje na punkcie wolności, rozwinęli flagę sprawiedliwości, a wtedy będziemy wolni. „Szukajcie wpierw królestwa Bożego i jego sprawiedliwości, a wszystko inne będzie wam przydane” (por. *A Declaration of Dependence*, 1941, s. 52).

Sprawiedliwość połączona z miłością tworzy Caritas kościelną. Benedykt XVI nauczał w encyklice *Deus caritas est* (n. 19), że „cała działalność Kościoła jest wyrazem miłości, która pragnie całkowitego dobra człowieka: pragnie jego ewangelizacji przez Słowo i Sakramenty, co jest dziełem często heroicznym w jego historycznej realizacji; pragnie jego promocji w różnych wymiarach życia i ludzkiej aktywności. Miłość jest zatem służbą, którą Kościół pełni, aby nieustannie wychodził naprzeciw cierpieniom i potrzebom, również material-

|10|

nym, ludzi. Właśnie na tym aspekcie, na «posłudze miłości» pragnę zatrzymać się w tej drugiej części encykliki”. I to właśnie na ten temat wypowiedali się również uczestnicy konferencji organizowanej przez Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej na UKSW w Warszawie, zatytułowanej: Działalność charytatywna jako przejaw wolności religijnej. *Notabene* dla zapoznania się z problematyką *Caritas* kościelnej warto z uwagą przeczytać zamieszczony w książce obszerny fragment wspomnianej wyżej encykliki z części drugiej pt.: „*Caritas*. dzieło miłości dokonywane przez Kościół jako «wspólnotę miłości»” (n. 19–42). Natomiast już w ramach osobistej lektury zachęcamy do przeczytania pierwszej jej części zatytułowanej: „Jedność miłości w stworzeniu i historii zbawienia” (nr 2–18).

Wśród prelegentów konferencji naukowej na temat *Caritas* i wolności znaleźli się przedstawiciele różnych dyscyplin naukowych. Wartością dodaną tej publikacji jest natomiast jej ściśle naukowy charakter. Artykuły w niej zamieszczone zostały bowiem przygotowane zgodnie z metodologią naukową, ale jednocześnie każdy autor postarał się, aby przedstawić oryginalną propozycję wdrożenia teorii w praktykę życia codziennego.

Warto też zwrócić uwagę, że w tej książce znajdują się materiały doktorantów Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego pochodzących z różnych krajów Afryki. Z ich refleksji wynika, że problem wolności, to nie tylko poszanowanie godności człowieka, ale także sprawiedliwości i miłości społecznej, dzięki której skutecznie można rozwiązywać wiele bolączek ludzi biednych, pokrzywdzonych i nieszczęśliwych.

Ta książka otwiera serię kolejnych publikacji poświęconych wolności religijnej i różnym jej uwarunkowaniom w świecie współczesnym. Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej na UKSW w Warszawie, przy współpracy z polskimi i zagranicznymi ośrodkami naukowymi zajmującymi się wolnością religijną, będzie przygotowywać kolejne krajowe i międzynarodowe konferencje i sympozja, aby problemy wolności religijnej przybliżyć jak najszerszej opinii publicz-

Ks. JAN KAZIMIERZ PRZYBYŁOWSKI

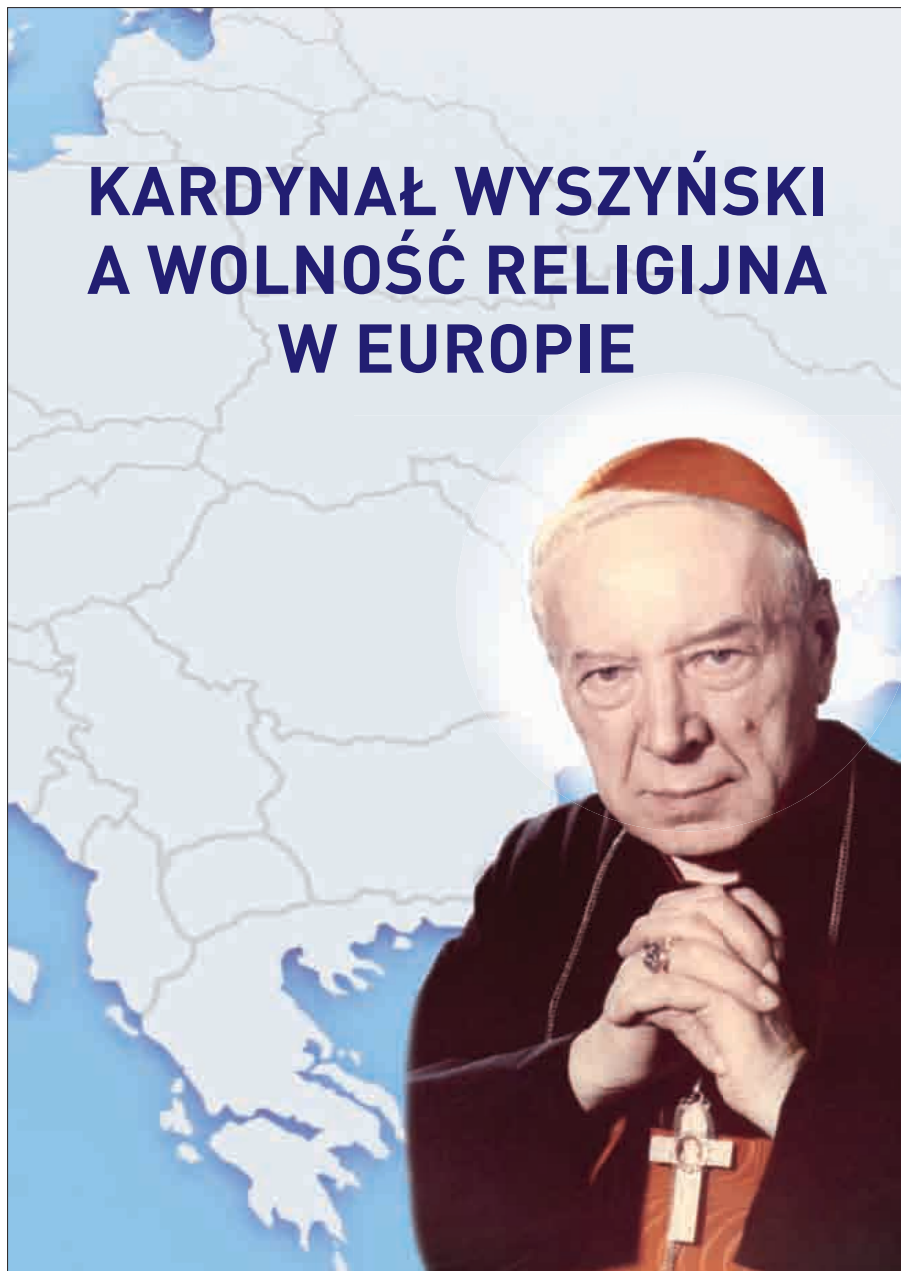
nej i wyczułać organizacje społeczne i konkretne osoby, zwłaszcza te, które mają realny wpływ na życie społeczne, aby wspólnie działać na rzecz poszanowania wolności i innych praw wynikających z godności osobowej człowieka.

Zachęcamy do uważnej lektury tej publikacji, licząc na życzliwość czytelników i włączenie się aktywne w różne formy działalności obywatelskiej służącej w miłości ludziom potrzebującym wsparcia i pomocy; bo jak pisał ks. Jan Twardowski: „I to wszystko psu na budę bez miłości”.

Ks. prof. dr hab. Jan Kazimierz Przybyłowski
*Kierownik Katedry Teologii Pastoralnej i Nauk Pomocniczych
Zastępca Dyrektora Uniwersyteckiego
Centrum Badań Wolności Religijnej
na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie*

*Kardynał Wyszyński
a wolność religijna w Europie*

KARDYNAŁ WYSZYŃSKI A WOLNOŚĆ RELIGIJNA W EUROPIE

I
N
F
O
R
M
A
T
O
R

U
C
B
W
R

KARDYNAŁ WYSZYŃSKI A WOLNOŚĆ RELIGIJNA W EUROPIE

Wydawnictwo
bernardinum

Pelplin 2021

SPIS TREŚCI

Słowo Kazimierza Kardynała Nycza, Arcybiskupa Metropolity Warszawskiego	9
WSTĘP – Stefan Wyszyński głosiцеlem Prawdy, która wyzwala – <i>Jan Kazimierz Przybyłowski</i>	11

WOLNOŚĆ RELIGIJNA

W WYPOWIEDZIACH PRYMASA STEFANA WYSZYŃSKIEGO

Instytut Prymasowski Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie
Wybór tekstów – Rafał Bednarczyk

Wprowadzenie	17
Parafia i rodzina katolicka w służbie religijnego wychowania młodego pokolenia. O wolność katechizacji w Polsce	19
Łomianki, 17 września 1961 r.	
Orędzie Biskupów Polskich do kapłanów i wiernych. O prawie do nauczania religii	27
28 sierpnia 1963 r.	
W obronie człowieczeństwa wolnego. Przemówienie do prawników	33
Warszawa, Miodowa, 30 grudnia 1966 r.	
Zasady wolności religijnej w świecie i w Polsce Ludowej. Dokument przygotowany na obrady Konferencji Episkopatu Polski	45
Warszawa, 12 czerwca 1967 r.	
Odezwa Episkopatu Polski: Zarządzamy nowennę do Maryi, Matki Kościoła – o wolność Kościoła i pokój świata	59
Warszawa, 16 czerwca 1967 r.	

SPIS TREŚCI

Prawo wolności sumienia i wyznania w wolnej Ojczyźnie. Podczas poświęcenia kaplicy	65
Zbrosza Duża, 24 maja 1969 r.	
W duchu pełnej wolności! Podczas uroczystości świętego Wojciecha ..	73
Gniezno, 25 kwietnia 1971 r.	
Materiały zatwierdzone na 137 Konferencji Episkopatu Polski	75
Warszawa, rok 1973	
Głos z Jasnej Góry zwycięstwa do Pomocników Matki Kościoła w imieniny Matki Bożej Częstochowskiej	77
Jasna Góra, 26 sierpnia 1973 r.	
Wypuścić na wolność... Chrystusa. 50-lecie istnienia parafii	83
Wołomin, 7 kwietnia 1974 r.	
Duch Boży w wolnym człowieku. Podczas uroczystości Bierzmowania	91
Warszawa, kościół św. Anny, 19 maja 1977 r.	
Wyzwalanie współczesnych niewolników. Na rozpoczęcie dorocznej konferencji księży dziekanów	97
Warszawa, Bazylika Archikatedralna św. Jana, 24 września 1980 r.	

KARDYNAŁ WYSZYŃSKI UCZY UMIŁOWANIA WOLNOŚCI

WIESŁAW JAN WYSOCKI

„Czerwony Szatan” wobec Polskiego Kościoła.

Prymas Polski Stefan Wyszyński w zainteresowaniu Ministerstwa

Bezpieczeństwa Publicznego i Urzędu ds. Wyznań

„Red Satan” against the Polish Church. Primate of Poland Stefan Wyszyński

in the interest of the Ministry of Public Security and the Office for Religious Affairs

JAN KAZIMIERZ PRZYBYŁOWSKI

„Rzut oka” na nauczanie kard. Stefana Wyszyńskiego

o wolności w roku 1958

„A glance” at Cardinal Stefan Wyszyński’s teaching on freedom in 1958

RAFAŁ BEDNARCZYK

Wolność człowieka misją posługi kardynała

Stefana Wyszyńskiego

Human freedom as mission of Cardinal Stefan Wyszyński’s ministry

ANDRZEJ KWAŚNIEWSKI

- Obchody Milenium Chrztu Polski w Kielcach i Wiślicy
(16–17 lipca 1966 r.) 199
Celebrations of the Millennium of the Baptism of Poland in Kielce and Wiślica
(July 16–17, 1966)

RAFAŁ POKRYWIŃSKI

- Wkład kardynała Wyszyńskiego w teologię narodu 225
Cardinal Wyszyński's contribution to the theology of the nation

MARLENA KAŁUŻYŃSKA-TYBURSKA

- Czas to wolność w nowych mediach 249
Time is freedom in the new media

WOLNOŚĆ W EUROPIE W MYŚLI KARDYNAŁA STEFANA WYSZYŃSKIEGO

FERENC BERAN

- Common features in the struggles of Cardinals József Mindszenty
and Stefan Wyszyński during the totalitarian regimes:
Is there a Central European spirituality? 263
Wspólne cechy walki kardynałów Józefa Mindszenty'ego i Stefana Wyszyńskiego
w czasach reżimów totalitarnych: Czy istnieje duchowość środkowoeuropejska?

LADISLAV CSONTOS

- Pomoc prenasledovanej Cirkvi na Slovensku Cirkvou v Poľsku
vedenej kardinálom Wyszyńskim 279
The help for the persecuted Church in Slovakia provided by the Polish Church led
by Cardinal Wyszyński

OKSANA KALISZCZUK

- Wolność religijna a religijna polityka państwowa
w powojennej sowieckiej Ukrainie 297
Свобода віровизнання та державна політика щодо релігії уповсненій
радянській Україні

ZDZISŁAW JÓZEF KIJAS

- Wyszyński i Kuria Rzymska. Przyjaźń Wyszyńskiego z papieżami
i sprawy katolików w krajach bloku wschodniego 315
Wyszynski and the Roman Curia. Wyszyński's Friendship with the
Popes and the Affairs of Catholics in the Eastern Bloc Countries

SPIS TREŚCI

ANNA KOŁODZIEJSKA

- Rola dr Marii Winowskiej jako osobistego sekretarza prymasa
Stefana Wyszyńskiego podczas jego pobytów w Rzymie 345
The role of Dr. Maria Winowska, the personal secretary of Primate Stefan Wyszyński
during his stays in Rome, in the context of the realization of the freedom of speech

* * *

ZAKOŃCZENIE – Perspektywa europejskiego poszukiwania wolności

- Andrzej Kwaśniewski* 361

WSTĘP

Stefan Wyszyński głosięciem Prawdy, która wyzwala

Kard. Stefan Wyszyński mówił do młodzieży: „Chrystus stawia Wam wymaganie umiejętności walk z sobą, ze swymi popędami i złymi skłonnościami. Żąda od Was pracy nad sobą. Ale tylko za cenę tej pracy zwycięża się samego siebie. Zwycięstwo nad sobą jest najtrudniejsze, ale też i najbardziej wartościowe, najwięcej daje Wam osobiście i wychowuje Was do życia, które jest przed Wami. Nie sztuką jest zwyciężać innych, sztuką jest zwyciężyć siebie samego. [...] Może waszą młodzieńczość pociąga niekiedy dowolność i swoboda życia, ale szybko się przekonujecie – chociaż pragnąłbym, abyście się nigdy osobiście o tym nie przekonali, że wszelka «wolność», dowolność moralna kończy się ostatecznie katastrofą, której się wkrótce żałuje. Panowanie nad sobą i walka ze złymi skłonnościami, zakończona zwycięstwem, dają radość i rodzą doniosłe owoce osobiste i społeczne. Ale to kosztuje”.

Nie znam źródła tego tekstu, ale wiem, że są to słowa Prymasa Tysiąclecia, bo trafiają do rozumu i do serca. To nauczanie jest jak „perła”, za którą warto drogo zapłacić. Takich „pereł” z nauczania kard. Stefana Wyszyńskiego jest bardzo dużo, zwłaszcza w przekazach internetowych. Nie zawsze są one udokumentowane, opisane bibliograficznie, zinwentaryzowane. Jednak warto je „zbierać” i chować w skarbcu swojej chrześcijańskiej wiary.

W tej książce znajdują się naukowe artykuły autorów polskich i zagranicznych, hierarchów, osób duchownych i wiernych świeckich oparte na tekstach źródłowych. Łączy je Osoba Sługi Bożego kard. Stefana Wyszyńskiego. Została ona oddana do rąk Czytelników w przeddzień Jego beatyfikacji, która będzie miała miejsce dnia 12 września

2021 roku w Świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie. Ta książka to wotum wspólnoty uniwersyteckiej dla Prymasa Tysiąclecia, który jest Patronem Uniwersytetu Jego Imienia w Warszawie – Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego (UKSW). Okazją do jej powstania stało się to historyczne wydarzenie beatyfikacji, dla uczczenia którego Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej na UKSW dnia 11 września 2021 roku zorganizowało międzynarodową konferencję naukową na temat: „Stefan Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie”.

W konferencji zapowiedzieli swój udział jako prelegenci ludzie Kościoła z Polski i zagranicy, naukowcy z różnych ośrodków badawczych w Europie. O kard. S. Wyszyńskim można bowiem mówić różnymi językami, posługując się terminologią z różnych dziedzin i dyscyplin naukowych, a mimo to różne głosy łączą się w jeden ton: „To Człowiek Boży posłany przez Boga do Polaków i narodów Europy z przesłaniem Prawdy, która wyzwala”. Tak bowiem nauczał Jezus: „Jeżeli będziecie trwać w nauce mojej, będziecie prawdziwie moimi uczniami i poznacie prawdę, a prawda was wyzwoli” (J 8, 31–32).

W tej książce są teksty opracowane zgodnie z metodologią naukową, dlatego można nie tylko zachwycać się głębią nauczania Prymasa Tysiąclecia, ale także zaczerpnąć dokładne informacje o ich pochodzeniu. Zostały również zamieszczone teksty źródłowe Kardynała o wolności w ich oryginalnym brzemieniu. Każdy Czytelnik znajdzie zatem dla siebie gotowy materiał do studium naukowego i do medytacji.

Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej na UKSW zostało powołane dzięki dofinansowaniu Ministerstwa Edukacji i Nauki i przy osobistym zaangażowaniu Pana Ministra, prof. Przemysława Czarnka. Jego celem jest inicjowanie prac badawczych, aby nauka polska zyskała gotowe modele teoretyczne i praktyczne, których wdrożenie służyć będzie promocji i propagowaniu idei wolności w życiu społecznym. Wolność człowieka może być bowiem nie tylko podeptana przez wrogów, ale może być również ograniczana przez

rodzimych pryncypałów na różnych stanowiskach. Wolność, za którą Polacy w historii płacili krwią, a jej najwierniejsi synowie oddawali życie, jest prawdziwą „perłą” narodową, dlatego należy ją chronić, nauczać o niej i pokazywać jej osobowe wzorce.

Prymas Tysiąclecia nauczał: „Jest to wielka tajemnica Boża – Polacy są dziwnym narodem. Właśnie wtedy, gdy im trudno, gdy mają wielkie przeciwności, zdobywają się na potężne wysiłki. W czasie beznadziejnej niewoli pojawiły się najpiękniejsze postacie – wspaniała trójca wieszczów narodowych: Mickiewicz, Krasiński, Słowacki, później Norwid, wreszcie Sienkiewicz – potężne duchy, wyrosłe z bólu, męki i cierpienia Narodu. Jest coś w Narodzie polskim, że właśnie wtedy, gdy mu ciężko, mobilizuje wszystkie siły i zwycięża”.

I tego tekstu nie znam źródła. Jest to jednak kolejna „perła” z nauczania kard. S. Wyszyńskiego. Co z nią zrobimy, my Polacy, dzisiaj, co z nią mogą uczynić narody Europy? Na te pytania próbowali odpowiedzieć Autorzy tej książki.

Swoją odpowiedź dla Polaków i innych narodów Europy daje też kard. Stefan Wyszyński: „Pragniemy człowieka, który by miłował. Czekamy na człowieka, który umiałby... kochać. Takiemu uwierzemy! [...] Za nim pójdziemy! On nas pozyska! Jesteśmy tak przerażeni dziełami nienawiści i zapowiedzią nowych jej owoców, które płyną z zaprogramowanej nienawiści, że pragniemy już tylko, aby człowiek umiał kochać! Aby umiał zwyciężać przez miłość! Jeżeli nas zdobędzie wielki człowiek, to tylko taki, który będzie miał wielką miłość. Gdy zamiast miłości będzie miał nienawiść równie wielką jak on, to może zmlkniemy przed nim, jak zmlknął ongiś świat przed Aleksandrem Macedońskim, przed Augustem, przed Attyłą, przed Napoleonem, przed Hitlerem, ale za nim nie pójdziemy!” (z homilii, wygłoszonej przez Prymasa Polski podczas uroczystości bł. Ładysława z Gielniowa, patrona stolicy, 25 IX 1961 r.). Te słowa kard. S. Wyszyńskiego to jeszcze jedna „perła” znaleziona w Internecie.

Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej na UKSW w Warszawie składa podziękowanie wszystkim Autorom za ich trud

Ks. JAN KAZIMIERZ PRZYBYŁOWSKI

naukowy i przekazuje wyrazy szacunku wszystkim Osobom, dzięki którym zorganizowana została konferencja naukowa i przygotowana publikacja poświęcona wolności w nauczaniu kard. Stefana Wyszyńskiego. Po konferencji ukaże się kolejna pozycja, która będzie dokumentacją tego wydarzenia i pozwoli je umieścić w annałach polskiej i, miejmy nadzieję, europejskiej nauki.

Ks. prof. dr hab. Jan Kazimierz Przybyłowski
*Kierownik Katedry Teologii Pastoralnej i Nauk Pomocniczych
Zastępca Dyrektora Uniwersyteckiego
Centrum Badań Wolności Religijnej
na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie*

ks. W. Wyszowadzki, *Ks. Kazimierz Sołowiej (1912–1979)*
Gorliwy duszpasterz
i wielki patriota w trosce o wolność ojczyzny

==

KS. KAZIMIERZ SOŁOWIEJ
(1912–1979)
GORLIWY DUSZPASTERZ
I WIELKI PATRIOTA
W TROSCE O WOLNOŚĆ OJCZYZNY

==

Ks. Władysław Wyszowadzki

Ks. Władysław Wyszowadzki

Ks. Kazimierz Sołowiej (1912–1979)

Gorliwy duszpasterz i wielki patriota
w trosce o wolność ojczyzny

Warszawa 2021

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	9
WSTĘP	13
I. KSZTAŁTOWANIE SIĘ DROGI ŻYCIOWEJ	
KS. KAZIMIERZA SOŁOWIEJA	15
Lata dzieciństwa i młodości	15
Studia filozoficzno-teologiczne w Wilnie	18
Pierwsze lata kapłaństwa	19
II. POSŁUGA KAPŁAŃSKA W CZASIE WOJNY	21
Posługa duszpasterska wśród Polaków we Francji	21
Duszpasterstwo w Afryce Północnej	24
Nominacja na kapelana Wojska Polskiego	32
III. DUSZPASTERZ POLAKÓW W SZKOCJI	39
Kapelan Centrum Wyszkozenia Łączności w Kinross	39
Troska o Polaków w Edynburgu	44
Śmierć abp. Andrew McDonalda	50
Ostateczne rozstanie się ze Szkocją	53
IV. POCZĄTKI PRACY KAPŁAŃSKIEJ W LONDYNIE	57
Funkcja Sekretarza Generalnego PMK	57
Dodatkowe zadania i zobowiązania	60
V. PROBOSZCZ PARAFII LONDYN-ŚRÓDMIEŚCIE	63
Nominacja na proboszcza parafii Londyn-Śródmieście	63
Historia polskiej wspólnoty przy Brompton Oratory	66
Pierwsze zadania duszpasterskie w nowej parafii	69

Pierwszy Komitet Kościelny w parafii Londyn-Śródmieście	70
Działalność parafii Londyn-Śródmieście do 1961 roku	74
VI. NABYCIE KOŚCIOŁA PW. ŚW. ANDRZEJA BOBOLI	83
Dokonanie transakcji zakupu kościoła	83
Renowacja i ozdabianie kościoła	93
Ceremonia poświęcenia kościoła	98
Historia wizerunku Matki Boskiej Kozielskiej	100
VII. PROBOSZCZ PARAFII ŚW. ANDRZEJA BOBOLI	
W LATACH 1961–1979	103
Troska o kościół pw. św. Andrzeja Boboli	103
Życie sakramentalne parafii	108
Celebracje roku liturgicznego	114
Najbliżsi współpracownicy	120
Prezesa Komitetu Parafialnego	123
Organizacje parafialne	129
Duszpasterstwo dzieci i młodzieży	132
Działalność charytatywna	135
Troska o powołania kapłańskie	136
Jubileusze kapłańskie	137
Srebrny jubileusz kapłaństwa ks. Kazimierza Sołowieja	137
Jubileusz Tysiąclecia Chrztu Polski	141
10-lecie poświęcenia kościoła pw. św. Andrzeja Boboli	146
Jubileusz 35-lecia kapłaństwa ks. Kazimierza Sołowieja	150
Złoty jubileusz kapłaństwa ks. inf. Władysława Staniszewskiego ...	152
Jubileusz 40-lecia kapłaństwa ks. Kazimierza Sołowieja	153
Wizyty dostojników Kościoła	157
Biskupi Archidiecezji Westminster	158
Delegaci Apostolscy w Wielkiej Brytanii	161
Arcybiskup Józef Feliks Gawlina	163
Biskup Władysław Rubin	164
Biskup Szczepan Wesoły	166
Pozostali hierarchowie Kościoła katolickiego	168
Biskupi innych obrządków chrześcijańskich	170

Ks. inf. Bronisław Michalski, wikariusz generalny dla Polaków w Anglii	171
Ks. inf. Władysław Staniszewski, rektor PMK	173
Ks. prał. Karol Zieliński, rektor PMK	182
VIII. ZAANGAŻOWANIE W ŻYCIE SPOŁECZNE	185
Współpraca z polskimi szkołami sobotnimi	185
Polska Szkoła Sobotnia im. Stefana Żeromskiego	185
Polska Szkoła Sobotnia im. Mikołaja Reja	206
Polska Szkoła Sobotnia im. Henryka Sienkiewicza	207
Troska o polskich kombatantów	212
Stowarzyszenie Polskich Kombatantów	212
Tablice pamiątkowe w kościele pw. św. Andrzeja Boboli	217
Więź z gen. Władysławem Andersem	220
Kapelan innych organizacji społecznych	223
Koło Lwowian	223
Polski Ośrodek Społeczno-Kulturalny	226
Towarzystwo Pomocy Polakom	229
Troska o rozwój polskiej kultury	231
Wrażliwość artystyczna w kościele pw. św. Andrzeja Boboli	231
Klub Samotnych „Patria” i „Podwieczorki z atrakcjami”	233
Duchowy patronat nad ludźmi kultury	241
IX. ZASZCZYTY I WYRÓŻNIENIA	245
X. NAGŁA ŚMIERĆ I PAMIĘĆ O ZMARŁYM	251
ZAKOŃCZENIE	265
BIBLIOGRAFIA	267
INDEKS NAZWISK	291
SPIS TABEL	303
ANEKSY	305
1. Dokumentacja czasu wojny	307
2. Korespondencja z kard. Augustem Hlondem	322
3. Korespondencja z czasów szkockich	330
4. Kalendarium duszpasterskie parafii św. Andrzeja Boboli (1961–1979) ..	342
5. Zdjęcia	509

WSTĘP

Jednym z największych nieszczęść współczesnego człowieka jest chaos pojęciowy. Dlatego nie wie on, po czym poznać mistrza, autorytet, na którym oprzeć może swoje życie. I chociaż w dzisiejszych czasach różne mechanizmy społeczne, zwłaszcza wszechobecne media społecznościowe, przyczyniają się z wielkim naciskiem do kreowania sztucznych autorytetów, których styl życia uznawany jest za obowiązujący kanon, to jednak współczesny człowiek nie przestaje odczuwać zapotrzebowania na prawdziwe i nieudawane wzorce osobowe. Każdy człowiek czuje potrzebę kochania i bycia kochanym. Potrzebuje czuć się bezpiecznym. Dlatego nie przestaje szukać ludzi, którzy żyją w prawdzie i miłości oraz w zwyczajny sposób promieniują na innych.

Dla wiernych parafii św. Andrzeja Boboli i polskiej społeczności w Londynie takim autentycznym świadkiem, zakochanym w Chrystusie i Jego charyzmatycznym Kościele, silnie powiązanim z ziemią ojczystą i pragnącym dla niej pokoju i wolności, był ksiądz prałat Kazimierz Sołowiej, żarliwy kapłan i gorący patriota.

Minęło już ponad pięćdziesiąt lat od jego niespodziewanej śmierci u stóp Bazyliki św. Piotra w Rzymie, a dobre ślady, jakie zostawił, ciągle żyją i owocują w sercach ludzi, z którymi za swego życia się zetknął. Autor miał okazję przyglądać się im w ostatnich latach życia Księdza Prałata, pełniąc posługę duszpasterską w sąsiednich parafiach. I osobiście miał okazję doświadczać siły ich oddziaływania. Wydało się zatem rzeczą słuszną, by chociaż niektóre z nich, te okruchy dobra, jakie po nim zostały, troskliwie pozbierać i ocalić od zapomnienia. Aż dziw bierze, że jeszcze nikt nie pochylił się nad tym zadaniem i nie opisał historii tego niezwykłego życia. A pamięć ludzka jest przecież ulotna. I mądrością jest odkrywanie w przeszłości tego, co może oświetlić drogę dziś i stać się przewodnim motywem jutra.

Pan skierował do proroka Jeremiasza następujące słowo: „Zanim ukształtowałem cię w łonie matki, znałem cię, nim przyszedłeś na świat, poświęciłem cię, prorokiem dla narodów ustanowiłem cię” (Jr 1, 5). Każdy powinien często wracać do tych słów. Zanim człowiek się narodzi, zanim fizycznie zaistnieje na tym świecie, już istnieje. Bóg go zna i wie o nim wszystko, bo sam go już w łonie matki ukształtował, obdarował charakterem, zewnętrznymi cechami wyglądu. Jest przez niego chciany i od początku obdarowany misją, którą ma wypełnić w dziejach ludzkich i planach dobrego Boga.

Tak właśnie należy patrzeć na życie ks. Kazimierza Sołowieja i jego posługę kapłańską. W świetle Bożego powołania. Tylko w ten sposób będziemy mogli z tej, na pozór zwykłej i szarej historii, wydobyć elementy, które okażą się perłami. Spojrzenie na życie ks. prał. Kazimierza Sołowieja z perspektywy Chrystusa ukazuje też meandry jego ziemskiej drogi jako mozolną wspinaczkę ku świętości.

Autor jest świadom niedoskonałości niniejszej biografii. Ks. prał. Kazimierz Sołowiej w swojej skromności nie dbał o to, by zachować po sobie pisane wspomnienia. Pokazną część swej kapłańskiej drogi, niecałe trzydzieści lat, odbył jako proboszcz parafii św. Andrzeja Boboli w Londynie. Katechizował w niej, chrzczył, spowiadał, sprawował codzienną Eucharystię, udzielał Komunii Świętej, błogosławił nowe małżeństwa, namaszczał chorych w ich domach i szpitalach, celebrował pogrzeby, bywał w domach swoich parafian podczas kolędy. Towarzyszył swoim wiernym w codziennej egzystencji, był dla nich z woli Kościoła pasterzem i przewodnikiem w drodze do Boga. Wrósł w lokalną wspólnotę, która mówiła o nim z dumą: „nasz ksiądz”.

W czasach, kiedy ponad wszystko ludzie cenią sobie aktywność i wydajność, życie ks. Kazimierza Sołowieja przypomina, że najważniejsze jest „być”. Być w prawdzie, zwyczajnie żyć Chrystusem, przebywać w Jego obecności. I być też dla ojczyzny, nawet z dala od macierzy, pragnąc dla niej sprawiedliwości i pokoju, a nade wszystko wolności.

Podstawę źródłową niniejszej pozycji stanowią zasoby archiwalne Polskiej Misji Katolickiej w Laxton Hall (przy cytowaniu zachowano pisownię oryginalną) oraz monumentalna *Kronika Kościoła św. Andrzeja Boboli w Londynie 1961–2011*, spisana pod redakcją prof. Andrzeja Suchcitzza. Wielką pomocą były też dokumenty i fotografie będące w posiadaniu rodziny Księdza Prałata. Układ książki wyznaczyła chronologia: dzieciństwo, lata formacji seminaryjnej i posługi kapłańskiej w czasach wojny. Szerzej, głównie ze względu na dostępny materiał badawczy, potraktowano posługę w Londynie, a zwłaszcza w parafii św. Andrzeja Boboli, na której ks. Sołowiej wycisnął piętno i pozostawił niezatarty, błogosławiony ślad.

JAROSŁAW RÓŻAŃSKI OMI

JAN PAWEŁ II W AFRYCE

JAROSŁAW RÓŻAŃSKI OMI

JAN PAWEŁ II W AFRYCE

Wydawnictwo Naukowe
UKSW

Warszawa 2021

Spis treści

Przedmowa	9
Wykaz skrótów	12
Wprowadzenie	13
Rozdział I. Afryka Północna	21
1. Wstęp do pielgrzymek do Afryki Północnej	21
2. Pielgrzymka do źródeł wiary. Jan Paweł II w Egipcie (24–25 lutego 2000 r.)	25
3. Wierzymy w Boga, wielbimy Boga, szukamy Boga. Jan Paweł II w Maroku (19 sierpnia 1985 r.)	31
4. Zgoda, współpraca, wolność religijna. Jan Paweł II w Sudanie (10 lutego 1993 r.)	37
5. W trosce o dialog, świadectwo i współpracę. Jan Paweł II w Tunezji (14 kwietnia 1996 r.)	43
Rozdział II. Afryka Zachodnia	49
1. Wstęp do pielgrzymek do Afryki Zachodniej	49
2. Służyć dziełu ewangelizacji i krajowi. Jan Paweł II w Beninie (17 lutego 1982 r.; 3–5 lutego 1993 r.)	53
3. „Afryka potrzebuje wody, chleba, godności, wolności i pokoju”. Jan Paweł II w Burkina Faso (10 maja 1980 r.; 29–30 stycznia 1990 r.)	64
4. Bądźcie solą ziemi i światłością świata! Jan Paweł II w Gambii (23–24 lutego 1992 r.)	75
5. Ewangelia i kultura. Jan Paweł II w Ghanie (8–10 maja 1980 r.)	80
6. Służyc w duchu pojednania. Jan Paweł II w Gwinei (24–26 lutego 1992 r.)	88
7. Troska o integralny rozwój człowieka. Jan Paweł II w Gwinei Bissau (27–28 stycznia 1990 r.)	94
8. Prośba o chrześcijańskie świadectwo i dialog. Jan Paweł II w Mali (28–29 stycznia 1990 r.)	101

9. Potrzeba Ewangelii, pokoju i jedności. Jan Paweł II w Nigerii (12–17 lutego 1982 r.; 21–23 marca 1998 r.)	107
Rozdział III. Afryka Środkowa	123
1. Wstęp do pielgrzymek do Afryki Środkowej.	123
2. Wołanie o pokój i pojednanie. Jan Paweł II w Angoli (4–5 i 7–10 czerwca 1992 r.).	126
3. Przebaczenie i pojednanie drogą rozwoju kraju. Jan Paweł II w Czadzie (30 stycznia – 1 lutego 1990 r.)	141
4. Kościół solidnie wrośnięty w miejscową ziemię. Jan Paweł II w Demokratycznej Republice Konga (2–6 maja 1980 r.; 14–16 sierpnia 1985 r.).	148
5. Dynamiczny Kościół zakorzeniony w miejscowej kulturze. Jan Paweł II w Gabonie (17–19 lutego 1982 r.).	161
6. By Kościół niósł Ewangelię innym. Jan Paweł II w Gwinei Równikowej (18 lutego 1982 r.)	168
7. Ewangelizacja – kultura – inkulturacja. Jan Paweł II w Kamerunie (10–14 sierpnia 1985 r.; 14–16 września 1995 r.).	171
8. Potrzeba ewangelizacji i katechezy. Jan Paweł II w Ludowej Republice Konga (5 maja 1980 r.).	184
9. W służbie wspólnego dobra. Jan Paweł II w Republice Środkowoafrykańskiej (14 sierpnia 1985 r.)	188
Rozdział IV. Afryka Wschodnia i wyspy Oceanu Indyjskiego	193
1. Wstęp do pielgrzymek do Afryki Wschodniej i na wyspy Oceanu Indyjskiego	193
2. Chrystus nas wyzwala i jednoczy. Jan Paweł II w Burundi (5–7 września 1990 r.)	195
3. Ewangelizacja i rodzina. Jan Paweł II w Kenii (6–8 maja 1980 r.; 16–19 sierpnia 1985 r.; 18–20 września 1995 r.)	204
4. Wzór życia i zaangażowania chrześcijańskiego. Jan Paweł II na Madagaskarze (28 kwietnia – 1 maja 1989)	220
5. Poglębiać braterstwo, solidarność i wzajemne poszanowanie. Jan Paweł II na Mauritiusie (14–16 października 1989 r.)	229
6. „Nie” wobec przemocy, „tak” wobec pokoju! Jan Paweł II w Mozambiku (16–19 września 1988 r.)	236
7. „Bądźcie światłem, które nie gaśnie”. Jan Paweł II na Reunione (1–2 maja 1989 r.)	245
8. Bycie chrześcijaninem zobowiązuje. Jan Paweł II w Rwandzie (7–9 września 1990 r.).	251
9. Przygotujcie waszą przyszłość. Jan Paweł II na Seszelach (1 grudnia 1986 r.)	258
10. Pielęgnować pokój, jedność i braterstwo. Jan Paweł II w Tanzanii (1–5 września 1990 r.)	261
11. W trosce o pokój i pojednanie. Jan Paweł II w Ugandzie (5–10 lutego 1993 r.)	270

Rozdział V. Afryka Południowa	281
1. Wstęp do pielgrzymek do Afryki Południowej	281
2. Oaza pokoju. Jan Paweł II w Botswanie (13–14 września 1988 r.)	282
3. Zawierzcie miłości i służbie. Jan Paweł II w Lesotho (14–16 września 1988 r.)	287
4. Nawrócić się i żyć. Jan Paweł II w Malawi (4–6 maja 1989 r.)	294
5. Pokój i sprawiedliwość społeczna. Jan Paweł II w Republice Południowej Afryki (16–18 września 1995 r.)	301
6. Chrystus jest Królem Pokoju. Jan Paweł II w Królestwie Suazi (16 września 1988 r.)	308
7. Żyjący Kościół. Jan Paweł II w Zambii (2–4 maja 1989 r.)	313
8. „Prawa człowieka: godność osoby ludzkiej”. Jan Paweł II w Zimbabwe (10–13 września 1988 r.)	323
Bibliografia	334
1. Dokumenty Jana Pawła II	334
2. Literatura podstawowa	362
3. Literatura pomocnicza	364
Podróże apostolskie Jana Pawła II do Afryki	371
1. Układ chronologiczny	371
2. Układ alfabetyczny	372

Wprowadzenie

Pod koniec XX w. wiele pisano o stuleciu pełnym wojen, totalitaryzmów i pogardy dla człowieka, czasie naznaczonym piętnem kolonializmu i jego skutkami, okresie błyskawicznie rozwijającej się globalizacji gospodarczej, społeczno-politycznej oraz kulturowej. Dla chrześcijaństwa ten przełom drugiego i trzeciego tysiąclecia był Wielkim Jubileuszem Narodzenia Jezusa Chrystusa, od którego rozpoczęła się nowa era w dziejach ludzkości. Przygotowanie tego Jubileuszu nie tyle jako świętowania, ile jako czasu przebudzenia ludzkich sumień, przebudowy świadomości społeczeństw, wieloaspektowej odnowy życia i misji Kościoła, stało się szczególnym przywilejem i zadaniem Jana Pawła II, którego długi pontyfikat wniósł do życia Kościoła i świata tak wiele nowych idei i treści, że już teraz z pewnością można mówić o okresie przełomu. Wydaje się, iż nigdy dotąd głos Stolicy Apostolskiej nie był aż tak ważony i komentowany nie tylko przez środowiska katolickie, ale także chrześcijan innych denominacji, wyznawców innych religii, a nawet przywódców państw i społeczeństw. Świadczą o tym wszystkie encykliki papieskie i wiele dokumentów Magisterium, jak również podróże apostolskie i spotkania Jana Pawła II z różnymi grupami wiernych, w tym także podróże apostolskie do Afryki.

Jan Paweł II rozpoczął pielgrzymowanie do Afryki w 1980 r., a zakończył w 2000 r. W ciągu owego dwudziestolecia czternaście razy gościł na tym kontynencie. Pierwszą podróż apostolską do Afryki Jan Paweł II odbył w dniach 2–12 maja 1980 r. Objęła ona sześć państw afrykańskich: Zair, Kongo, Kenię, Ghanę, Górną Woltę i Wybrzeże Kości Słoniowej. Podczas ostatniej (24–26 lutego 2000 r.) odwiedził tylko jeden kraj – Egipt. W sumie podczas kilkunastu pielgrzymek na kontynent afrykański Jan Paweł II odwiedził 42 kraje.

W podróży apostolskiej Jana Pawła II nie daje się z reguły zauważyć klucza politycznego, gospodarczego czy geograficznego, chociaż w niektórych pielgrzymkach można się takiego dopatrywać. Podróże te miały przede wszystkim charakter duszpasterski czy też misyjny. W ich programie pojawiały się pewne stałe elementy: Eucharystia jako punkt centralny dnia i pielgrzymki; spotkanie z duchowieństwem i siostrami, klerykami, katechistami w katedrze lub innym miejscu (wyzwania ewangelizacyjne); wizyty kurtuazyjne u przedstawicieli władz oraz spotkania z dyplomatami (sprawy rozwoju, pokoju i współpracy); spotkanie ekumeniczne i międzyreligijne (zachęta do rozwijania dialogu i współpracy); odwiedziny u ludzi zmarginalizowanych (chorych, ubogich). Na spotkania z papieżem ściągały setki tysięcy, a nawet miliony pątników. Mimo obecności tłumów Ojciec Święty potrafił wytworzyć niepowtarzalną atmosferę i więź z zebranymi. Często wkładał podarowane mu elementy tradycyjnych, lokalnych ubiorów, przyjmował kontrowersyjne niekiedy prezenty i ku oburzeniu wielu otwierał się na spotkania o charakterze międzyreligijnym takie jak chociażby modlitwa w „świętym gaju” wyznawców tradycyjnych religii afrykańskich w Togoville. Szczere spotkanie z człowiekiem było jego atutem.

Chrystus i człowiek

O wymiarze religijnym swoich pielgrzymek Jan Paweł II mówił w encyklice *Redemptoris missio*, zaznaczając: „od samego początku mojego pontyfikatu zdecydowałem się podróżować aż po krańce ziemi, by dać wyraz tej trosce misyjnej, i właśnie bezpośredni kontakt z ludami, które nie znają Chrystusa, przekonał mnie bardziej, jak pilna jest ta działalność”¹. Do tych podstawowych inspiracji powrócił przy pierwszej podróży do Afryki, nawiązując do słów pierwszej, programowej encykliki: „Odkupiciel człowieka Jezus Chrystus jest ośrodkiem wszechświata i historii. Do Niego zwraca się moja myśl i moje serce w tej doniosłej godzinie dziejów, w której znajduje się Kościół i cała wielka rodzina współczesnej ludzkości”². Chrystus i człowiek, chrystocentryzm i antropocentryzm to punkty centralne nauczania i działania Jana Pawła II. To wielkie posłanie i przesłanie Boga, realizowane przez głosicieli Dobrej Nowiny, szanuje jednak wolność człowieka. „Czy można odrzucić Chrystusa i wszystko to, co

¹ Jan Paweł II, *Encyklika Redemptoris missio*, w: tenże, *Encykliki*, Kraków: Wydawnictwo Znak 2007, s. 511 (nr 1).

² Jan Paweł II, *Encyklika Redemptor hominis*, w: tenże, *Encykliki*, dz. cyt., s. 7 (nr 1).

On wniósł w dzieje człowieka? – pyta Jan Paweł II i odpowiada zarazem – Oczywiście, że można. Człowiek jest wolny. Człowiek może powiedzieć Bogu: nie. Człowiek może powiedzieć Chrystusowi: nie. Ale pytanie zasadnicze: czy wolno? I: w imię czego «wolno»?³.

Głoszenie Ewangelii to działalność misyjna wykluczająca przemoc czy wszelkiego rodzaju zaborczość. Dlatego też wraz z odchodzeniem od postrzegania misji w kategoriach geograficznych i przestrzennych czy też ilościowych widoczne staje się unikanie w przesłaniach Jana Pawła II terminów mających charakter „militarny”, związany z „podbojem” czy też „zajmowaniem” terenu. Nie mówi się także o całych grupach lub jednostkach pozostałych „do nawrócenia”. Podkreśla się natomiast znaczenie spotkania, wymiany i dialogu. Ta koncepcja akcentuje relacje międzyludzkie oraz zakłada wzajemne uznanie wartości, które są udziałem innych. „Obcy” nie jest postrzegany tylko przez nasz pryzmat, ale następuje także próba zrozumienia postrzegania „nas” przez „obcego”. I „my”, i „obcy” mamy odkryć naszą wyjątkowość. Ta nowa relacja w teologii wyrażana jest m.in. przez podkreślanie, iż Bóg udziela łaski Ducha Świętego każdemu stworzeniu. Działalność misyjna zmierza zatem ku „uzdrowianiu”, „podnoszeniu”, „dopełnianiu” wszystkich zarodków dobra złożonych w sercach i umysłach ludzkich, czy też w ich obrzędach i kulturach⁴.

Docenić kultury afrykańskie

Człowiek wyraża się przez kulturę. Dlatego też z szacunku do człowieka Jan Paweł II rozwijał nowe spojrzenie na kultury afrykańskie. Jako pierwszy papież użył w dokumentach Kościoła terminu „inkulturacja” i jej założenia odniósł także do rzeczywistości Czarnej Afryki. Podkreślał różnorodność kultur Afryki i wskazywał, iż nie chodzi o to, by je ignorować, ale raczej o to, by – uznając różnice – szanować się nawzajem, żyć w solidarności, a w szczególności odnaleźć wspólne moralne bogactwa, mogące zapewnić ludzki i duchowy rozwój mieszkańców Afryki. W niewielkim Gabonie Ojciec Święty podkreślał, iż kultura afrykańska stanowi bezcenne dobro. Winna ona wchłaniać z tradycji przodków to, co najlepsze, i nie obawiać się nowości. „Kultura przede wszystkim zawiera

³ Jan Paweł II, *Światło Roku Jubileuszowego na sakrament bierzmowania. Homilia podczas Mszy św. w Krakowie, 10 czerwca 1979*, w: tenże, *Nauczanie papieskie*, II, 1: 1979 (styczeń–czerwiec), Poznań: Pallottinum 1990, s. 709–710. Por. tenże, *Encyklika Redemptoris missio*, dz. cyt., s. 519 (nr 7).

⁴ Por. Jan Paweł II, *Encyklika Redemptoris missio*, dz. cyt., s. 522 (nr 10).

Wprowadzenie

w sobie i rozwija wśród dzieci swego narodu poczucie dumy, przy równoczesnym poszanowaniu innych ludzi”⁵.

Zraniona Afryka

Mówiąc o wartościach kultury afrykańskiej i wielu pozytywnych aspektach życia kontynentu, Jan Paweł II nie zapominał o tym, co stanowiło bólczki Afryki. „Dzisiejszą Afrykę można porównać do owego człowieka, który schodził z Jerycha do Jerozolimy: wpadł on w ręce zbójców, którzy go obdarli, zadali mu rany i porzucili na pół umarłego (por. Łk 10,30–37). Afryka to kontynent, gdzie niezliczone ludzkie istoty – mężczyźni i kobiety, dzieci i młodzi – leżą jak gdyby porzucone przy drodze, chore, poranione, bezsilne, odepchnięte i opuszczone. Ludzie ci pilnie potrzebują dobrych samarytan, którzy pośpieszą im z pomocą” – podkreślał papież w adhortacji *Ecclesia in Africa*⁶. To porównanie mówi o wyraźnym marginalizowaniu Afryki na arenie międzynarodowej oraz o wielu nierozwiązanych problemach wewnętrznych, które wymagają zajęcia się nimi przez ludzi dobrej woli. Podczas podróży do Afryki Jan Paweł II często mówił o cierpieniu mieszkańców kontynentu, związanym z wojną, niesprawiedliwością społeczną oraz ekonomiczną. Wskazywał na obniżanie się jakości życia, niedostatek środków na wychowanie młodzieży, brak służb sanitarnych i społecznych, powodujący utrzymywanie się chorób endemicznych, szerzenie się straszliwej plagi AIDS, przytłaczający ciężar zadłużenia zagranicznego, przerażające bratobójcze wojny podsycane przez cyniczny handel bronią, a także haniebny, tragiczny los uchodźców i wygnańców.

Przyczyny problemów kontynentu

Patrząc na problemy kontynentu, Jan Paweł II wskazywał na źródło grzechu, które tkwi w sercu człowieka – konkretnego człowieka, także mieszkańca Afryki. Grzech przedstawiany jest w nauczaniu papieskim przede wszystkim

⁵ Jan Paweł II, *Aby wasza działalność przyniosła Afryce pokój, Libreville – wizyta u prezydenta Gabonu, środa, 17 lutego 1982*, w: tenże, *Nauczanie papieskie*, V, 1: 1982 (styczeń–maj). Przygotowali do druku: E. Weron SAC, A. Jaroń SAC, Poznań: Pallottinum 1993, s. 239.

⁶ Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Ecclesia in Africa”*, w: tenże, *Dziela zebrane*, t. II: *Adhortacje*, Kraków: Wydawnictwo M 2006, s. 443 (nr 41).

jako zachwianie podstawowej równowagi w ludzkim sercu, wiąże się zawsze z postawą egoizmu, pychy, nadmiernej ambicji, zawiści i nienawiści. Te znów z kolei rodzą – na wszystkich poziomach życia społecznego – niesprawiedliwość, dominację i przemoc, a także sytuacje konfliktowe pomiędzy jednostkami, grupami społecznymi i narodami. Mówiąc o grzechu indywidualnym i jego następstwach, Ojciec Święty wskazywał zwłaszcza na konsekwencje grzechu ludzi rządzących państwami. Jednocześnie, oceniając złożone przyczyny kryzysu nieustannie nękającego Afrykę, wymieniał obiektywne, zewnętrzne trudności wypływające z kolonialnej przeszłości kontynentu, ale także ze współczesnych form wykorzystywania go przez różne państwa i koncerny międzynarodowe.

Wzwanie do pojednania i pokoju

W obliczu wojny i niesprawiedliwości Jan Paweł II nie przestawał nawoływać do pojednania, pokoju i sprawiedliwości, odwołując się głównie do godności osoby ludzkiej i równości wszystkich ludzi. 10 września 1988 r. na lotnisku w Harare, w odpowiedzi na powitanie prezydenta Zimbabwe Roberta Mugabe, Jan Paweł II wezwał wszystkich, którzy ponoszą odpowiedzialność za los mieszkańców tego regionu, do wyrzeczenia się używania przemocy z pobudek rasowych czy ideologicznych. Jan Paweł II, nieustrudzony orędownik dialogowych i pokojowych rozwiązań, nie akceptował żadnej formy przemocy wymierzonej przeciw życiu niewinnych ludzi.

Wzwanie do integralnego rozwoju

W krajach dotkniętych niesprawiedliwością społeczną i wyzyskiem ekonomicznym papież bardzo często poruszał w swych przemówieniach sprawy związane z równością, potrzebą integralnego rozwoju i międzynarodowej współpracy gospodarczej itp. Jan Paweł II wyrażał przekonanie, że jedyną drogą do wyeliminowania nierówności jest skoordynowane współdziałanie wszystkich krajów w duchu prawdziwego partnerstwa. Wspominał wielokrotnie o świecie podzielonym na bogatą Północ i biedne Południe. Znane były jego interwencje na rzecz ludności Sahelu. W Wagadugu w Burkina Faso papież wskazał na potrzebę harmonijnego współżycia człowieka i natury, poszanowania dla natury, umiejętność zachowania jej i polepszenia jej stanu, a także ograniczenia

skutków katastrof lub zapobiegania im. „Stąd, z Wagadugu, z centrum jednego z tych krajów, które nazwać możemy krajami pragnienia, niech mi będzie wolno skierować uroczysty apel do wszystkich, tak w Afryce, jak i poza nią, aby nie zamykali oczu na to, co miało miejsce i co dalej trwa w regionie sahelańskim”⁷.

Wzwanie do jedności i dialogu

W nauczaniu afrykańskim Jana Pawła II zauważyć można powtarzające się dwie fundamentalne zasady współżycia odmiennych ludów, społeczeństw, kultur i religii. Pierwszą z nich jest godność osoby ludzkiej. Drugą podstawową zasadą, którą przytacza papież, jest głęboka jedność rodzaju ludzkiego biorąca początek z Boga – Stwórcy wszystkich. To Bóg nie pozwala żadnej społeczności uważać się za lepszą od innych. W sytuacji, kiedy w jakimś kraju zerwano normalne relacje między poszczególnymi społecznościami, „droga do pokoju musi prowadzić przez dialog i negocjacje. Zasadą winno być pojednanie oparte na sprawiedliwości i poszanowaniu uzasadnionych aspiracji wszystkich grup tworzących wspólnotę narodową” – mówił w Chartumie w Sudanie⁸.

Szerząc kulturę dialogu, Jan Paweł II starał się w swoich podróżach i planowanych spotkaniach uwzględniać przedstawicieli wszystkich religii i wyznań, nie tylko chrześcijańskich. Ojciec Święty podkreślał wówczas – jak podczas pobytu w Nairobi w 1985 r. – że wszyscy jesteśmy dziećmi tego samego Boga, „a nasze religie mają do spełnienia szczególną rolę w pokonywaniu tego zła i w umacnianiu więzi zaufania i solidarności. Jest wolą Boga, aby ci, którzy go wielbą – nawet jeśli w głoszeniu Jego chwały nie są zjednoczeni – pozostawali zjednoczeni w braterstwie i we wspólnej służbie dla dobra wszystkich ludzi”⁹.

⁷ Jan Paweł II, *Apel Ojca Świętego na rzecz Sahelu. Homilia wygłoszona w Quagadougou, sobota, 10 maja 1980*, w: tenże, *Nauczanie papieskie*, III, 1: 1980 (styczeń–czerwiec). Przygotowali do druku: E. Weron SAC, A. Jaroń SAC, Poznań–Warszawa: Pallottinum 1985, s. 563.

⁸ Jan Paweł II, *Poszanowanie praw wszystkich dróg do pokoju i bezpieczeństwa. Spotkanie z prezydentem Sudanu, 10 lutego – Chartum, OsRomPol (1993) nr 4*, s. 37.

⁹ Jan Paweł II, *Nikt nie może żyć i działać w izolacji. Nairobi. Spotkanie z przedstawicielami religii muzułmańskiej i hinduizmu, 18 sierpnia 1985*, w: tenże, *Nauczanie papieskie*, VIII, 2: 1985 (lipiec–grudzień). Przygotowali do druku: E. Weron SAC, A. Jaroń SAC, Poznań: Pallottinum 2005, s. 248. W powyższym wstępie wykorzystano obszernie tekst: J. Róžański, *Orędownik Chrystusa i człowieka. Misyjny wymiar podróży apostołskich Jana Pawła II do Afryki*, „Misyjne Drogi” (2011) nr 3, s. 4–7.

Cele publikacji i literatura

Zarysowane powyżej główne, powtarzające się wątki w nauczaniu papieskim w Afryce nie wyczerpują ogromnej złożoności i kontekstu poszczególnych pielgrzymek na kontynent afrykański. Liczba podróży, spotkań, wygłoszonych mów i homilii, wielowątkowość poruszanych problemów nie sprzyjają ich systematyzacji w jednej publikacji. Wśród bogatej literatury dotyczącej papieskiego podróżowania do Afryki wyraźnie odczuwa się brak całościowego opracowania, które ukazałoby szeroki kontekst tych wizyt apostolskich. Ta uwaga dotyczy nie tylko syntez w języku polskim, których po prostu brak. Jednym z pierwszych polskojęzycznych opracowań tekstów papieskich (wzbożonych wprowadzeniami) było wydanie w 1985 r. kompletu tekstów z dwóch pierwszych podróży Jana Pawła II do Afryki¹⁰. Dwa lata później poznańskie wydawnictwo Pallottinum rozpoczęło ambitny projekt wydania nauczania Jana Pawła II w kluczu chronologicznym, zakończony w 2007 r. publikacją dziewięciu (w tym ośmiu dwuczęściowych) tomów, prezentujących polskie przekłady z lat 1978–1986. Teksty z pielgrzymek afrykańskich z tego okresu, przytaczane w niniejszej pracy, zostały zaczerpnięte z tej właśnie edycji. Kolejnym ambitnym projektem było wydanie szesnastu tomów *Dzieł zebranych* Jana Pawła II, które ukazały się w Wydawnictwie M z Krakowa¹¹. Tom XIII zbierał homilie i przemówienia z pielgrzymek do Azji, Afryki, Australii i Oceanii. Jednak zawarto w nim niewiele tekstów wygłoszonych przez papieża w Afryce. Nieocenionym – chociaż także z konieczności wybiórczym – źródłem są polskojęzyczne przekłady tekstów z papieskiego pielgrzymowania do Afryki, zamieszczane na łamach polskiej edycji „L'Osservatore Romano”. Inne edycje językowe tego czasopisma prezentują ponadto przemówienia i homilie papieskie w językach oryginalnych (francuskim, angielskim, portugalskim, hiszpańskim, a także – sporadycznie – włoskim)¹². Obecnie ich komplet można znaleźć na oficjalnej watykańskiej stronie internetowej poświęconej św. Janowi Pawłowi II¹³.

¹⁰ Jan Paweł II w Afryce, 2–12 V 1980, 12–19 II 1982. *Przemówienia i homilie* (Przekład J. Jarco, A. Polkowski, „L'Osservatore Romano” [wyd. polskie]), oprac. A. Polkowski, Warszawa: Instytut Wydawniczy PAX 1985.

¹¹ Jan Paweł II, *Dzieła zebrane*, t. XIII: *Homilie i przemówienia z pielgrzymek – Azja, Afryka, Australia i Oceania*, Kraków: Wydawnictwo M 2009.

¹² W to bogactwo językowe przemówień papieskich zostały wplecione także fragmenty, pojedyncze zdania i słowa w miejscowych językach afrykańskich.

¹³ <https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/it.html>.

Do pierwszych systematycznych opracowań wszystkich podróży Jana Pawła II należy zaliczyć pracę zbiorową pod redakcją Antoniego Jackowskiego i Izabeli Sołjan pt. *Leksykon pielgrzymek Jana Pawła II*¹⁴. Jest to próba – jak piszą redaktorzy – „skatalogowania tych pielgrzymek, w tym także pielgrzymek afrykańskich”¹⁵.

Całość niniejszej pracy ma zatem charakter wprowadzający w problematykę podróży Jana Pawła II do Afryki, ukazuje kontekst każdej z pielgrzymek oraz podstawowe treści nauczania papieskiego. Pielgrzymki Jana Pawła II zostały niejako zlokalizowane w przestrzeni geograficznej (Afryka Północna, Afryka Zachodnia, Afryka Środkowa i Wschodnia, Afryka Południowa) oraz historycznej (wprowadzenia dotyczące poszczególnych regionów i krajów). Ta lokalizacja została wzbogacona ponadto o literaturę (głównie polskojęzyczną), która służy poszerzeniu perspektywy. W pracy autor wykorzystał istniejące tłumaczenia tekstów papieskich na język polski, a także (tam, gdzie nie zaznaczono inaczej) dokonał tłumaczeń z języków oryginalnych. Wykorzystał on także część własnych opublikowanych wcześniej tekstów publicystycznych i popularnonaukowych.

Niniejsza praca ma być zatem czymś w rodzaju „przewodnika” po podróżach Jana Pawła II do Afryki i problemach całego kontynentu oraz poszczególnych krajów, które były przedmiotem troski Ojca Świętego w trakcie jego pielgrzymek.

¹⁴ A. Jackowski, I. Sołjan (red.), *Leksykon pielgrzymek Jana Pawła II*, Kraków: Wydawnictwo WAM 2005.

¹⁵ A. Jackowski, I. Sołjan, *Wstęp*, w: *Leksykon pielgrzymek Jana Pawła II*, dz. cyt., s. 9.

*Czy wszystko musi być narodowe?
Naród jako kategoria aksjologiczna*

SERIA POGRANICZA

Czy wszystko musi być narodowe?

NARÓD JAKO KATEGORIA AKSJOLOGICZNA

Pod redakcją
dr. Piotra Walewskiego

I
N
F
O
R
M
A
T
O
R

U
C
B
W
R

CZY WSZYSTKO MUSI BYĆ NARODOWE ?

NARÓD JAKO KATEGORIA AKSJOLOGICZNA

pod redakcją
Piotra Walewskiego

Wydawnictwo
bernardinum

Pelplin 2021

SPIS TREŚCI

- Wykaz skrótów / 7
- Przedmowa / 11
- prof. dr hab. Krzysztof Wielecki
Ojczyzna i tożsamość / 13
- ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski
Naród w nauczaniu społecznym Kościoła / 31
- ks. prof. dr hab. Jan Kazimierz Przybyłowski
Tożsamość narodowa jako „matrykuła” uniwersalna / 55
- dr Marcin Zarzecki
*Wspólnota narodowa jako wspólnota quasi-religijna –
o inspiracjach religii obywatelskiej / 73*
- prof. dr hab. Wiesław Jan Wysocki
*Przewodnik narodu przez „czerwone morze”.
Kardynała Stefana Wyszyńskiego wizja narodu
i państwa w podzielonym świecie / 87*
- ks. dr hab. Władysław Wyszowadzki, prof. UKSW
*Wpływ Arcybiskupa Szczepana Wesołego
na kształtowanie laikatu polskiej emigracji w Wielkiej Brytanii / 99*
- prof. dr hab. Marek Melnyk
*Stereotypy w stosunkach narodowościowych.
Spojrzenie Ewangeliczne / 115*
- Tomasz Laskowicz
*Lokalny i narodowy interes budowy
morskich farm wiatrowych na Bałtyku / 133*

- dr hab. Leszek Korporowicz, prof. UJ
Naród jako dobro i naród jako zło / 149
- dr hab. Sylwia Jaskuła, prof. PWSIP
Wyzwania wychowania do wspólnoty / 169
- Wojciech Kaczmarczyk
*Narodowy czyli jaki? O Narodowym Instytucie Wolności
w służbie społeczeństwu obywatelskiemu (studium przypadku) / 183*
- ks. dr Stefan Grabowski
Historia Wizygotów, Wandalów i Swewów Izydora z Sewilli / 201
- dr hab. Oksana Kaliszczuk
*Wolność religijna a religijna polityka państwowa
w powojennej sowieckiej Ukrainie / 235*
- prof. dr hab. Zdzisław J. Kijas OFMConv
*Przyjaźń Wyszyńskiego z papieżami i sprawy katolików
w krajach bloku wschodniego / 249*
- dr Ferenc Beran
*Common Features in the Struggles of Cardinals József Mindszenty
and Stefan Wyszyński during the Totalitarian Regimes.
Is there a Central European Spirituality? / 273*

PRZEDMOWA

Fakt istnienia narodu jako jednej z podstawowych i naturalnych społeczności jest czymś oczywistym. Można powiedzieć, iż jest on ogólnoludzkim doświadczeniem. T. Ślipko tak definiuje to ogólnoludzkie doświadczenie: „Każdy z nas żywi samorzutne przeświadczenie, że jest członkiem jakiegoś narodu (np. polskiego), żyjącego w ramach wielkiej rodziny narodów całego świata. W tym zakresie fakt istnienia narodu nie podlega więc dyskusji. Mimo to nietrudno chyba zdać sobie sprawę, że to nasze własne wewnętrzne przeświadczenie jest treściowo za ubogie, jakby za mało pojemne, aby na jego podstawie można było określić właściwą narodowi specyfikę”¹.

Doświadczenie ogólnoludzkie mówi nam zatem o fakcie istnienia narodu jako określonego bytu społecznego. W tym sensie zasadnie można mówić, iż fakt istnienia narodu nie budzi wątpliwości. Kontrowersje pojawiają się dopiero w momencie próby jednoznacznego zdefiniowania tej społeczności. W tej materii spotykamy się bowiem z stosunkowo sporą różnorodnością nie tylko dziś, ale także w historii. W tym miejscu należy jedynie zasygnalizować, iż na przestrzeni wieków myśl ludzka wypracowała wiele koncepcji i teorii narodu. Można je sprowadzić do czterech bloków koncepcji i ujęć².

Do pierwszego bloku przypisać można tzw. kierunki nacjonalistyczne. To co łączy wiele różnorodnych teorii w tej grupie jest uznanie narodu za najdoskonalszą formę bytu społecznego i najwyższą wartość moralną³.

Do drugiej grupy zaliczyć można tzw. teorie narodowe. Wspólnym elementem tych teorii i koncepcji jest akcentowanie ontycznej i moralnej podmiotowości narodu. Chodzi tu przede wszystkim o podmiotowość narodu głównie w zakresie prawa do samostanowienia.

1 T. Ślipko, *Zarys etyki szczegółowej*, t. 2, Kraków 1982, 225.

2 Przegląd stanowisk w zakresie teorii narodu przedstawia T. Ślipko (*tamże*, 229-235).

3 *Tamże*, 234.

Żadna z teorii tej grupy nie wynosi jednak narodu ponad religijne i osobowe wartości człowieka⁴.

W trzeciej grupie umieścić można tzw. mesjanizm polski. Jest to szczególna teoria, a mianowicie ta, która narodowi przypisuje misję moralno-religijną. Misja ta ma charakter eschatologiczny⁵.

Czwarty wreszcie blok teorii stanowią tzw. marksistowskie teorie narodu. Są one niesprowadzalne do żadnego z poprzednich kierunków: „wyróżniają się one tym, że przyjmują klasową interpretację narodu w ramach ogólnej dialektycznej teorii rozwoju społecznego i rewolucji proletariackiej”⁶.

Nie tylko historia dostarcza różnorodnych koncepcji i teorii narodu. Dotyczy to także współczesności. Pomijając dyskusję w tej materii, należy jednoznacznie stwierdzić, że istnienie narodu jest faktem. W tym miejscu należy jednak postawić fundamentalne pytanie: czy w dobie współczesnych przemian globalizacji i integracji jest jeszcze miejsce na naród? Czy nie przeszedł on już do lamusa historii? Czy naród jest jeszcze kategorią aksjologiczną w odniesieniu do współczesnego człowieka?

Refleksji nad narodem w jego wielorakich wymiarach poświęcona jest niniejsza publikacja. Jest ona owocem seminarium i debaty, która odbyła się w Łebie w ramach *kaszubskiego Camino*: „Czy wszystko musi być narodowe? Naród jako kategoria aksjologiczna”. Autorzy z perspektywy różnych dyscyplin naukowych, ukazywali różne aspekty wartości narodu dla człowieka. Zwracali także uwagę na niebezpieczne przewartościowanie tego co narodowe.

Ks. Henryk Skorowski

4 Por. *tamże*, 234.

5 Por. *tamże*, 234.

6 *Tamże*, 234.

*Kardynał Stefan Wyszyński
polskie i europejskie drogi do wolności*

I
N
F
O
R
M
A
T
O
R

U
C
B
W
R

KARDYNAŁ STEFAN WYSZYŃSKI

polskie i europejskie
drogi do wolności

Wydawnictwo
bernardinum

Pelplin 2021

SPIS TREŚCI

Kalendarium życia bł. Stefana Wyszyńskiego, Prymasa Polski – <i>oprac. ks. Rafał Bednarczyk</i>	5
* * *	
List Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	10
Słowo Ministra Wojciecha Murdzka	11
Słowo Rektora UKSW ks. prof. Ryszarda Czekalskiego	15
* * *	
WSTĘP – <i>ks. Rafał Pokrywiński</i>	17

KONFERENCJA NAUKOWA

Wystąpienia prelegentów (transkrypcja audio) – <i>oprac. Marlena Kałużyńska-Tyburska</i>	23
---	----

ARTYKUŁY NAUKOWE

KARD. DOMINIK DUKA	
Kardynał Wyszyński i wolność religijna w ówczesnej Czechosłowacji ..	111
Cardinal Wyszyński and religious freedom in Czechoslovakia	
BP ANTONI PACYFIK DYDYCZ	
Błogosławionego Stefana Kardynała Wyszyńskiego droga przez mękę ku Niebu	119
Blessed Stefan Cardinal Wyszyński's Way through Passion to Heaven	
KS. RYSZARD CZEKAŁSKI	
Kardynał Stefan Wyszyński patronem na trudne czasy	145
Cardinal Stefan Wyszyński as a patron for difficult times	
KS. ZENON HANAS SAC	
Wkład Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w promocję dziedzictwa prymasa Wyszyńskiego	157
Contribution of Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw to the promotion of the heritage of Primate Wyszyński	

EWA CZACZKOWSKA

- Pomoc Kościołowi na Wschodzie w dzienniku prymasa
Stefana Wyszyńskiego *Pro memoria* w latach 1974–1977 169
Aid to the Church in the East in the diary of Primate Stefan Wyszyński,
Pro memoria in the years 1974–1977

JERZY BOGDAN RACZEK

- Pamięć o Stefanie Kardynale Wyszyńskim w wojskowo-cywilnej parafii
na Boernerowie 185
The memory of Stefan Cardinal Wyszyński in the military-civil parish of Boernerowo

JERZY BOGDAN RACZEK

- Stefan Kardynał Wyszyński wobec Wojska Polskiego
w latach 1946–1953 207
Stefan Cardinal Wyszyński and the Polish Army in the years 1946–1953

FR. THOMAS STÜBINGER

- The Primate Wyszyński and the Polish Bishops –
Pioneers of Reconciliation: The Pastoral Letter of the Polish Bishops
to Their German Brothers 221
Prymas Wyszyński i polscy biskupi – pionierzy pojednania:
List pasterski biskupów polskich do niemieckich współbraci

BP ANTONI PACYFIK DYDYCZ

- „Żywot jak słońce”, czyli ks. prałat Józef Obrębski (Litwa) 237
„A life like the sun”, or Rev. Prelate Joseph Obrebski (Lithuania)

BEATYFIKACJA KARDYNAŁA STEFANA WYSZYŃSKIEGO

- Relacja z beatyfikacji – *oprac. Marlena Kałużyńska-Tyburska* 251
Homilia beatyfikacyjna (transkrypcja audio) –
oprac. Marlena Kałużyńska-Tyburska 255

**KARDYNAŁ STEFAN WYSZYŃSKI
WIELKI KANCLERZ AKADEMII TEOLOGII KATOLICKIEJ**

- Prymas Polski kard. Stefan Wyszyński do społeczności
Akademii Teologii Katolickiej –
wybór tekstów ks. Rafał Bednarczyk 261
Nie chcecie łatwego życia 263
Inauguracja roku akademickiego na Akademii Teologii Katolickiej
Warszawa, Akademia Teologii Katolickiej, 6 października 1976 r.

SPIS TREŚCI	351
XV-lecie ogłoszenia encykliki <i>Pacem in terris</i> Warszawa, Akademia Teologii Katolickiej, 29 maja 1978 r.	269
Człowiek dany od Boga Słowo na sesji poświęconej papieżowi Janowi Pawłowi II Warszawa, Akademia Teologii Katolickiej, 2 kwietnia 1979 r.	281
Akademia w służbie wartości moralnych Inauguracja roku akademickiego na Akademii Teologii Katolickiej Warszawa, Akademia Teologii Katolickiej, 12 listopada 1979 r.	287
Trzeba słuchać raczej Boga niż ludzi Do Senatu Akademii Teologii Katolickiej Warszawa, ul. Miodowa, 9 marca 1981 r.	291
* * *	
ZAKOŃCZENIE – Dziedzictwo wolności bł. kard. Stefana Wyszyńskiego i perspektywy kultu – ks. Andrzej Kwaśniewski	301
MATERIAŁ ZDJĘCIOWY	
Dokumentacja konferencyjna	307
Prymas Tysiąclecia na fotografii	315
Konferencja w obiektywie	330
Migawki z beatyfikacji	341

WSTĘP

Takiego ojca, pasterza i prymasa Bóg daje nam raz na 1000 lat.

Jan Paweł II

Prymas Stefan Wyszyński został beatyfikowany 40 lat po swojej śmierci. Tak się złożyło, że jego odejście miało miejsce w roku przyjścia na świat piszącego te słowa. Przynależy on do pokolenia, które nie mogło się już z nim osobiście spotkać, ale duch wielkości kardynała był ciągle obecny w świadomości społecznej i wydał liczne owoce, które zostały oficjalnie uznane przez Kościół. Ich charakter jest zarówno doczesny – w historii, jak i przede wszystkim opatrnościowy i duchowy, czyli realnie oddziałuje, także na drodze wstawiennictwa ich twórcy. Jednostki wybitne często więcej znaczą po śmierci niż za życia, bo ich *opus vitae* przerasta okres ich ziemskiej egzystencji oraz może być oceniony z szerszej perspektywy, co szczególnie sprawdza się w historii świętych. W homilii podczas Mszy św. beatyfikacyjnej kardynała Wyszyńskiego i matki Róży Elżbiety Czackiej padły następujące słowa:

„Polska jest Narodem Maryjnym, Polska ofiarowała i ofiaruje Kościołowi, na przestrzeni różnych epok, wybitne postacie świętych, bożych mężczyzn oraz kobiet. [...] Dzisiejsi nowi Błogosławieni otrzymali od tego Narodu nieocenione dobro wiary oraz żywotność wielowiekowej tradycji miłości do Boga. Co ofiarowali Narodowi w zamian? Ofiarowali życiowe przekonanie o prymacie Boga”¹.

Programowy prymat Boga (*Soli Deo*) w życiu kardynała Wyszyńskiego sprawił także, że stał się przewodnikiem dla wielu innych ludzi, grup, a nawet narodów. Jego misja po śmierci była kontynuowana przez świadków pamięci. Takim świadkiem był niewątpliwie Jan Paweł II, wielka postać współczesności, w której cieniu wychowało się pokolenie lat osiemdziesią-

¹ M. Semeraro, *Msza Święta z obrzędem Beatyfikacji Sług Bożych Stefana Wyszyńskiego i Elżbiety Róży Czackiej, Świątynia Opatrzności Bożej*, Warszawa, 12 IX 2021, <http://idziemy.pl/kosciol/kard-semeraro-niech-nowi-blogoslawieni-beda-potezniejszymi-oredownikami-dla-tego-zasluzonego-narodu> [11.10.2021].

tych i dziewięćdziesiątych. Wyraźnie wskazywał on, że nie byłoby papieża Polaka, gdyby nie wiara kard. Wyszyńskiego niecofająca się przed więzieniem oraz heroiczna nadzieja zawierzenia bez reszty Matce Kościoła. Jan Paweł II przebywając jeszcze w szpitalu po zamachu na placu św. Piotra, tak pisał w liście do Polaków 7 lipca 1981 r., dokładnie w dzień urodzin piszącego te słowa oraz 40 dni po śmierci Prymasa:

„Oddaliśmy Bogu samemu tego, który do Boga nade wszystko należał – nam zaś był dany jako pasterz i pierwszy w Polsce biskup ku głębokiemu zbudowaniu. Stał się za naszych czasów, w ciągu trzydziestolecia swego pasterzowania, autentycznym świadkiem Chrystusa wśród ludzi, stał się nauczycielem i wychowawcą w duchu całej prawdy o człowieku – ucząc zaś i pasterzując, starał się na podobieństwo Chrystusa i Jego Matki służyć ludziom i narodowi, których dobry Bóg postawił na drodze jego posłannictwa. Jako nieustraszony rzecznik godności człowieka oraz jego nienaruszalnych praw w życiu osobistym, rodzinnym, społecznym i narodowym, stał się zmarły Prymas szczególnym przykładem żywej miłości Ojczyzny i musi być policzony jako jeden z największych mężów w jej dziejach”².

Tym samym papież połączył zasługi kard. Wyszyńskiego z ponadczasową misją walki o godność człowieka i jego prawa, która toczy się w zmieniających się warunkach zewnętrznych, ale w swej istocie jest zawsze taka sama, ponieważ upadły człowiek potrzebuje Bożego zbawienia. Te przynosi Chrystus przy wielkim udziale swej Matki Maryi, ale następnie musi być ono strzeżone i przekazywane przez autentycznych świadków w Kościele.

Pogrzeb Prymasa zgromadził tysiące ludzi, podobnie jak on sam czynił to za życia, peregrynując przez Polskę wraz z obrazem Matki Bożej Częstochowskiej. Jan Maria Jackowski nazwał to wydarzenie pogrzebem królewskim, ponieważ naród żegnał interreksa, który w okresie bezkrólewia sprawował rząd, a za taki uważano panowanie komunistów³. W pogrzebie uczestniczyło co najmniej 300 tys. osób na czele z komunistycznymi władzami państwowymi, które ogłosiły trzydniową żałobę narodową i zarządziły transmisję radiową i telewizyjną, przywódcy „Solidarności” oraz liczni przedstawiciele Kościoła i państw zachodnich. 40 lat później, 12 września 2021 r., odbyła się w Warszawie w Świątyni Opatrzności Bożej uroczystość jego beatyfikacji, będąca

² E. Czaczkowska, *Biografia kard. Stefana Wyszyńskiego*, cz. 4, <https://beatyfikacja.info/biografia-cz-4/> [11.10.2021].

³ J.M. Jackowski, *31 maja 1981: Pogrzeb Prymasa Tysiąclecia*, <https://mt514.pl/31-maja-1981-pogrzeb-prymasa-tysiaclecia/> [11.10.2021].

ukoronowaniem misji pełnionej w Polsce i Kościele. Wyniesienie na ołtarze ma oczywiście pierwszorzędne znaczenie duchowe i religijne, ale powinno oddziaływać szeroko w różnych grupach społecznych oraz na cały naród i międzynarodowo. Stanowi również okazję do promowania dziedzictwa, jakie pozostawił nam Prymas Tysiąclecia jako *Pater Patriae*. Między innymi dzięki jego niezłomnej postawie i dziełu dokonał się społeczny zryw roku 80', który doprowadził do upadku komunizmu i przemian wolnościowych w całej Europie. Można zatem patrzeć na kard. Wyszyńskiego jako na *Pater libertatis Europae*. W okresie pasterzowania w Polsce oddziaływał na kraje sąsiednie, będąc jednym z czterech wybitnych przywódców Kościoła w części Europy za żelazną kurtyną (József Mindszenty, Alojzy Stepinac i Józef Beran), a nawet punktem odniesienia, ponieważ przeprowadził Kościół w Polsce przez ten trudny czas oraz niósł pomoc bratnim narodom.

Idea ukazania wielkości Prymasa, promocji przez niego wolności i praw religijnych oraz wpływu na kraje sąsiadujące z Polską przyświecała uczestnikom międzynarodowej konferencji naukowej „Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie” połączonej chronologicznie z beatyfikacją. Odbyła się ona bowiem w przeddzień uroczystości religijnych na uniwersytecie noszącym imię Prymasa Tysiąclecia, zorganizowana przez Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej, które zostało powołane do istnienia z inicjatywy Ministerstwa Edukacji i Nauki w 2021 roku. Celem prac centrum jest promocja idei wolności w zakresie teoretycznym i praktycznym, choćby przez monitorowanie stanu wolności religijnej i jego analizę. Bardzo istotny jest tu kontekst polski zarówno z racji możliwości pogłębionego rozpoznania, jak i ważnych procesów historycznych rzutujących na sytuację międzynarodową. Studia nad prymasem Wyszyńskim wpisują się w zakres badań tej młodej jednostki naukowej, tym bardziej że nadarzył się moment dziejowy w postaci jego beatyfikacji. On sam był niestrudzonym obrońcą wiary oraz swobody jej praktykowania w trudnych warunkach komunizmu, a także wybitnym nauczycielem promującym ideę wolności człowieka, Kościoła i narodu.

Konferencja zgromadziła prelegentów z Polski, Niemiec, Węgier, Czech, Słowacji, Ukrainy, Rzymu, a wykłady obejmowały także Litwę i Białoruś. Na konferencję udało się przygotować publikację będącą rozszerzoną wersją referatów (*Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie*, red. W. Cisko [i in.], Bernardinum 2021, 363 s.) jako swoiste wotum beatyfikacyjne wspólnoty uniwersyteckiej oraz samego Centrum. Niniejsza publikacja jako genetycznie połączona z konferencją i przygotowaną wcześniej książką stanowi naukowe uzupełnienie wystąpień, które nie znalazły się w postaci artykułów w poprzed-

niej książce. Została pomyślana jako upamiętnienie wydarzenia beatyfikacji i dlatego oprócz części *stricte* naukowej zamieszczono także część informacyjną oraz materiał zdjęciowy. Oprócz wkładu naukowego publikacja ma na celu dotarcie do szerszego grona osób z myślą nowego Błogosławionego i o nim. Dlatego znalazły się w niej: zdjęcia Prymasa, jego wystąpienia na Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie (poprzedniczki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego), kalendarium życia, relacja z beatyfikacji, niepublikowane dotychczas wspomnienia i refleksje o tamtych czasach kard. Dominika Duki i bp. Antoniego Pacyfika Dydycza. W części recenzowanej są artykuły: rektora UKSW ks. prof. Ryszarda Czekalskiego o Prymasie jako patronie czasów trudnych, ks. dr. Zenona Hanasa o wkładzie uniwersytetu w promocję dziedzictwa Prymasa, ks. dr. Thomasa Stübingera z Niemiec o pojednaniu polsko-niemieckim, dr Ewy Czackowskiej o pomocy udzielanej przez Prymasa Kościołowi na Wschodzie oraz Jerzego Raczka o stosunku Kardynała do Wojska Polskiego po wojnie i pamięci o nim w parafii wojskowej na Boernerowie.

Niniejszą publikacją autorzy i redaktorzy chcą wpisać się w wielkie dziękczynienie Polski i Kościoła za postać kardynała Stefana Wyszyńskiego. Jego beatyfikacja zmobilizowała wiele osób do współpracy wokół wspólnego dzieła: ośrodki naukowe w kraju i za granicą, różne dyscypliny naukowe, społeczne ośrodki myśli prymasowskiej, przedstawiciele polityki i władz kościelnych, żyjących jeszcze świadków tamtych wydarzeń. Wszystko to po, aby kolejne pokolenia mogły się zapoznawać i wchodzić w dziedzictwo Prymasa Tysiąclecia, które wciąż jest aktualne, może nawet coraz bardziej. Jawi się ono jako apel i testament miłości pasterskiej – *diligens*, jak to przywołał kard. Semeraro w homilii beatyfikacyjnej:

„Jednym z najbardziej dramatycznych momentów był z pewnością okres drugiej wojny światowej oraz czas heroicznego i tragicznego powstania warszawskiego w 1944 roku. Ksiądz Wyszyński przebywał wówczas w okolicach Warszawy, w pobliskich Laskach jako kapelan zakładu dla niewidomych i Armii Krajowej. To właśnie wtedy, w trakcie trwania powstania warszawskiego miało miejsce wydarzenie w Laskach wyjątkowe i prorocze. Błogosławiony Stefan podniósł z ziemi fragment częściowo spopielonej kartki, pochodzącej z płonącej i spowitej w ogniu stolicy, na której widniał napis «będziesz miłował». Głęboko poruszony Wyszyński zaniósł kartkę do kaplicy i rzekł do sióstr: to największy apel walczącej Warszawy do nas i do całego świata. Apel i testament. Do tego apelu upodobnił on swoją posługę pasterza i biskupa”.

ks. dr Rafał Pokrywiński

*Informator Uniwersyteckiego Centrum
Badań Wolności Religijnej UKSW w Warszawie*

I
N
F
O
R
M
A
T
O
R

U
C
B
W
R

Informator

Informator

**Uniwersyteckiego Centrum
Badań Wolności Religijnej
UKSW w Warszawie**

nr 1

Rok 2021

Uniwersyteckie Centrum
Badań Wolności Religijnej
UKSW w Warszawie

ONFERENCJE

zorganizowane przez
**UNIWERSYTECKIE CENTRUM
BADAŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ
UKSW W WARSZAWIE**

Konferencja „Działalność charytatywna jako przejaw wolności religijnej”

16 marca 2021 r, Warszawa

Konferencja odbyła się 16.03.2021 r. w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, przy ul. Dewajtis 5, w Sali Senackiej.

W trakcie konferencji odbyła się prezentacja raportu: *Katolickie organizacje charytatywne. Raport z badań katolickich organizacji charytatywnych oraz przyparafialnej aktywności charytatywnej*, Warszawa 2021.

https://www.youtube.com/watch?v=qtjE-2eW_xY&t=10s

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA

PATRONAT HONOROWY

Stępa Michał (prezesa)
Bp. kard. J. Hala, Przewodniczący
Prezesa Konferencji Episkopatu Polski
Wojciechowski S. (wiceprezesa)

Działalność charytatywna jako przejaw wolności religijnej

16 marca 2021

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
ul. Dewajtis 5, 01-915 Warszawa, Sala Senacka

PLAN KONFERENCJI:

8⁰⁰ – 9⁰⁰ Panel dyskusyjny:

Międzynarodowe aspekty pomocy charytatywnej

Uczestnicy – studenci angilistyki UKSW. Przewodzi ks. dr Rafał Pokrzywniak, UKSW

9⁰⁰ Otwarcie konferencji

ks. prof. dr hab. Ryszard Czubański, rektor UKSW

9⁰⁰ – 11⁰⁰ Przewodzi ks. prof. dr hab. Jan Przybyłowski, UKSW

1. Minister Edukacji i Nauki
dr hab. Przemysław Czarnek, prof. KUL,
działalność charytatywna i pomoc społeczna w województwie lubelskim
na przykładzie akcji „Lubelskiemu dla Alleppej” i „Mały Kompas”

2. ks. prof. dr hab. Przemysław Kantyka, KUL,
Teologiczne podstawy działalności charytatywnej Kościoła.

3. dr hab. Tadeusz Kamiński, prof. UKSW,
Wolność działalności charytatywnej Kościoła i jej
podstawne problemy współczesności.

4. ks. dr Wojciech Sadłoń, ISKK,
Zakres oraz realizacja misji działalności charytatywnej organizacji
katolickich w Polsce: przebieg i jej 1998 r.

5. ks. dr hab. Waldemar Cisko, prof. UKSW,
Pomoc charytatywna Episkopatu Stołecznego w Polsce. Kwestionarij
w Porządnie w kontekście interdyscyplinarnym.

11⁰⁰ – 12⁰⁰ Konferencja prasowa:

Prezentacja nowego raportu o działalności charytatywnej:
Katolickie organizacje charytatywne. Raport z badań katolickich
organizacji charytatywnych oraz przyparafilalnej aktywności
charytatywnej, Warszawa 2021.

Minister Edukacji i Nauki dr hab. Przemysław Czarnek, prof. KUL,
ks. prof. dr hab. Ryszard Czubański, rektor UKSW, ks. dr hab. Waldemar Cisko,
prof. UKSW, ks. dr Wojciech Sadłoń, ISKK, s. Waldemar Cisko CSF

12⁰⁰ – 13⁰⁰ Przewodzi ks. dr Mariusz Boguszewski, UKSW

1. ks. prof. dr hab. Wojciech Miszała, UPJP II,
ks. dr Maciej Radej, UPJP II,
Kształtowanie w historii Kościoła działalności charytatywnej.

2. ks. dr Jacek Polowianuk, PW,
Wolność religijna w systemach socjalnych i politycznych.

3. ks. prof. dr hab. Jarosław Różański, UKSW,
Miłość i pomoc w religijnym.

4. ks. dr Andrzej Kwaśniewski, UKSW,
Działalność charytatywnej w historycznym doświadczeniu Kościoła w Polsce.

ORGANIZATORZY:

WSPÓLNE DZIAŁALNOŚĆ WARSZAWSKIEGO
I KRAKOWSKIEGO UNIWERSYTETÓW

PATRONAT MEDIALNY:

PANDA TV

INFORMATOR UC BWR

Minister dr hab. Przemysław Czarnek i ks. dr hab. Waldemar Cisło

Wystąpienie Ministra Przemysława Czarneka

Wystąpienie ks. dr hab. Waldemara Cisła

Otwarcie konferencji przez ks. Ryszarda Czekalskiego, rektora UKSW

Minister dr hab. Przemysław Czarnek, ks. dr hab. Waldemar Cisło i ks. prof. Jan Przybyłowski

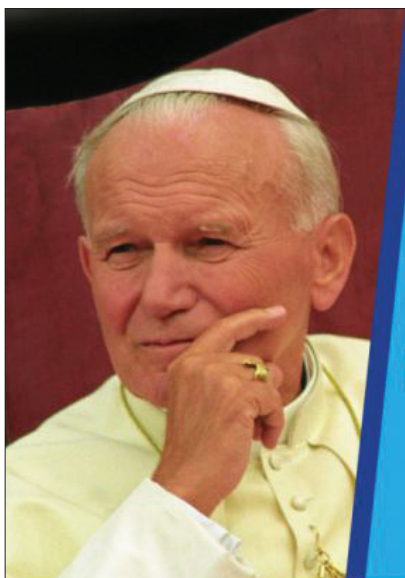
Międzynarodowa konferencja „Jan Paweł II – Pamięć i tożsamość”

17 marca 2021 r., Węgrów

17 marca 2021 roku w ramach kolejnego Dnia Papieskiego odbyła się w Węgrowie Międzynarodowa Konferencja zatytułowana „Jan Paweł II – Pamięć i tożsamość”. W konferencji wzięli udział wykładowcy z Włoch, Ukrainy oraz Polski. Podczas konferencji przybliżono zarówno postać, jak również nauczanie Jana Pawła II. Wśród gości znaleźli się znakomici prelegenci, którzy zaprezentowali niezwykle aktualne zagadnienia z punktu widzenia rozwoju życia rodzinnego, społecznego, a także budowania jedności pomiędzy wyznaniem i narodami.

<https://youtu.be/syQPWxtt798>

Stowarzyszenie Klasztor Węgrów
– Centrum Dialogu Kultur

Uniwersyteckie Centrum Badań
Wolności Religijnej UKSW

serdecznie zapraszają na

Międzynarodową Konferencję „Jan Paweł II – Pamięć i tożsamość”

17 marca 2021 r.
godz. 11⁰⁰

Prowadzenie:

dr Marek Sobisz – kustosz klasztoru i Ekspozycji Muzealnej „Węgrów – miasto wielu kultur i religii”

Prelegenci:

„Ukraiński kontekst św. Jana Pawła II” – prof. Bohdan Hud (Uniwersytet Lwowski)

„Literatura i sztuka w nauczaniu Jana Pawła II” - prof. Francesca D’Alessandro
(Katolicki Uniwersytet Najświętszego Serca w Mediolanie)

„Prawa rodziny, kobiet i dziecka w nauczaniu Jana Pawła II i aktywności watykańskiej dyplomacji w latach 90. XX w”
- dr Anna Solorz (Uniwersytet Warszawski)

„Europejskie dziedzictwo kulturalne w myśli Jana Pawła II - wizyta Papieża w Radzie Europy”
– mgr Anita Budziszewska (Uniwersytet Warszawski)

„Pielgrzymka Jana Pawła II do Drohiczyzna jako przykład inicjatyw ekumenicznych”
– ks. dr Mariusz Boguszewski (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego)

TRANSMISJA NA ŻYWO ZA POŚREDNICTWEM PLATFORMY POLSKA360.ORG ORAZ NA FACEBOOKU

Wydarzenie jest współfinansowane ze środków Darowizny otrzymanej od Fundacji Lotto
w ramach realizowanego konkursu grantowego „Patroni Roku2020”

Partner Wydarzenia:

Patronat honorowy:

Biskup Drohiczyński bp Piotr Sawczuk

Maria Koc Senator RP

Patronat medialny:

Konferencja „Wolność religijna na świecie. Raport 2021”

23 kwietnia 2021 r., Warszawa

Konferencja odbyła się 23.04.2021 r. w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, przy ul. Dewajtis 5, w Sali Senackiej.

To już 15. edycja raportu opracowanego przez międzynarodową katolicką organizację charytatywną i Papieskie Stowarzyszenie Pomoc Kościołowi w Potrzebie (ACN International).

Podczas wydarzenia miała miejsce debata naukowa pt.: „Większa troska o obronę wolności religijnej w świecie. Debata o współpracy uniwersyteckiej”.

Prezentowany Raport jest znaczącą pomocą w poszukiwaniu kierunków badań i aktualnych potrzeb na świecie. Wyznacza on perspektywę międzynarodową. Dokumentowane w Raporcie zjawiska wskazują na najbardziej aktualne problemy wymagające pogłębionych badań naukowych.

Dzięki organizowanym badaniom w ramach Uniwersytetu i Centrum Badań Wolności Religijnej podejmuje się metodyczną refleksję nad światowym problemem wielu konkretnych ludzi, wyznawców różnych religii. W ten sposób świat uniwersytecki chce służyć społeczeństwu a konferencja jest konkretnym aktem wykazania przydatności badań naukowych dla człowieka i społeczeństwa.

<https://youtu.be/dYm5jVrgfn4>

PATRONAT HONOROWY:
Beata Kempa
Przewodnicząca Parlamentu Europejskiego

Jego Magnificencja
ks. prof. dr hab. Ryszard Ciesielski
Rektor Uniwersytetu Kardynała Stefana
Wyszyńskiego w Warszawie

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA Z OKAZJI PUBLIKACJI WOLNOŚĆ RELIGIJNA NA ŚWIECIE RAPORT 2021

23 kwietnia 2021

Uniwersytet Kardynała Stefana
Wyszyńskiego w Warszawie
ul. Dewajtis 5, Sala Senacka

PLAN KONFERENCJI

9⁰⁰ Otwarcie konferencji

ks. prof. dr hab. Ryszard Ciesielski, rektor UKSW

Słowa wstępne

Beata Kempa, poseł Parlamentu Europejskiego

konferencję prowadzi ks. prof. dr hab. Jan Przytycki UKSW

1. ks. dr Mariusz Boguszewski, UKSW
Główne zagadnienia raportu o wolności religijnej na świecie (2021)

2. dr Kyrillos Kamel William Samman STM
wolność religijna, Koptyjscy chrześcijanie w Egipcie,
Wielonarodowy Egipt w Egipcie

3. abp Sebastian Franciszek Włoch
wolność religijna, wolność katechizacji w Pakistanie,
Restrykcje na wolność religijną w Pakistanie

4. ks. dr hab. Piotr Borek, prof. UKSW
ks. dr Tomasz Włoch, UKSW
Wyzwania dla ocalonej wolności religijnej w perspektywie europejskiej

5. ks. dr hab. Grzegorz Świątek, prof. PWT im. Krzywostwa
Wolność religijna - wczelony grzebień czy przywódca wiatry?

6. dr hab. Andrzej Gierak

Wandalizm zabytków sakralnych. Aspekty prawne i kryminologiczne

7. dr hab. Andrzej Gierak, UKSW

Pierwsza chrześcijańska wojna pacyficystyczna Imperium Rzymskiego

8. ks. dr Michał Pawełczyk, UKSW

Sytuacja chrześcijan na Półwyspie Arabskim na przykładzie ZEA

Debaty naukowe pl. - Większa troska o wolność religijną w świecie. Debata o współpracy uniwersyteckiej
Debata prowadzi ks. prof. dr hab. Józefów Kłosański UKSW

RADA NAUKOWA

ks. dr hab. Wiesław Janusz prof. UKSW

prof. dr hab. Andrzej Gierak, UKSW

ks. prof. dr hab. Jan Przytycki, UKSW

ks. prof. dr hab. Tomasz Włoch, UKSW

dr hab. Anna Świątek prof. UMK

dr hab. Piotr Borek, prof. UKSW

ks. prof. dr hab. Marek Jędrzejak, UKSW

ks. prof. dr hab. Wojciech Świątek, UKSW

KOMITET ORGANIZACYJNY

ks. dr Wiesław Janusz, UKSW

dr hab. Andrzej Gierak, UKSW

ks. dr Paweł Krzywostwa, UKSW

ks. dr Michał Pawełczyk, UKSW

ks. prof. dr hab. Tomasz Włoch, UKSW

Organizatorzy:

**KATEDRA DIALOGU
MIĘDZURELIGIJNEGO
I POMOCY HUMANITARNEJ
WT UKSW**

Patronat Mediów:

PATRONAT HONOROWY:

Beata Kempa
Poseł Parlamentu Europejskiego

Jego Magnificencja
ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski
Rektor Uniwersytetu Kardynała Stefana
Wyszyńskiego w Warszawie

ORGANIZATORZY:

ACN POLSKA

KATEDRA DIALOGU
MIĘDZYRELIGIJNEGO
I POMOCY HUMANITARNEJ
WT UKSW

PATRONAT MEDIALNY:

OGÓLNOPOLSKA
KONFERENCJA
NAUKOWA Z OKAZJI
PUBLIKACJI

WOLNOŚĆ RELIGIJNA NA ŚWIECIE

RAPORT 2021

23 kwietnia 2021
Uniwersytet Kardynała Stefana
Wyszyńskiego w Warszawie
ul. Dewajtis 5, Sala Senacka

PLAN KONFERENCJI

9³⁰ Otwarcie konferencji
ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, rektor UKSW

Słowo wstępne
Beata Kempa, poseł Parlamentu Europejskiego
Konferencję prowadzi ks. prof. dr hab. Jan Przybyłowski UKSW

- ks. dr Mariusz Boguszewski, UKSW,**
Główne zagadnienia raportu o wolności religijnej na świecie (2021)
- abp Kyrillos Kamal William Samaan OFM,**
metropolita Asjut, Koptyjski Kościół katolicki w Egipcie,
Religious freedom in Egypt
- abp Sebastian Francis Shaw OFM,**
arcybiskup Lahauru, Kościół katolicki w Pakistanie,
Restrictions on religious freedom in Pakistan
- ks. dr hab. Piotr Roszak, prof. UMK,**
ks. dr Tomasz Huzarek, UMK,
*Wyzwania dla ochrony wolności religijnej
w perspektywie europejskiej*
- ks. dr hab. Grzegorz Sokołowski, prof. PWT we Wrocławiu,**
Wolność religijna - wrodzone prawo, czy przywilej władzy?
- dr Maciej Duda, UWM,**
*Wandalizm zabytków sakralnych. Aspekty
prawne i kryminologiczne*

7. ks. dr hab. Marcin Kowalski, KUL,
*Pierwsz chrześcijaństwo wobec przemocy Imperium.
Kościoły Pawłowe*

8. ks. dr Rafał Pokrywiński, UKSW,
*Sytuacja chrześcijan na Półwyspie Arabskim
na przykładzie ZEA*

**Debatą naukową pt.: Większa troska o obronę
wolności religijnej w świecie. Debata o współpracy
uniwersyteckiej**
Debatę prowadzi ks. prof. dr hab. Jarosław Różański UKSW

RADA NAUKOWA
ks. dr hab. Waldemar Cisło, prof. UKSW
prof. dr hab. Anna Fidelus, UKSW
ks. prof. dr hab. Jan Przybyłowski, UKSW
ks. prof. dr hab. Jarosław Różański, UKSW
ks. dr hab. Marek Stokłosz, prof. UKSW
dr hab. Filip M. Szymański, prof. UKSW
ks. prof. dr hab. Henryk Witczyński, KUL
ks. prof. dr hab. Wojciech Misztal, UPJP II

KOMITET ORGANIZACYJNY
ks. dr Mariusz Boguszewski, UKSW
dr Marlena Kałużyńska-Tyburka, UKSW
ks. dr Andrzej Kwaśniewski, UKSW
ks. dr Rafał Pokrywiński, UKSW
ks. mgr lic. Paweł Antosiak, UKSW

Wystąpienie Beaty Kempy, posłanki Parlamentu Europejskiego

Ks. dr Mariusz Boguszewski

Ks. Waldemar Cisło, ks. Ryszard Czekański, p. Beata Kempa i ks. Mariusz Boguszewski

Ks. Ryszard Czekalski, p. Beata Kempa i ks. Mariusz Boguszewski

Pani Beata Kempa i ks. Mariusz Boguszewski

Międzynarodowa konferencja naukowa „Encyklika *Laudato si'* – pastoralne wyzwania dla parafii” 21 maja 2021 r., Gietrzwałd

Konferencja odbyła się 21.05.2021 roku w Gietrzwałdzie. Wpisała się w Tydzień *Laudato si'* 2021, tydzień wydarzeń o światowym zasięgu, który trwał w dniach 16–25 maja 2021 r.

Wydarzenie to było organizowane przez watykańską Dykasterię ds. Integralnego Rozwoju Człowieka przy współpracy ze Światowym Ruchem Katolików na rzecz Środowiska i około 150 organizacjami katolickimi. Tydzień *Laudato si'* to czas, w którym można było podjąć kroki w kierunku ekologicznego nawrócenia i zainspirować kolejne rzesze ludzi, parafie i instytucje katolickie do pochylenia się nad tematem ekologii.

<https://youtu.be/XVIEQsx2AgM>

EKOLOGIA W ANTROPOLOGII, W MEDIACH,
W PRAWIE, W DUSZPASTERSTWIE...

ENCYKLIKA LAUDATO SI – PASTORALNE WYZWANIA DLA PARAFII

Rada Naukowa:

Ks. prof. Jan Przybyłowski
Ks. prof. Waldemar Cisko
Ks. prof. Marek Stokłosa
Prof. Anna Fidelus

Komitet Organizacyjny:

Dr Marlena Kałużyńska-
Tyburska
Ks. dr Pascal Habimana
Dr Kamil Bomber
Mgr lic. Artur Górski
Mgr lic. Anna Chciałowska
Mgr lic. Monika Lender -
Gołębiowska

**21.05.2021 PIĄTEK 9:45 GIETRZAŁD &
ONLINE NA KANALE YT PANDATV.PL**

Plan Konferencji - 21.05.2021 (piątek 9.45) - Gietrzwałd/online/ na kanale YT PandaTV.pl

Encyklika Laudato si – pastoralne wyzwania dla parafii.

Ekologia w antropologii, w mediach, w prawie, w duszpasterstwie...

1. Ks. prof. Jan Przybyłowski – referat wprowadzający

EKOLOGIA W ANTROPOLOGII:

2. Dr Mira Jankowska – „W poszukiwaniu prawdy, czyli po co nam zdrowa nauka? Teoria inteligentnego projektu w starciu z teorią Darwina”.
3. Dr Kamil Bomber – „Człowiek jako podmiot w ekologii zintegrowanej na podstawie encykliki Laudato si papieża Franciszka”.
4. Mgr lic. Paweł Zdziarski – „Apologia dzieła stworzenia w świetle Laudato si”.

EKOLOGIA W MEDIACH:

5. Dr Marlena Kałużyńska-Tyburska – „Ekologia Mediów – wczoraj, dziś i jutro”.
6. Mgr lic. Damian Zakrzewski – „Rola mediów w rozwoju kulturalnym ludzkości”.
7. Mgr lic. Monika Lender-Gołębiowska – „Cisza jako przekaz medialny w dziele głoszenia Ewangelii”. – [online](#)

EKOLOGIA W PRAWIE:

8. Ks. dr Mariusz Marszałek – „Prawo do niezbywalnej godności człowieka w Encyklice Laudato si papieża Franciszka”. – [online](#)

Wyższe Seminarium Duchowne w Wilnie, afiliacja Papieski Uniwersytet Laterański w Rzymie)

9. Mgr lic. Anna Chciałowska – „Laudato si, a prawa człowieka”. – [online](#)

(Università ta' Malta, Valletta Campus)

10. Dr iur. Ernest Bodura - „Krytyka dyktatu technokracji i jej paradygmatów jako element proponowanej przez papieża Franciszka w Encyklice Laudato Si nowej polityki gospodarczej”. – [online](#)

(Uniwersytet Wiedeński /Universität Wien. Institut für Rechts- und Verfassungsgeschichte)

EKOLOGIA W DUSZPASTERSTWIE:

1. Ks. dr Pascal Habimana – „Pojednanie osób jako fundament ekologii ludzkiej. Analiza teologiczno-pastoralna Laudato si”. – [online](#)

(Wyższe Seminarium duchowne Nyakibanda, afiliowane z Papieskiego Uniwersytetu Urbaniana w Rzymie)

2. Ks. dr Ryszard Sawicki – „Wybrane inicjatywy Caritas Diecezji Ełckiej inspirowane encykliką Laudato si”.

(Wyższe Seminarium Duchowne w Ełku afiliowane do Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie)

3. Ks. mgr lic. Adam Kłonowski – „Zaangażowanie parafii w działalność na rzecz dobra wspólnego”.
4. Mgr lic. Angelika Wiech – „Dar umiejętności na przykładzie św. Franciszka kluczem do wychwalania Boga”.
5. Ks. mgr lic. Marcin Kuczyński – „Ekologiczne wyzwania chrześcijanina w świetle encykliki Laudato si”.
6. Mgr lic. Artur Górski – „Fotowoltaika dla parafii”.

Rada Naukowa:

Ks. prof. Jan Przybyłowski

Ks. prof. Waldemar Cisło

Ks. prof. Marek Stokłosa

Prof. Anna Fidelus

Komitet Organizacyjny:

Dr Marlena Kałużyńska-Tyburska

Ks. dr Pascal Habimana

Dr Kamil Bomber

Mgr lic. Artur Górski

Mgr lic. Anna Chciałowska

Mgr lic. Monika Lender-Gołębiowska

Organizatorzy:

Międzywydziałowe Studencko Doktoranckie Koło Naukowe Telewizji Internetowej UKSW

Katedra Teologii Pastoralnej i Nauk Pomocniczych

Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej

Koło Naukowe Consecratio Vitae

Patronat Medialny: PandaTV.pl oraz mediaparafialne.pl

Debata naukowa „Czy wszystko musi być narodowe? Naród jako kategoria aksjologiczna”

Camino 2021, 18 września 2021 r., Łeba

W dniu 8 września 2021 r. w Rybackim Centrum Kultury i Formacji Boleniec w Łebie odbyła się 13. debata z cyklu pogranicza – CAMINO. Prelegenci konferencji starali się odpowiedzieć na pytanie CZY WSZYSTKO MUSI BYĆ NARODOWE? Nie zabrakło także rozważań na temat samego pojęcia NARODU w kontekście dziedziny filozofii, która bada naturę, ustala normy, kryteria i hierarchię wartości.

Organizatorzy i partnerzy:

- Związek Diecezjalny Dzieła Kolpinga Diecezji Pelplińskiej
- Międzynarodowe Centrum Dialogu Międzykulturowego i Międzyreligijnego UKSW
- Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
- Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej UKSW
- Powiat Łęborski
- „Pielgrzym”
- Radio Głos
- Łebski Uniwersytet Ludowy Stella Maris

Sponsor strategiczny wydarzenia – Polska Fundacja Narodowa PL

Realizacja – IntegrumMedia

<https://www.youtube.com/watch?v=qf97xzdjpGE>

Camino 2021

Rybackie Centrum Kultury i Formacji
BOLENIEC w łebie

13 debata z cyklu pogranicza

Czy wszystko musi być narodowe?

NARÓD JAKO KATEGORIA AKSJOLOGICZNA

18-09-2021

godz. 10⁰⁰ – 15⁰⁰

PRELEGENCJE:

Wystąpienie: prof. Rafał Wiśniewski – Dyrektor NCK

1. ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski – Wprowadzenie do dyskusji
2. prof. dr hab. Krzysztof Wielecki – Ojczyzna i tożsamość.
3. ks. prof. dr hab. Jan Przybyłowski – Tożsamość narodu jako "matrykuła" uniwersalna.
4. Minister Wojciech Kaczmarczyk (NIW) – Narodowy czyli jaki? Narodowy Instytut Wolności w służbie społeczeństwu obywatelskiemu.
5. dr Marcin Zarzecki (PFN) – Wspólnota narodu jako wspólnota quasi-religijna – o narodowych inspiracjach religii obywatelskiej.

6. dr hab. Sylwia Jaskółka-Korporowicz – Wyzwania wychowania do wspólnoty.
7. prof. dr ha. Leszek Korporowicz – Naród jako dobro i naród jako zło.
8. prof. dr hab. Marek Rembierz – Czy cokolwiek i jakkolwiek może być narodowe? O sensie i bezsensie bycia narodem.
9. prof. dr hab. Wiesław Wysocki – Przewodnik narodu przez "Czerwone morze". Katedra Wyszynskiego na w państwie.
10. prof. dr hab. Marek Melnyk – Rola stereotypów w stosunkach między narodami.
11. mgr Tomasz Łaskowicz – Lokalny i narodowy interes budowy morskich farm wiatrowych na Bałtyku.

Międzynarodowa konferencja naukowa „Stefan Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie”

11 września 2021 r., Warszawa

Konferencja odbyła się 11 września 2021 r. w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, przy ul. Kazimierza Wóycickiego 1/3, w Auli im. Roberta Schumana oraz w dostępie *online*.

Motywytem przewodnim oraz ideą, która przyświecała organizatorom, było wydobycie wielkości kardynała Stefana Wyszyńskiego w relacjach z Kościołami narodów ościennych: Czech, Słowacji, Ukrainy, Białorusi, Litwy, Niemiec; w promocji idei wolności oraz godności człowieka; w walce o prawa religijne. Zaproszeni goście z zagranicy ukazali postać Prymasa w świetle tamtejszych wydarzeń czy wielkich postaci (Wyszyński – Mindszenty, list do biskupów Niemiec). Celem konferencji było również propagowanie wiedzy o osobie i dziele kardynała Stefana Wyszyńskiego w kontekście wolności religijnej. Konferencja miała na celu zwiększenie zainteresowania postacią Prymasa Tysiąclecia w przeddzień jego beatyfikacji oraz złożenie hołdu wielkiemu patronowi przez Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Podczas wydarzenia została przedstawiona publikacja naukowa, pt. „Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie” jako wotum beatyfikacyjne złożone Prymasowi Tysiąclecia.

<https://youtu.be/emMLn02VIRs>

UKSW

Uniwersyteckie Centrum
Badań Wolności Religijnej
UKSW w Warszawie

Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Stefan Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie”

Data: 11 września 2021, godz. 9.00

Miejsce: Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, przy ul. Kazimierza Wóycickiego 1/3, w Auli im. Roberta Schumana

oraz dostęp online: <https://youtu.be/emMLn02VIRs>

Organizatorzy: Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej UKSW*

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Katedra Dialogu Międzyreligijnego i Pomocy Humanitarnej UKSW

Katedra Teologii Pastoralnej i Nauk Pomocniczych UKSW

Osoba do kontaktu: ks. dr Mariusz Boguszewski (505114394),

dr Marlena Kałużyńska-Tyburska (794692468)

*** Centrum realizuje badania naukowe dotyczące podstaw wolności religijnej na gruncie filozofii, teologii i prawa oraz inicjuje współpracę międzyreligijną i międzykulturową w duchu tolerancji i dialogu ekumenicznego.**

Motywym przewodnim oraz ideą, która przyświeca organizatorom, jest wydobyć wielkość kardynała Stefana Wyszyńskiego w relacjach z Kościołami narodów ościennych: Czech, Słowacji, Ukrainy, Białorusi, Litwy, Niemiec; w promocii idei wolności oraz godności człowieka; w walce o prawa religijne. Zaproszeni goście z zagranicy ukażą postać Prymasa w świetle własnych wydarzeń czy wielkich postaci (Wyszyński – Mindszenty, list do biskupów Niemiec). Celem konferencji jest również propagowanie wiedzy o osobie i dziele kardynała Stefana Wyszyńskiego w kontekście wolności religijnej. Konferencja ma na celu zwiększenie zainteresowania postacią Prymasa Tysiąclecia w przeddzień jego beatyfikacji oraz złożenie hołdu swojemu wielkiemu patronowi przez Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Podczas wydarzenia zostanie przedstawiona **publikacja naukowa, pt. „Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie” jako wotum beatyfikacyjne złożone Prymasowi Tysiąclecia.**

Uniwersyteckie Centrum Badań
Wolności Religijnej
UKSW w Warszawie
ul. Długości 5, 01-815 Warszawa
tel.: +48 22 580 97 15

www.centrumwolnosci.uksw.edu.pl
ucbwr@uksw.edu.pl
NIP: 525-00-12-946
REGON: 000001956

UKSW

Uniwersyteckie Centrum
Badań Wolności Religijnej
UKSW w Warszawie

Rada Naukowa

ks. prof. ucz. dr hab. Waldemar Cisło UKSW

prof. dr hab. Anna Fidelus UKSW

ks. prof. dr hab. Jan Przybyłowski UKSW

ks. prof. dr hab. Jarostaw Różański UKSW

ks. prof. ucz. dr hab. Marek Stokłosa UKSW

prof. ucz. dr hab. Filip M. Szymański UKSW

ks. prof. ucz. dr hab. Rafał Bednarczyk UKSW

ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk KUL

ks. prof. dr hab. Wojciech Misztal UPJP II

prof. ucz. dr hab. Marek Sawicki UML

Komitet Organizacyjny

ks. dr Mariusz Boguszewski UKSW

dr Ewa K. Czackowska UKSW

dr Marlena Kałużyńska-Tyburska UKSW

ks. dr Andrzej Kwaśniewski UKSW

ks. dr Rafał Pokrywiński UKSW

ks. mgr lic. Paweł Antosiak UKSW

Uniwersyteckie Centrum Badań
Wolności Religijnej
UKSW w Warszawie
ul. Długości 5, 01-615 Warszawa
tel.: +48 22 580 97 13

www.centrumwolnosci.uksw.edu.pl
ucbwr@uksw.edu.pl
NIP: 525-00-12-946
REGON: 000001956

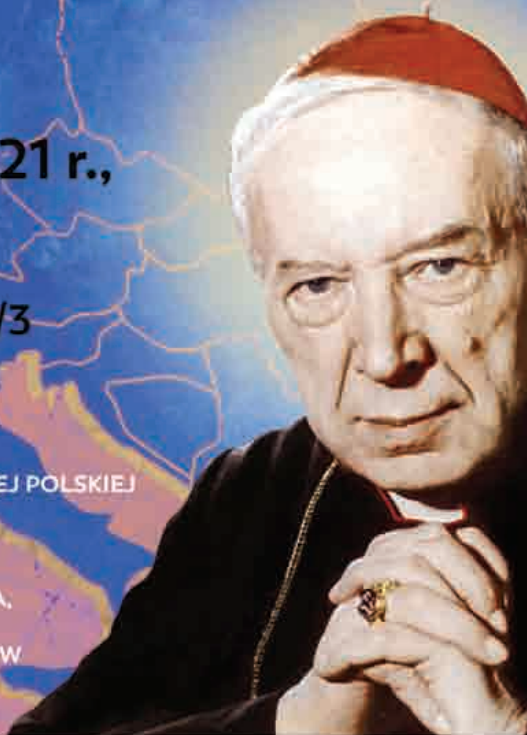
MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA

Stefan Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie

**11 września 2021 r.,
godz. 9:00**
UKSW,
ul. K. Wóycickiego 1/3
Aula Schumana

PATRONAT HONOROWY
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
ANDRZEJA DUDY

PATRONAT KOŚCIELNY
KARDYNAŁA KAZIMIERZA NYCZA,
WIELKIEGO KANCLERZA
WYDZIAŁÓW KOŚCIELNYCH UKSW

PATRONAT MEDIALNY:

ORGANIZATORZY:

Katedra Dialogu
Międzyreligijnego
i Filozofii Humanitarnej
WT UKSW

I
N
F
O
R
M
A
T
O
R

U
C
B
W
R

TELEWIZJA POLSKA
Biuro Programowe

TBPR.../W/- 077 - 125 (1319)

Warszawa, dnia 12.08.2021 r.

**Szanowna Pani
Marlena Kalużyńska-Tyburka
UKSW**

Dotyczy: Patronatu nad Konferencją „Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie”

Szanowna Pani,

uprzejmie dziękuję za przesłanie propozycji objęcia patronatem medialnym TVP1 projektu: **Konferencji „Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie”**

Miło mi poinformować, że podjęłam decyzję o włączeniu się w promocję tego cennego przedsięwzięcia i objęciu go patronatem medialnym TVP1. Realizacja patronatu w programach katolickich. W sprawie uzgodnienia szczegółów współpracy proszę o kontakt z Panią Katarzyną Wójt: email: katarzyna.woit@tvp.pl

Wyrażam zgodę na umieszczenie logotypu TVP1 na materiałach promocyjnych i informacyjnych związanych z inicjatywą Logotyp TVP1 proszę pobrać ze strony www.logo.tvp.pl. W celu akceptacji materiałów z zastosowaniem logotypu, proszę o kontakt z Panią Joanną Ataman, joanna.ataman@tvp.pl.

Z poważaniem,
TELEWIZJA POLSKA S.A.
Biuro Programowe
Agnieszka Domała
P.o. Dyrektora Biura Programowego

Telewizja Polska S.A. z siedzibą w Warszawie przy ul. J. F. Wieniawy 17, wpisana do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000100679, o numerze identyfikacji podatkowej NIP 521-04-12-897 i kapitale zakładowym wpłaconym całkowicie w wysokości 284 596 500,00 zł.

Biuro Programowe T: +48 (22) 547 89 78; +48 (22) 547 80 03 F: +48 (22) 547 42 16

UKSW

Uniwersyteckie Centrum
Badań Wolności Religijnej
UKSW w Warszawie

Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Stefan Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie*

PROGRAM

DATA: 11 września 2021

MIEJSCE: Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie,

ul. Wóycickiego 1/3, Aula im. Roberta Schumana

9.00 rozpoczęcie konferencji

ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski Rektor Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie, *Przywitanie gości*

Wojciech Murdzek, Wiceminister Edukacji i Nauki, *Otwarcie konferencji*

Kardynał Kazimierz Nycz Wielki Kanclerz Wydziałów Kościelnych Uniwersytetu Kardynała
Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, *Słowo wstępne*

ks. prof. ucz. dr hab. Waldemar Cisło Dyrektor Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności
Religijnej, *Wprowadzenie do tematu konferencji*

Uniwersyteckie Centrum Badań
Wolności Religijnej
UKSW w Warszawie
ul. Elwajskiej 5, 01-815 Warszawa
tel. +48 22 260 97 73

www.centrumwolnosci.uksw.edu.pl
ucbwr@uksw.edu.pl
NIP: 525-00-12-946
REGON: 000001956

UKSW

Uniwersyteckie Centrum
Badań Wolności Religijnej
UKSW w Warszawie

9.30-11.30 Sesja I

Prowadzenie: ks. prof. ucz. dr hab. Waldemar Cisło

1. Rektor UKSW ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), *Kardynał Stefan Wyszyński patronem na trudne czasy.*
2. ks. prof. ucz. dr hab. Ferenc Beran (Katolicki Uniwersytet Pétera Pázmánya w Budapeszcie, Węgry), *Common features in the struggles of cardinals József Mindszenty and Stefan Wyszyński during the totalitarian regimes. Is there a Central European spirituality?*
3. bp dr Antoni Dydycz, *Prześladowania Kościoła na Litwie i Białorusi w czasach kardynała Stefana Wyszyńskiego na przykładzie postaci kardynała Kazimierza Świątka i ks. Józefa Obremskiego.*
4. ks. dr Thomas Stübinger (Katolicki Uniwersytet Eichstätt - Ingolstadt, Niemcy), *The Primate Wyszyński and the Polish Bishops - Pioneers of Reconciliation: The Pastoral Letter of the Polish Bishops to Their German Brothers.*
5. prof. dr hab. Wiesław Jan Wysocki (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), *Prymas Polski Stefan Wyszyński w oczach bezpieki.*

11.30 – 12.00 Przerwa kawowa

12.00-13.30 Sesja II

Prowadzenie: ks. dr Rafał Pokrywiński

6. o. prof. dr hab. Ladislav Csontos SJ (Wydział Teologiczny Uniwersytetu w Trnawie, Słowacja), *Pomoc prześladowanemu Kościołowi na Słowacji udzielana przez Kościół w Polsce pod przewodnictwem kardynała Wyszyńskiego.*
7. prof. ucz. dr hab. Oksana Kaliszczuk, (Państwowy Uniwersytet Wołyński im. Łesi Ukrainki w Łucku, Ukraina), *Wolność religijna a państwową polityką religijną w powojennej sowieckiej Ukrainie.*
8. o. prof. dr hab. Zdzisław Kijas OFM Conv. (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Papieski Wydział Teologiczny Świętego Bonawentury w Rzymie, Włochy), *Wyszyński i Kuria Rzymska. Przyjaźń Wyszyńskiego z papieżami i sprawy katolików w krajach bloku wschodniego.*
9. dr Ewa K. Czaczkowska (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), *Pomoc Kościołowi na Wschodzie w dzienniku prymasa Stefana Wyszyńskiego Pro memoria w latach 1974-1977.*

Uniwersyteckie Centrum Badań
Wolności Religijnej
UKSW w Warszawie
ul. Długosza 5, 01-815 Warszawa
tel. +48 22 580 97 15

www.centrumwolnosci.uksw.edu.pl
ucbwr@uksw.edu.pl
NIP: 525-00-12-946
REGON: 000001956

UKSW

Uniwersyteckie Centrum
Badań Wolności Religijnej
UKSW w Warszawie

13.30-14.00 Prezentacja publikacji Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej

Prowadzenie: ks. prof. ucz. dr hab. Waldemar Cisko, ks. prof. dr hab. Jarosław Róžański

Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie, red. W. Cisko, M. Boguszewski,

M. Kałużyńska-Tyburska, A. Kwaśniewski, R. Pokrywiński, Pelplin 2021.

Działalność charytatywna jako przejaw wolności religijnej, red. M. Boguszewski,

M. Kałużyńska-Tyburska, A. Kwaśniewski, R. Pokrywiński, Pelplin 2021.

14.00-15.00 Przerwa obiadowa

15.00-16.00 Sesja III

Prowadzenie: ks. dr Mariusz Boguszewski

10. Kardynał Dominik Duka (Czechy), *Kardynał Wyszyński i wolność religijna w Czechosłowacji*.

11. ks. prof. ucz. dr hab. Rafał Bednarczyk (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), *Wolność religijna w nauczaniu kardynała Stefana Wyszyńskiego*.

12. ks. dr Zenon Hanas (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), *Wkład uniwersytetu w promocję dziedzictwa Prymasa Wyszyńskiego*.

16.00-16.15 Przerwa kawowa

16.15-17.15 Sesja IV

Prowadzenie: dr Marlena Kałużyńska-Tyburska

13. ks. dr Rafał Pokrywiński (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), *Wkład kardynała Stefana Wyszyńskiego w teologię narodu*.

14. ks. dr Andrzej Kwaśniewski (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), *Rola Prymasa Tysiąclecia w obchodach milenijnych na przykładzie diecezji kieleckiej*.

15. dr Anna Kołodziejka (Warszawa), *Rola doktor Marii Winowskiej jako osobistego sekretarza prymasa Stefana Wyszyńskiego podczas jego pobytów w Rzymie*.

16. ks. dr Mariusz Boguszewski (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), *Działalność medialna prymasa Stefana Wyszyńskiego*.

ZAKOŃCZENIE

Uniwersyteckie Centrum Badań
Wolności Religijnej
UKSW w Warszawie
ul. Elwajskiej 5, 01-615 Warszawa
tel.: +48 22 583 97 73

www.centrumwolnosci.uksw.edu.pl
ucbwr@uksw.edu.pl
NIP: 525-00-12-946
REGON: 000001956

Ks. dr hab. Waldemar Cisko, prof. UKSW udzielający wywiadu TVP Info

Rektor UKSW ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, Minister MEiN Wojciech Murdzek

Przy mównicy ks. prof. Ferenc Beran

Biskup senior diecezji drohiczyńskiej Antoni Pacyfik Dydycz

Prof. dr hab. Wiesław Jan Wysocki w wywiadzie dla Telewizji TRWAM

O. prof. dr hab. Ladislav Csontos SJ

O. prof. dr hab. Zdzisław Kijas OFM Conv.

Dr Ewa Katarzyna Czaczkowska

Publikacje Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej prezentuje o. prof. dr hab. Jarosław Różański OMI

Wygłos ks. dr. hab. Rafała Bednarczyka, prof. UKSW

Ks. dr hab. Marek Stokłosa prorektor UKSW, kard. Dominik Duka Prymas Czech,
ks. dr Mariusz Boguszewski

Ks. dr Zenon Hanas SAC

Prowadząca IV sesji dr Marlena Kałużyńska-Tyburska

Ks. dr Andrzej Kwaśniewski

Ks. dr Rafał Pokrywiński, prowadzący sesję II

Ks. dr hab. Rafał Bednarczyk, prof. UKSW i ks. prof. dr hab. Jan Kazimierz Przybyłowski

Ks. prof. Ferenc Beran, Orsolya Zsuzsanna Kovács – ambasador Węgier i ks. dr hab. Waldemar Cisko, prof. UKSW

Bp Antoni Pacyfik Dydycz, ambasador Węgier Orsolya Zsuzsanna Kovács, ks. prof. Ferenc Beran, ks. dr hab. Waldemar Cisko we wspólnej rozmowie

Licencjusze teologii

Ks. dr Zenon Hanas SAC z licencjuszami teologii

Beatyfikacja kardynała Stefana Wyszyńskiego

Konferencja „Wolność religijna w kontekście uwarunkowań geopolitycznych. Analiza raportu”

23 listopada 2021 r., Warszawa

Konferencja odbyła się 23 listopada 2021 r. w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, przy ul. Kazimierza Wóycickiego 1/3, w Auli im. Roberta Schumana oraz w dostępie *online*.

Okazją do przygotowania tej konferencji była publikacja raportu: WOLNOŚĆ RELIGIJNA NA ŚWIECIE RAPORT 2021 przygotowanego przez Papieskie Stowarzyszenie Pomoc Kościołowi w Potrzebie. Niniejsza publikacja jest 15. edycją raportu wydawanego co dwa lata przez Stowarzyszenie Pomoc Kościołowi w Potrzebie. Publikowany jest on w języku angielskim, francuskim, niemieckim, włoskim, portugalskim, hiszpańskim. W tej edycji nasze Centrum podjęło się przetłumaczenia i wydania w wersji papierowej tegoż raportu w języku polskim.

Do współorganizacji wydarzenia zwróciliśmy się z uprzejmą prośbą o czynny udział ambasad, uniwersytetów oraz do osób zainteresowanych tematyką.

<https://www.youtube.com/watch?v=rj6mB4oQthY>

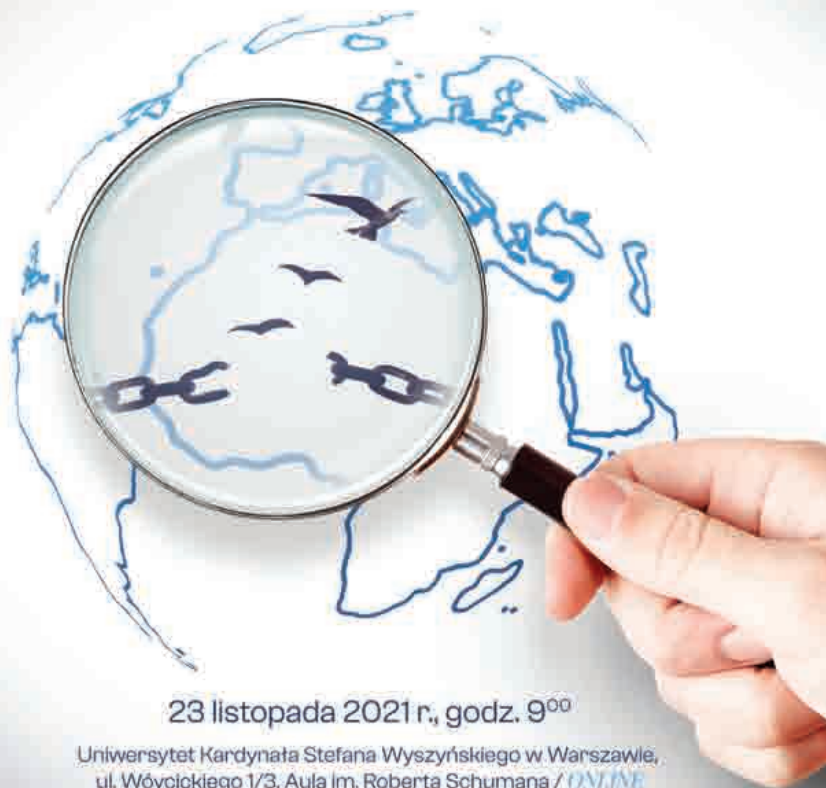

Całość raportu do pobrania:
<https://acninternational.org/religious-freedom-report/downloads/>

PATRONAT HONOROWY PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ ANDRZEJA DUDY

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA

WOLNOŚĆ RELIGIJNA W KONTEKŚCIE UWARUNKOWAŃ GEOPOLITYCZNYCH. ANALIZA RAPORTU

23 listopada 2021 r., godz. 9⁰⁰

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie,
ul. Wóycickiego 1/3, Aula Im. Roberta Schumana / *ONLINE*

ORGANIZATORZY:

Uniwersyteckie Centrum
Badań Wolności Religijnej
UKSW w Warszawie

Pomoc
Kościołowi
w Potrzebie
ACN POLSKA

Katolickie Centrum Dialogu i Współpracy
i Rozwoju Społecznej
UKSW w Warszawie

PATRONAT MEDIALNY:

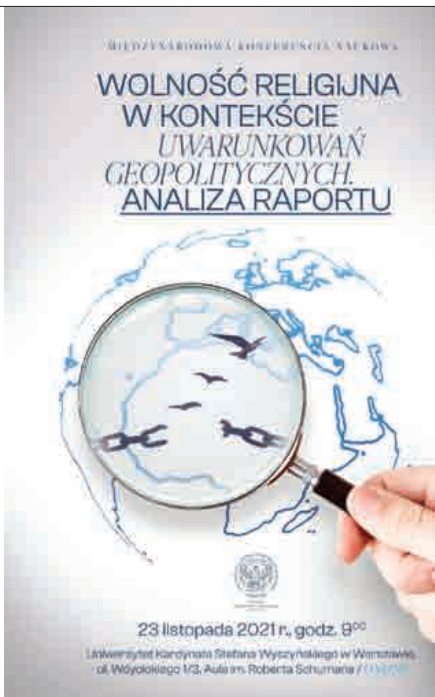
PANDA TV

PATRONAT HONOROWY
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
ANDRZEJA DUDY

ORGANIZATORZY:

PATRONAT MEDIALNY:

Program konferencji

9.00 Rozpoczęcie i otwarcie konferencji

Przewodzi ks. prof. dr hab. Marek Stokłosa (Pronektor ds. Nauki i Współpracy Międzynarodowej UKSW) oraz ks. prof. dr hab. Waldemar Cisto (Dyrektor Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej UKSW)

1. Jego ekscekcja Malik Muhammad Farooq (Ambasador Pakistanu w Polsce), Sylwetka Pakistanu w świetle wolności religijnej.
2. ks. prof. dr hab. Faustin Nwabiyire (l'Université de Technologie et des Arts de Byumba - UTAH, Rwanda), Relations entre les religions au tournant des XIXe et XXe siècles dans la région des Grands Lacs (Afrique de l'Est)/ Relacje międzyreligijne na przełomie XIX i XX wieku w regionie Wielkich Jezior (Afryka Wschodnia).
3. ks. prof. dr hab. Henryk Skoroński (UKSW), Wolność religijna podstawą wszystkich wolności w nauczaniu Jana Pawła II.

Przerwa kawowa – 11.00-11.20

4. dr Katarzyna Bogaliewicz (l' universitet Michala Romera w Wilnie), Prawo do wolności religii w świetle Europejskiej Konwencji Praw Człowieka - uwagi na tle orzeczenia Romupa i Litwa.
5. dr Radosław Malinowski (Tangaza University College, Nairobi Kenia), Handel ludźmi w kontekście wolności religijnej.
6. dr Patryk Góluchow (Wyższa Szkoła Prawa we Wrocławiu), Wolność religijna w polskiej konstytucji.
7. mgr Jakub Stępień (Katedra Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Łódzkiego), Ochrona wolności sumienia i wyznania w III Rzeczypospolitej. Polska. Rozważania na przykładzie wybranych aspektów funkcjonowania członków wspólnoty Kościoła katolickiego w przestrzeni publicznej.
8. prof. UKSW dr hab. Monika Przybysz (UKSW), Wolność religijna w social media - ograniczenia i wyzwania dla twórców religijnych
9. ks. prof. dr hab. Jarosław Różański (UKSW), Wolność religijna a tradycyjne religie afrykańskie.
10. ks. prof. ucz. dr hab. Józef Kłoch (UKSW), Sztuczna inteligencja jako zagrożenie dla wolności religijnej? Komentarz do Raportu 2021.

13.30 Zakończenie konferencji

Wolność Religijna
na świecie. Raport 2021

<https://acninternational.org/religiousfreedomreport/downloads/>

Rada Naukowa

ks. dr hab. Waldemar Cisto, prof. ucz. UKSW
dr hab. Anna Fidelus, prof. ucz. UKSW
ks. prof. dr hab. Jan Przybyłowski UKSW
ks. prof. dr hab. Jarosław Różański UKSW
ks. dr hab. Marek Stokłosa, prof. ucz. UKSW
dr hab. Filip M. Szymański, prof. ucz. UKSW
ks. dr hab. Rafał Bednarczyk, prof. ucz. UKSW
ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk KUL
ks. prof. dr hab. Wojciech Miszał UPUP II
dr hab. Marek Sawkiewicz, prof. ucz. UMJL

Komitet Organizacyjny

dr Marianna Kalużyńska-Tyburńska UKSW
ks. dr Mariusz Boguszowski UKSW
ks. dr Andrzej Kwaśniewski UKSW
ks. mgr inż. Paweł Antosiak UKSW
ks. dr Rafał Pokrzywiński UKSW

WOLNOŚĆ RELIGIJNA NA ŚWIECIE **RAPORT 2021**

Podsumowanie

Aid to the
Church in Need

ACN INTERNATIONAL

KANCELARIA PREZYDENTA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
SEKRETARZ STANU
Wojciech Kolarski

BWP.0460.388.2021
dot. pisma z 18 października 2021 r.

Warszawa, 10 listopada 2021 roku

Czcigodny
Ksiądz Profesor Ryszard Czekalski
Rektor
Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
ul. Dewajtis 5
01-815 Warszawa

Czcigodny Księżo Ryszardze,

w imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy dziękuję Księdzu Profesorowi oraz Księdzu Profesorowi Waldemarowi Cisło – Dyrektorowi Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej za skierowane do Pana Prezydenta zaproszenie do objęcia Patronatu Honorowego nad zaplanowaną w Warszawie w dniu 23 listopada 2021 roku Międzynarodową Konferencją „Wolność Religijna w kontekście uwarunkowań geopolitycznych. Analiza Raportu.”

Mam przyjemność poinformować, że Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, doceniając znaczenie organizowanej wspólnie przez UKSW oraz Papieskie Stowarzyszenie Pomocy Kościołowi w Potrzebie Konferencji, podczas której zaprezentowane zostaną wyniki 15 edycji raportu „Wolność Religijna na Świecie”, zdecydował o objęciu Patronatu Honorowego nad tym wydarzeniem. Pan Prezydent wyraża przekonanie, że przygotowywane przedsięwzięcie, w którym udział zapowiedzieli znakomici polscy i zagraniczni eksperci, stanowić będzie płaszczyznę wymiany myśli na temat aktualnych zagrożeń dla wolności wyznania w Polsce, Europie i na Świecie oraz przyczyni się do wypracowania instrumentów przeciwdziałania naruszeniom swobody praktyk religijnych.

Księdzu Profesorowi oraz wszystkim osobom zaangażowanym w przygotowanie Konferencji „Wolność Religijna w kontekście uwarunkowań geopolitycznych. Analiza Raportu.” życzę satysfakcji z jej przebiegu.

z szacunkiem

ul. Wiejska 10, 00-902 Warszawa, tel.: 22 695 23 81, fax: 22 695 23 92

Wystąpienie ks. prof. dr. hab. Faustina Nyombayire

Ks. dr hab. prof. ucz. Waldemar Cisko i dr hab. prof. ucz. Anna Fidelus

Wystąpienie ks. prof. dr. hab. Henryka Skorowskiego

Wystąpienie dr hab. prof. ucz. Moniki Przybyśz

Wystąpienie dr. Radosława Malinowskiego

Wystąpienie o. prof. dr. hab. Jarosława Różańskiego

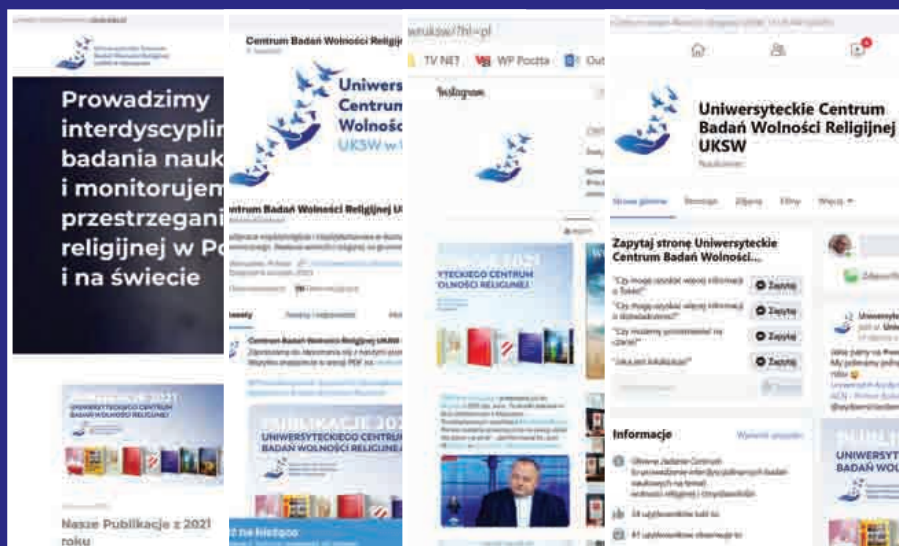

Wystąpienie ks. prof. ucz. dr. hab. Józefa Klocha

A KTYWNOŚĆ

Uniwersyteckie Centrum
Badań Wolności Religijnej
UKSW w Warszawie

w social mediach
**UNIWERSYTECKIEGO CENTRUM
BADAŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ
UKSW W WARSZAWIE**

Web

<https://www.centrumwolnosci.uksw.edu.pl/>

Strona internetowa jest świetną wizytówką działalności. Dzięki internetowi komunikacja i bezpośredni przepływ informacji między ludźmi odbywa się błyskawicznie.

Wiedza ma wielką wartość, a najnowsze informacje są bardzo pożądane. W internecie można znaleźć wiele stron z przydatną i wartościową wiedzą. Dla społeczeństwa informacyjnego często są one cenniejsze niż dobra materialne.

Strona Centrum pełni funkcję informacyjną o działalności jednostki Uniwersyteckiej. Umieszczane materiały są formą archiwizacji wydarzeń, konferencji oraz podejmowanych inicjatyw. Strona jest swoistym kalendarium oraz umożliwia dostęp do wydanych publikacji czy zrealizowanych filmów wideo, materiałów graficznych oraz treści z konferencji naukowych.

Instagram

<https://www.instagram.com/centrumwolnosciucbwruk/sw/?hl=pl>

Twitter<https://twitter.com/Wolnoscicentrum>

Facebook

<https://www.facebook.com/Uniwersyteckie-Centrum-Bada%C5%84-Wolno%C5%9Bci-Religijnej-UKSW-112367847604-297>

**Uniwersyteckie Centrum
Badań Wolności Religijnej
UKSW w Warszawie**

ZIĄŁALNOŚĆ

zewnątrzna

**UNIWERSYTECKIEGO CENTRUM
BADAŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ
UKSW W WARSZAWIE**

WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI ZEWNĘTRZNYMI I ORGANIZACJAMI

Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej prowadzi badania we współpracy z licznymi ośrodkami naukowymi, religijnymi i społecznymi. Współpracuje ze Stowarzyszeniem Pomoc Kościołowi w Potrzebie zarówno w płaszczyźnie naukowej, jak i praktycznej. Badania empiryczne są przeprowadzane w oparciu o metody empiryczne Instytutu Statystyki Kościoła Katolickiego. Projekty badawcze obejmują współpracę z placówkami dyplomatycznymi innych krajów w Polsce, a także z agendami Unii Europejskiej i organizacjami zajmującymi się badaniem wolności religijnej w różnych krajach europejskich.

Planowane jest nawiązanie stałej współpracy i podpisanie stosownych umów z organizacjami zajmującymi się badaniem wolności religijnej i jej ochroną w Polsce i za granicą (m.in.: Laboratorium Wolności Religijnej w Toruniu, Ordo Iuris – Instytut Na Rzecz Kultury Prawnej, Centre du Dialogue w Paryżu, Fundacja Obserwatorium Społeczne, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, współpraca z pełnomocnikiem Komisji Europejskiej ds. Wolności Religijnej, Klub Ronina, Papieski Wydział Teologiczny Świętego Bonawentury w Rzymie, Reduta Obrony Dobrego Imienia, Wschodnioeuropejski Uniwersytet Narodowy im. Łesi Ukrainki w Łucku, Katolicki Uniwersytet Pétera Pázmánya w Budapeszcie).

Dla realizacji badań na polu kościelnym jest planowane nawiązanie współpracy naukowej z uniwersytetami papieskimi i uniwersytetami katolickimi w świecie. Pozwoli to upowszechnić wiedzę na temat działań organizacji państwowych, międzynarodowych, społecznych, pozarządowych charytatywnych i kościelnych w zakresie pomocy humanitarnej. Ponadto Centrum wejdzie w stałą współpracę z naukowcami, którzy zajmują się badaniem wolności religijnej i jej promocją w swoich macierzystych ośrodkach naukowych.

UDZIAŁ W WYDARZENIACH PROMUJĄCYCH IDEĘ WOLNOŚCI

Akcja św. Krzysztof

18–25 lipca 2021

W dniach 18–25 lipca 2021 r. był obchodzony 22. Ogólnopolski Tydzień św. Krzysztofa wraz z misyjną Akcją św. Krzysztof – 1 grosz za 1 kilometr szczęśliwej jazdy na środki transportu dla misjonarzy. Podejmując modlitwy za wstawiennictwem św. Krzysztofa – patrona kierowców i podróżnych pamiętaliśmy o wszystkich użytkownikach dróg, modliliśmy się o bezpieczne podróże dla wszystkich. Ważnym punktem obchodów było błogosławieństwo kierowców i ich pojazdów, aby zawsze używali ich mądrze i odpowiedzialnie. Do wszystkich użytkowników pojazdów był skierowany apel o udział w Akcji św. Krzysztof i wsparcie misjonarzy w zakupie środków transportu poprzez przeznaczenie 1 grosza za każdy przejechany kilometr na ten cel.

Umieszczenie materiałów na naszych kanałach społecznościowych.

W drogę do Źródła Życia

2021

AKCJA ŚW. KRZYSZTOF

**1 GROSZ ZA
1 KILOMETR**

Bądźmy wdzięczni Panu Bogu
za bezpiecznie przejechane kilometry
i pomóżmy polskim misjonarzom
w zakupie środków transportu

MIVA Polska, ul. Byszewska 1, skr.poczt. 112, 03-729 Warszawa 4
tel. 22/678-59-83, e-mail: biuro@miva.pl, www.miva.pl

Nr konta: **69 1240 1037 1111 0000 0691 6802**
Tytułem: Darowizna – pojazdy na misje

Znajdź
nas na:

I
N
F
O
R
M
A
T
O
R

U
C
B
W
R

Międzynarodowy Dzień Upamiętniający Ofiary Aktów Przemocy ze względu na Religię lub Wyznanie

22 sierpnia 2021

Toruń, 18 czerwca 2021 r.

Laboratorium Wolności Religijnej
ul. Gagarina 37/8
87-100 Toruń
e-mail: kontakt@laboratoriumwolnosci.pl

JM ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

W 2019 roku Zgromadzenie Ogólne ONZ ustanowiło 22 sierpnia Międzynarodowym Dniem Upamiętniającym Ofiary Aktów Przemocy ze względu na Religię lub Wyznanie. Rezolucja stanowi reakcję na rosnącą liczbę przypadków prześladowań i dyskryminacji ze względu na wyznawaną wiarę. Prześladowania dotyczą przedstawicieli różnych wyznań, ale aż 80% z nich to chrześcijanie. O intensyfikacji zjawiska świadczą raporty organizacji Open Doors, według których ponad 340 mln chrześcijan jest narażonych na wyjątkowo ciężkie prześladowania. W samej Polsce odnotowano w 2020 roku 280 przypadków szeroko rozumianego naruszenia wolności sumienia i religii wśród chrześcijan.

Podobnie jak w poprzednim roku, Laboratorium Wolności Religijnej podjęło się organizacji tegorocznych obchodów Międzynarodowego Dnia Upamiętniającego Ofiary Aktów Przemocy ze względu na Religię lub Wyznanie w Polsce. Chcemy w ten sposób uwrażliwić opinię publiczną na trudną sytuację chrześcijan na świecie, budować poczucie solidarności z prześladowanymi, a także podnosić świadomość w zakresie innych form naruszania wolności sumienia i wyznania. Nasza działalność ma prowadzić do podniesienia poziomu świadomości społecznej w aspekcie istnienia, a wręcz obserwowanego nasilenia naruszeń wolności sumienia i wyznania oraz przestępczości na tle wyznaniowym. Celem tych działań jest zapobieganie aktom braku szacunku, dyskryminacji, wrogości czy nienawiści w stosunku do osób wierzących, a także wspieranie skutecznego reagowania na zaistniałe przypadki.

Głównym elementem obchodów święta będzie iluminacja na czerwono budynków na terenie całego kraju. Podświetlone zostaną liczne urzędy oraz

instytucje kultury. Zaproszenie wystosowane przez nas w minionym roku spotkało się z dużym odzewem lokalnych władz z całej Polski, które nie tylko wzięły udział w akcji podświetlenia budynków, lecz również rozpowszechniły informację o obchodach na swoich stronach internetowych i kanałach medialnych. Oświetlono m.in:

- budynek główny Urzędu Miasta Torunia, elewacja Areny Toruń, napis na ścianie CKK Jordanki oraz wewnątrz kościoła pw. Świętego Ducha w Toruniu,
- poznański ratusz na Starym Rynku (Muzeum Historii Miasta Poznania),
- Tauron Arena Kraków oraz Kładka o. Laetusa Bernatka w Krakowie,
- Filharmonia Szczecińska,
- Teatr im. Juliusza Osterwy w Lublinie,
- Pałac Branickich oraz Opera i Filharmonia Podlaska w Białymstoku,
- Urząd Miasta w Ostrowi Mazowieckiej.

Jeśli istnieje taka możliwość, będziemy wdzięczni za dołączenie do akcji poprzez symboliczne podświetlenie administrowanego przez Uczelnię budynku wyposażonego w odpowiednią instalację 22 sierpnia o godz. 21. W takim wypadku bylibyśmy zobowiązani, za poinformowanie nas o tym oraz przesłanie zdjęcia, które moglibyśmy dołączyć do relacji z obchodów. Prosimy ponadto o udostępnienie informacji o obchodach na oficjalnej stronie internetowej Uczelni.

Z wyrazami szacunku,

Prezes Fundacji
Tomasz Huzarek
ks. dr Tomasz Huzarek

22 sierpnia

**Międzynarodowy
Dzień
Upamiętniający
Ofiary Aktów
Przemocy ze
względu na
Religię lub
Wyznanie**

#MDUOAP

Znajdź nas na

Wierzący - Wolni - Obecni

www.laboratoriumwolnosci.pl

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

FUNDUSZ
SPRAWIEDLIWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości
www.funduszsprawiedliwosci.gov.pl

Centrum oraz cały Uniwersytet dołączyli do akcji poprzez symboliczne podświetlenie administrowanego przez uczelnię budynku wyposażonego w odpowiednią instalację 22 sierpnia o godz. 21.

https://www.instagram.com/p/CS6GCFuD4ds/?utm_source=ig_web_button_share_sheet

<https://twitter.com/WolnoscCentrum/status/1429542209880268809?s=20>

XXVI Targi Wydawców Katolickich

23–26 września 2021

XXVI Targi Wydawców Katolickich, podczas których jako Centrum mieliśmy stoisko, odbyły się w dniach 23–26 września 2021 r. w Arkadach Kubickiego i w Ogrodach Zamku Królewskiego (Plac Zamkowy 4, Warszawa).

Hasła oraz obchody towarzyszące tegorocznym Targom Wydawców to:

- Eucharystia daje życie. Rok II: Zgromadzeni na świętej Wieczery.
- Trwający Jubileusz 100-lecia Odzyskania Niepodległości przez Polskę.
- Rok Kardynała Stefana Wyszyńskiego Prymasa Tysiąclecia (beatyfikacja).
- Rok Rodziny oraz Rok Świętego Józefa.
- Rok Konstytucji 3 Maja.
- Rok Cypriana Kamila Norwida.

Udział w Targach to nie tylko promocja osiągnięć, ale przede wszystkim spotkanie ze słowem w każdym jego wymiarze: mówionym, pisany, drukowanym oraz ilustrowany obrazem i dźwiękiem.

Spotkania autorskie, prezentacje, debaty oraz promocje odbyły się w salach Zamku Królewskiego i w pobliżu Arkad Kubickiego, w specjalnie przygotowanym namiocie.

XXVI TARGI WYDAWCÓW KATOLICKICH

23-26 września 2021
Zamek Królewski w Warszawie,
Plac Zamkowy 4

NAGRODA FENIKS 2021
Katedra Polowa Wojska Polskiego
Warszawa, ul. Długa 13/15

<p>Dofinansowano ze środków Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu pochodzących z Funduszu Promocji Kultury</p>				

I N F O R M A T O R U C B W R

Europejski Dzień Przeciw Handlowi Ludźmi

18 października 2021

**HAART
POLAND**

KOMUNIKAT PRASOWY

Europejski Dzień przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu

Przestępstwo handlu ludźmi to współczesna forma niewolnictwa stanowiąca jedną z najcięższych zbrodni, godzącą w wolność i godność ludzką. Zwalczanie tego procederu stanowi wyzwanie dla całej Unii Europejskiej. Aby uświadomić społeczeństwu, czym jest handel ludźmi i jak się ustrzec, by nie zostać ofiarą tego przestępstwa, 18 października, corocznie od 15 lat, obchodzony jest Europejski Dzień przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu.

Handel ludźmi jest jednym z najbardziej wielopłaszczyznowych rodzajów przestępczości zorganizowanej. Jest przestępstwem przeciwko wolności, rażąco naruszającym godność i prawa człowieka. Jednocześnie, ze względu na bardzo złożony charakter, jest to czyn niezmiernie trudny do wykrycia i udowodnienia.

Handel ludźmi ma charakter transgraniczny. Werbunek ma miejsce w jednym kraju, ofiara podróżuje przez kilka krajów do miejsca docelowego, skąd po pewnym okresie wyzysku jest przenoszona do kolejnego kraju, w którym następuje dalszy wyzysk. Poziom komplikacji procederu powoduje, że zawsze zajmują się nim zorganizowane grupy przestępcze, często o charakterze międzynarodowym. Z reguły są to te same struktury, które organizują nielegalną migrację.

Sprawcy, by zwerbować i wykorzystać ofiary, stosują najróżniejsze metody. Najczęściej wprowadzają w błąd co do oferowanej pracy lub wykorzystują związek emocjonalny między werbownikiem a przyszłą ofiarą. Osoby są wykorzystywane do niewolniczej, przymusowej pracy, prostytucji, żebractwa, do popełniania przestępstw, do zawierania fikcyjnych umów, w tym także małżeńskich, ale także wyłudzenia kredytów i świadczeń socjalnych.

Ofiary uzależniają się od sprawców materialnie, często także i emocjonalnie. Dlatego przeciwdziałanie temu zjawisku, jak również pomoc ofiarom, ma wymiar wielosektorowy i wymaga kompetencji ekspertów z wielu dziedzin.

Organizacja HAART Poland jest siostrzaną organizacją działającą od 10 lat HAART Kenya – instytucji zajmującej się zwalczaniem niewolnictwa w Kenii. Fundacja prowadzi swoją działalność poprzez wdrażanie programów prewencyjnych, opiekę nad ofiarami, badania naukowe oraz partnerstwa. Od początku swej działalności organizacja HAART pomogła ponad 700 ofiarom tego procederu oraz przeszkoliła ponad 60 tys. osób zagrożonych sprzedażą w Kenii, jak i Afryce Wschodniej. Od trzech lat Fundacja współpracuje ze Stowarzyszeniem Pomoc Kościołowi w Potrzebie, organizując kampanie informacyjne w Polsce i zbierając fundusze na pomoc ofiarom handlu ludźmi. W tym roku do współpracy dołączyło Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej UKSW w Warszawie.

Dzień Solidarności z Kościołem Prześladowanym

14 listopada 2021

[https://pkwp.org/xiii-dszkp-liban-2021'](https://pkwp.org/xiii-dszkp-liban-2021)

Nasze działania promocyjne w social mediach – umieszczenie postów na Instagram, Twitter oraz FB.

**XIII Dzień Solidarności
z Kościołem Prześladowanym**

14 listopada 2021

SOLIDARNI Z LIBANEM

BEZROBOCIE 70%

2,5 mln
uchodźców z Syrii,
Palestyny i Iraku
w Libanie

Tysiące
bezdolnych
rodzin-ofiar
wybuchu
w porcie

**KRYZYS
EKONOMICZNY**

**Pomóż nam
przywrócić
nadzieję**

**WYŚLIJ
SMS
O TREŚCI
RATUJE
NA 72405**

koszt 2,00 zł + VAT (2,46 zł)
Akcja SMS trwa od 01.10.2021
do 31.01.2022

Pomoc
Kościółowi
w Potrzebie

ACN POLSKA

BIOGRAMY PRACOWNIKÓW UNIwersYTECKIEGO CENTRUM BADAŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ UKSW W WARSZAWIE

KS. WALDEMAR CISŁO – ks. prof. ucz. dr hab. (Wydział Teologiczny UKSW w Warszawie), ur. 8 lipca 1967 roku w Rzeszowie. Dnia 29 maja 1993 r. przyjął święcenia kapłańskie. Od października 2002 roku jest pracownikiem dydaktyczno-naukowym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, od 14 grudnia 2012 r. z tytułem doktora habilitowanego nauk teologicznych. Od 2006 roku jest dyrektorem Sekcji Polskiej Papieskiego Stowarzyszenia Pomoc Kościołowi w Potrzebie i inicjatorem dwóch biur regionalnych PKWP w Krakowie i Poznaniu. Podejmuje istotne i aktualne zagadnienia współczesności w postaci pracy naukowo-dydaktycznej oraz pastoralnej i społecznej. Pomysłodawca i dyrektor Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej UKSW w Warszawie, które realizuje badania naukowe dotyczące podstaw wolności religijnej na gruncie filozofii, teologii i prawa oraz inicjuje współpracę międzyreligijną i międzykulturową w duchu tolerancji i dialogu ekumenicznego. e-mail: w.cislo@pkwp.org.

KS. JAN KAZIMIERZ PRZYBYŁOWSKI – prof. dr hab. Studia specjalistyczne w zakresie teologii pastoralnej ukończył na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, otrzymując stopień doktora w 1993 roku. Habilitację uzyskał na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego (UKSW) w Warszawie w 2001 roku. Tytuł naukowy profesora nauk teologicznych otrzymał 25 stycznia 2011 roku. Od 2002 roku jest kierownikiem Katedry Teologii Pastoralnej i Nauk Pomocniczych na UKSW. W latach 2008–2010 pełnił funkcję prodziekana ds. naukowych na Wydziale Teologicznym UKSW, a w latach 2010–2012 był prorektorem ds. finansowych i naukowych na UKSW. Od roku 2021 jest zastępcą dyrektora Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej UKSW. Jest autorem kilkuset artykułów naukowych i popularno-naukowych, i kilkunastu książek, m.in.: *Znaczenie nowej ewangelizacji dla duszpasterstwa młodzieży. Studium pastoralne*, Lublin 2001; *Funkcja wychowawcza w teorii i praktyce eklezjalnej. Studium teologiczno-pastoralne*, Warszawa 2010; *Jak modli się polska*

młodzież? Studium socjologiczne, Warszawa 2013; *Rola nowej ewangelizacji w Kościele i w świecie. Nowe ubranie bez dziur i łat* (Łk 5, 36), Warszawa 2014; *Szósty zmysł. Gdyby cały świat stał się na moment szpitalem*, Warszawa 2019. e-mail: j.przybylowski@uksw.edu.pl.

MARLENA KAŁUŻYŃSKA-TYBURSKA – dr teologii pastoralnej w zakresie mediów. Dziennikarka, operator kamery, montażystka. Założycielka i szefowa Akademickiej Telewizji Internetowej PandaTV.pl. Organizatorka i prelegentka konferencji naukowych w Polsce i za granicą. Autorka 25 artykułów teologiczno-medialnych. Prowadzi autorskie warsztaty telewizyjno-dziennikarskie. Członek i organizator wielu projektów naukowych, medialnych i ministerialnych. Pracownik Centrum Badań Wolności Religijnej na UKSW, członek Fundacji Rozwoju UKSW. e-mail: m.tyburska@uksw.edu.pl; marlena-tyburska@wp.pl.

KS. ANDRZEJ KWAŚNIEWSKI – kapłan diecezji kieleckiej, dr nauk humanistycznych w zakresie historii, wykładowca Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, pracownik Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej, pracownik Papieskiego Stowarzyszenia Pomoc Kościołowi w Potrzebie w Warszawie, prezes Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego imienia błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach. W latach 2010–2016 dyrektor Archiwum Diecezjalnego w Kielcach oraz wykładowca historii Kościoła w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach. W dorobku naukowym posiada publikacje na temat historycznych zbiorów bibliotecznych i zasobów archiwalnych. Publikacje na stronie: <https://independent.academia.edu/AndrzejKwasniewski>. e-mail: a.kwasniewski@uksw.edu.pl.

KS. RAFAŁ POKRYWIŃSKI – kapłan diecezji drohiczyńskiej, doktor teologii fundamentalnej (KUL, 2015), adiunkt na Wydziale Teologicznym UKSW, pracownik Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej UKSW. e-mail: r.pokrywinski@uksw.edu.pl.

KS. PAWEŁ ANTOSIAK – mgr. lic.; kapłan diecezji świdnickiej, ur. 6 czerwca 1982 r. w Świebodzicach. Dnia 24 maja 2008 roku otrzymał święcenia kapłańskie. Od 2018 r. jest pracownikiem Papieskiego Stowarzyszenia Pomoc Kościołowi w Potrzebie. Prezes Fundacji Amicus Missio oraz pracownik Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej UKSW w Warszawie. Organizator konferencji naukowych w Polsce i za granicą. e-mail: p.antosiak@pkwp.org.

SPIIS TREŚCI

Informacje o Centrum w pigułce	5
Słowo wstępne – ks. <i>Waldemar Cisto</i> , Dyrektor Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej UKSW w Warszawie	7
POWOŁANIE UNIWERSYTECKIEGO CENTRUM BADAŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ UKSW W WARSZAWIE	11
Zadania i obszar działań Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej – ks. <i>Jan Kazimierz Przybyłowski</i> , ks. <i>Rafał Pokrywiński</i>	13
Dokumentacja założycielska Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej	30
Otwarcie UCBWR Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej	37
PUBLIKACJE UNIWERSYTECKIEGO CENTRUM BADAŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ UKSW W WARSZAWIE	43
<i>Catholic Church in Selected African Countries. Historical-pastoral perspective</i>	45
<i>Wolność i ekologia. Wyzwania pastoralne w naukach stosowanych</i>	54
<i>Działalność charytatywna jako przejaw wolności religijnej</i>	62
<i>Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie</i>	71
ks. <i>Władysław Wyszowadzki</i> – Ks. <i>Kazimierz Sołowiej (1912–1979).</i> <i>Gorliwy duszpasterz i wielki patriota w trosce o wolność ojczyzny</i>	81
<i>Jarosław Różański OMI</i> – <i>Jan Paweł II w Afryce</i>	88
<i>Czy wszystko musi być narodowe? Naród jako kategoria aksjologiczna</i> ...	101
<i>Kardynał Stefan Wyszyński. Polskie i europejskie drogi do wolności</i>	107
<i>Informator Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Rok 2021</i>	116

**KONFERENCJE ZORGANIZOWANE PRZEZ UNIWERSYTECKIE CENTRUM
BADAŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ UKSW W WARSZAWIE 117**

Konferencja „Działalność charytatywna jako przejaw wolności religijnej”	119
Międzynarodowa konferencja „Jan Paweł II – Pamięć i tożsamość”	123
Konferencja „Wolność religijna na świecie. Raport 2021”	125
Międzynarodowa konferencja naukowa „Encyklika <i>Laudato si’</i> – pastoralne wyzwania dla parafii”	130
Debata naukowa „Czy wszystko musi być narodowe? Naród jako kategoria aksjologiczna”	134
Międzynarodowa konferencja naukowa „Stefan Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie”	136
Konferencja „Wolność religijna w kontekście uwarunkowań geopolitycznych. Analiza raportu”	155

**AKTYWNOŚĆ W SOCIAL MEDIACH UNIWERSYTECKIEGO CENTRUM
BADAŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ UKSW W WARSZAWIE 163****DZIAŁALNOŚĆ ZEWNĘTRZNA UNIWERSYTECKIEGO CENTRUM
BADAŃ WOLNOŚCI RELIGIJNEJ UKSW W WARSZAWIE 169**

Współpraca z instytucjami zewnętrznymi i organizacjami	171
Udział w wydarzeniach promujących ideę wolności	172
Akcja św. Krzysztof	172
Międzynarodowy Dzień Upamiętniający Ofiary Aktów Przemocy ze względu na Religie lub Wyznanie	174
XXVI Targi Wydawców Katolickich	178
Europejski Dzień Przeciw Handlowi Ludźmi	180
Dzień Solidarności z Kościołem Prześladowanym	182

* * *

Biogramy pracowników Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej UKSW w Warszawie	183
--	-----